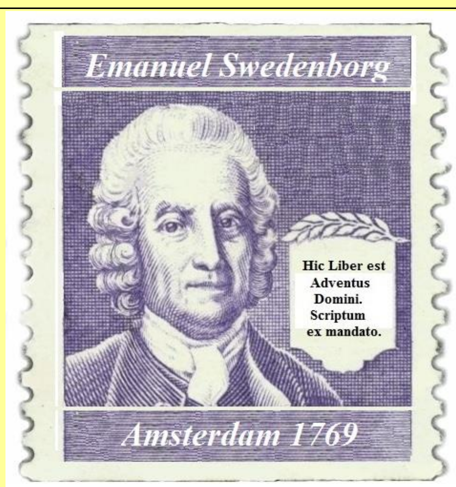
SWEDENBORGIANA

tijdschrift voor Swedenborg publikaties

ISSN 1381.6861 — JAARGANG 22 — NUMMER 4 — DECEMBER 2014

Een Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de Nieuwe Kerk werd door Swedenborg vanuit Amsterdam in 1769 aan alle vooraanstaande geestelijken in Holland en Duitsland gezonden.

In deze speciale editie van Swedenborgiana wordt de volledige tekst ervan afgedrukt.

SWEDENBORGIANA
Tijdschrift voor
Swedenborg publikaties.

Uitgave:
SWEDENBORG BOEKHUIS
Postbus 19 – 5110 AA
Baarle Nassau – NL
Telefoon 06.1237.9252
Email – info@swedenborg.nl
Internet – www.swedenborg.nl
IBAN – NL63 INGB 0001009141

Hic Liber est Adventus Domini; Scriptum ex mandato.

Hic Liber est Adventus Domini. Scriptum ex mandato.
Dit Boek is de Komst van de Heer. Geschreven op bevel.

Em: Swedenborg

'Toen de 'Beknopte Uiteenzetting' was uitgegeven, verscheen de Hemel der Engelen van het oosten tot het westen en van het zuiden tot het noorden in purperen gloed, met allerschoonste bloemen, en andermaal als vlammende, schoon. Op alle boeken in de geestelijke wereld was geschreven:
DE KOMST VAN DE HEER.
Op bevel schreef ik hetzelfde ook op twee exemplaren in Holland.'

Bron:
Kerkgeschiedenis van de Nieuwe Kerk
(Historia Ecclesiastica Novae Ecclesiae)

Inhoud: Editie 88 – December 2014:

In deze editie publiceren we één van de opmerkelijkste werken uit Swedenborgs theologische geschriften, getiteld: **'Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de Nieuwe Kerk**'.
Dit is waarschijnlijk het meest polemische werk dat Swedenborg heeft geschreven.
Hij neemt hierin openlijk afstand van de destijds heersende theologische standpunten van zowel de katholieken als de protestanten, aan de hand van de leerstellingen van het *Concilie van Trente* en van de Augsburgse geloofsbelijdenis verwoord in de *Formula Concordiae*.
Vervolgens verklaart hij de leringen van de Nieuwe Kerk.

Oorspronkelijke titel:

SUMMARIA QUAE PER EXPOSITIO DOCTRINAE NOVAE ECCLESIAE, NOVAM HIEROSOLYMAM IN APOCALYPSI INTELLIGITUR; AB EMANUELE SWEDENBORG, SUECO, AMSTELODAMI, MDDCCLXIX.

*Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de **Nieuwe Kerk**, die in de Openbaring (hoofdstuk 21:2,5) wordt bedoeld met het **Nieuwe Jeruzalem**;
door Emanuel Swedenborg, Zweed, Amsterdam 1769.*

Openbaring 21: 2, 5.
Ik, Johannes, zag de Heilige Stad, het Nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit de Hemel, toebereid als een Bruid, die voor haar Man versierd is. En die op de Troon zat, zei: Zie, Ik maak alle dingen Nieuw: En Hij zei tot mij: Schrijf, want deze woorden zijn waar en getrouw.

Swedenborg schreef zelf over dit boek, in zijn postume schets: *Historia Ecclesiastica Novae Ecclesiae* (Kerkgeschiedenis van de Nieuwe Kerk), het volgende:

*"Toen de **Beknopte Uiteenzetting** was uitgegeven, verscheen de Hemel der Engelen van het oosten tot het westen en van het zuiden tot het noorden in purperen gloed, met allerschoonste bloemen, en een ander maal als vlammende en schoon.
Op alle boeken in de geestelijke wereld was geschreven:**DE KOMST VAN DE HEER.** Op bevel schreef ik hetzelfde ook op twee exemplaren in Holland."*

In een brief aan Dr. Beyer, gedateerd 15 maart 1769 schreef Swedenborg:

*"In de 'Beknopte Uiteenzetting' worden de dwalingen van de tot nu toe heersende leer over de rechtvaardigmaking door het geloof alleen en over de toerekening van de gerechtigheid van de verdienste van Christus ten volle aangetoond.
Deze verhandeling werd door mij aan alle geestelijken in Holland gezonden en zal ook in handen komen van alle vooraanstaande geestelijken in Duitsland.
Er is mij gezegd, dat zij met aandacht daarvan kennis hebben genomen en dat er reeds enigen de waarheid ontdekt hebben, terwijl anderen niet weten hoe zij zich wenden moeten; want hetgeen daarin geschreven staat is voldoende om een iegelijk te overtuigen, dat de bovengenoemde leer de oorzaak is, dat wij heden ten dage in de Christenheid geen theologie meer hebben".*

Velen, die de *Beknopte Uiteenzetting* lezen, zullen zich afvragen, waarom door de Heer aan Swedenborg bevolen werd, juist dit werk de WEDERKOMST VAN DE HEER te noemen, want dit werk is duidelijk van negatieve aard, omdat daarin de valsheden van de hedendaagse Christelijke Kerk worden ontvouwd en veroordeeld.
Men zou eerder verwachten dat voor dit doel een van de grote hoofdwerken, zoals de *Arcana Coelestia*, de *Apocalyps Onthuld* of *Ware Christelijke Religie* zou zijn gekozen?
Het herinnert aan het negatieve karakter van de Tien Geboden, een grondwet van de wedergeboorte, dat namelijk niet hij wordt wedergeboren die het goede doet, maar hij die het boze schuwt.

Zo was ook het beslissende moment in de Wederkomst van de Heer niet de openbaring van het goede en het ware van de Nieuwe Kerk, maar de manifestatie en verdoemenis van het boze en valse van de oude, dode kerk.

Het is hetzelfde met iedereen die tot de Nieuwe Kerk wil komen; niet het feit dat hij aan de *Hemelse Leer van het Nieuwe Jeruzalem* meer of minder betekenis hecht, en niet dat hij de Goddelijke zending van Swedenborg in meer of mindere mate ziet, maakt hem tot een lid van de Nieuwe Kerk, maar het feit dat hij besloten is om zich van de oude kerk in alle opzichten af te wenden, omdat hij haar staat van algeheel verval duidelijk heeft ingezien.

Omwille van de samenhang tussen de verschillende hoofdstukken is besloten dit geschrift niet in gedeeltes over verschillende edities van Swedenborgiana te publiceren, maar de volledige tekst hierna als één geheel af te drukken.
Want juist door de leerstellingen van de oude kerken naast de nieuwe openbaringen te lezen, wordt goed duidelijk wat er <u>nieuw</u> is in de Leer van de Nieuwe Kerk.

BEKNOPTE UITEENZETTING
VAN DE LEER VAN DE NIEUWE KERK

1. Nadat al sinds enige jaren enkele grotere en kleinere werken, die handelen over het Nieuwe Jeruzalem, door mij zijn uitgegeven en waaronder verstaan wordt de door de Heer op te richten Nieuwe Kerk, heb ik besloten, nadat de Openbaring onthuld is, nu de gehele, volledige leer van die Kerk te belichten; daar dit werk evenwel enige jaren zou vergen, leek het mij raadzaam eerst een korte samenvatting daarvan uit te geven, opdat men eerst een algemeen idee van deze Kerk en haar leer zou kunnen krijgen, omdat, wanneer het algemene voorafgaat, daarna alle dingen en elk ding afzonderlijk, volledig en duidelijk belicht worden; want deze dingen dringen in het algemene door, zoals het gelijksoortige in zijn ontvangorgaan.
Deze korte schets is evenwel niet bestemd voor een kritische beoordeling, maar wordt alleen aan de wereld gegeven als aankondiging van het eigenlijke werk, omdat daarin alles volledig behandeld zal worden.
Maar eerst zullen nu de hedendaagse leerstellingen ten aanzien van de ‘rechtvaardigmaking’ voorafgaan, met het oog op wat volgt over de geschilpunten van de leer van de tegenwoordige en van de Nieuwe Kerk.

De leerstellingen van de rooms–katholieken
ten aanzien van de rechtvaardigmaking
volgens het Concilie van Trente.

Paus Pius IV

2. In de door paus Pius IV op 13 november 1564 uitgegeven bul leest men het volgende:
‘Al hetgeen in het heilig Concilie van Trente over de erfzonde en de Rechtvaardigmaking werd vastgesteld en bepaald, aanvaard ik en neem ik aan.’

3. Over de Erfzonde volgens het Concilie van Trente:

a. Dat Adam geheel en al door de zonde van zijn verzaking naar ziel en lichaam verdorven is en dat de verzaking van Adam niet alleen hemzelf, maar ook zijn nageslacht heeft geschaad, en dat zij over het ganse menselijk geslacht gebracht heeft niet alleen de lichamelijke dood en lichamelijke straffen, maar ook de zonde, die de dood van de ziel is.
b. Dat deze zonde van Adam, die naar haar oorsprong slechts een enkele is, door voortplanting en niet door navolging overgebracht, in ieder mens als eigen zonde ingeworteld is, en dat zij door geen ander middel kan weggenomen worden dan door de verdienste van de enige Verlosser, onze Heer Jezus Christus, die ons met God verzoend heeft in Zijn bloed, alzo Hij voor ons geworden is Gerechtigheid, Heiligmaking en Verlossing.
c. Dat alle mensen door de verzaking van Adam de onschuld verloren hebben en geworden zijn onreinen en van nature kinderen van de toorn.

4. **Over de Rechtvaardigmaking**.

a. Dat de hemelse Vader, de Vader van alle barmhartigheid, Christus Jezus Zijn Zoon gezonden heeft aan de mensen, toen de gezegende volheid van de tijd gekomen was; niet alleen aan de Joden die onder de wet waren, maar ook aan de heidenen die niet streefden naar de gerechtigheid, maar de gerechtigheid zouden ontvangen en allen als Zijn kinderen zouden worden aangenomen.
Hem heeft God gesteld tot een Verzoener van de zonden door het geloof in Zijn bloed, niet alleen voor onze zonden, maar ook voor die van de gehele wereld.
b. Niet allen evenwel ontvangen de zegen van Zijn sterven, maar alleen degenen aan wie de verdienste van Zijn lijden wordt toebedeeld; in zover zij dus niet in Christus wedergeboren worden, kunnen zij ook nooit gerechtvaardigd worden.
c. Dat de grond van de rechtvaardigmaking dus gelegen is in Gods tegemoetkomende genade door Jezus Christus, dat wil zeggen, in Zijn roeping.
c[c]. Dat de mensen gereed gemaakt worden voor de gerechtigheid, zo zij door de Goddelijke genade opgewekt, in vrijheid tot God bewogen worden, het geloof ontvangend door het gehoor en gelovend, dat waar is, wat op Goddelijke wijze geopenbaard en beloofd is; en wel in het bijzonder, dat de goddeloze door God gerechtvaardigd wordt uit Zijn genade door de verlossing, die in Christus Jezus is; en terwijl zij zichzelf als zondaars erkennen uit vrees voor de Goddelijke gerechtigheid, welke vrees hen heilzaam aandrijft, worden zij opgericht in de hoop dat God hen om Christus wil genadig zal zijn, waarop zij vertrouwen.
d. Dat deze regeling en voorbereiding wordt gevolgd door de rechtvaardigmaking zelf, die niet alleen een vergeving van de zonden is, maar ook een heiliging en vernieuwing van de innerlijke mens door opneming van genade en van de gaven, waardoor de mens van een onrechtvaardige een rechtvaardige en van een vijand een vriend wordt, opdat hij een erfgenaam is naar de hoop van het eeuwige leven.
e. De eindoorzaak van de rechtvaardigmaking is de heerlijkheid van God en van Christus en het eeuwige leven.
De werkende oorzaak is God, die uit genade reinigt en heiligt.
De verdienstelijke oorzaak is de welbeminde eniggeboren Zoon van God, onze Heer Jezus Christus, die, toen wij nog vijanden waren, uit de kracht van Zijn overgrote

liefde, waarmee Hij ons heeft liefgehad, door Zijn allerheiligst lijden aan het hout van het kruis voor ons de rechtvaardigmaking verworven en God de Vader voor ons tevreden heeft gesteld.
De werktuigelijke oorzaak is het sacrament van de doop, dat het sacrament van het geloof is, zonder welk niemand de rechtvaardigmaking deelachtig wordt.
De enige formele oorzaak is de gerechtigheid van God, niet die waardoor Hij zelf rechtvaardig is, maar die waardoor Hij ons rechtvaardig maakt, d.w.z. waardoor wij vernieuwd worden in de geest van ons gemoed, indien wij hiermee door Hem begiftigd zijn; en niet alleen worden wij voor rechtvaardig gehouden, maar worden naar waarheid rechtvaardig genoemd en zijn het ook, ieder in zijn mate, zoals de Heilige Geest aan eenieder meedeelt, zoals Hij wil.
f. Dat de rechtvaardigmaking de overbrenging is uit de staat, waarin de mens als kind van de eerste Adam geboren wordt, in de staat van genade en zijn opneming onder de kinderen van God door de tweede Adam, onze Heiland Jezus Christus.

5. Over het Geloof, de Naastenliefde,
de Goede Werken, en de Verdiensten.

a. Wanneer de apostel zegt dat de mens gerechtvaardigd wordt door het geloof en om niet, dan zijn deze woorden te verstaan in die zin, die de katholieke Kerk voortdurend en eenstemmig heeft vastgehouden en geformuleerd, te weten, dat wij gerechtvaardigd worden door het geloof, omdat het geloof de aanvang is van het heil van de mens, de grondslag en de wortel van alle rechtvaardigmaking, zonder welke het onmogelijk is God te behagen en tot de gemeenschap van Zijn kinderen te geraken; om niet echter worden wij gerechtvaardigd, omdat niets van hetgeen aan de rechtvaardigmaking voorafgaat, hetzij het geloof, hetzij de werken, die genade van de rechtvaardigmaking zelf met zich meebrengt; want indien het uit genade is, zo is het niet uit de werken, anders was de genade geen genade.
b. Hoewel niemand rechtvaardig zijn kan dan degene, aan wie de verdiensten van het lijden van onze Heer Jezus Christus toebedeeld worden, zo vindt dit toch plaats in de rechtvaardigmaking, terwijl door de verdienste van dit allerheiligst lijden, door de Heilige Geest de liefde van God in de harten van diegenen die gerechtvaardigd worden, uitgestort wordt en in hen blijft; vandaar dat de mens in de rechtvaardigmaking zelf, met de vergeving van de zonden al deze dingen tegelijk toevloeien door Jezus Christus, in wie hij door het geloof, de hoop en de liefde ingeplant wordt; want het geloof, zo niet de liefde daarmee verbonden is, kan niet de volkomen vereniging met Christus tot stand brengen, noch iemand tot een levend lid van Zijn lichaam maken.
c. Dat Christus niet alleen de Verlosser is, op wie men vertrouwen moet, maar ook de Wetgever, wie men gehoorzamen moet.
d. Dat het geloof zonder de werken dood en ijdel is, omdat in Christus Jezus noch besnijdenis, noch voorhuid enige kracht heeft, maar het geloof dat door de naastenliefde werkt; want het geloof zonder de hoop en de naastenliefde kan het eeuwige leven niet verschaffen; vandaar dat men ook direct het woord van Christus hoort: ‘Zo gij tot het leven wilt ingaan, onderhoudt de geboden’.
Daarom wordt aan hen, die de ware en christelijke gerechtigheid ontvangen, tevens geboden om als wedergeborenen deze rein en onbevlekt te bewaren als het beste gewaad, dat hun door Jezus Christus gegeven is in plaats van hetgeen, dat door Adams ongehoorzaamheid voor hem en ons verloren ging, opdat zij het voor de rechterstoel van onze Heer Jezus Christus te voorschijn brengen en het eeuwige leven ontvangen mogen.
e. Dat Christus Jezus zelf evenals het hoofd in de ledematen en evenals de wijnstok in de ranken met Zijn kracht voortdurend bij de gerechtvaardigde mensen invloeit, welke kracht altijd aan hun goede werken voorafgaat, en die begeleidt en volgt, en zonder welke deze op generlei wijze God behagen en verdienstelijk zijn kunnen; waarom men geloven moet dat de gerechtvaardigde mensen verder niets ontbreekt, waardoor zij geacht zouden worden het eeuwige leven, dat zij te zijner tijd beërven zullen, niet ten volle door hun werken verdiend te hebben, voor zover zij in God gedaan zijn.
f. Niet onze eigen gerechtigheid, als uit onszelf voortkomend, wordt bedoeld, want hetgeen onze gerechtigheid genoemd wordt, die immers van God is, omdat God ze ons heeft doen invloeien door de verdienste van Christus; het zij dus verre van een christenmens op zichzelf te vertrouwen of zichzelf te roemen en niet in de Heer, wiens goedheid jegens ons mensen zo groot is, dat Hij wil, dat ons als verdienste wordt toegerekend wat zijn geschenken zijn.
g. Terwijl wij uit ons zelf, als uit ons zelf, niets vermogen, zo vermogen wij alles door de medewerking van Hem, die ons kracht geeft; daarom heeft de mens niets, waarop hij zich beroemen kan, maar al onze roem is in Christus, in wie wij leven, in wie wij verdienste hebben, in wie wij voldoen, voortbrengend vruchten de boete waardig, die door Hem kracht hebben, door Hem de Vader worden aangeboden, en om Zijn wil door de Vader worden aangenomen.
h. Zo iemand zegt dat de mens door zijn werken, die òf door de kracht van de menselijke natuur, òf door de leer van de wet geschieden, zonder de Goddelijke genade door Jezus Christus voor God gerechtvaardigd kan worden, die zij vervloekt.
i. Zo iemand zegt dat de mens zonder voorafgaande ingeving en bijstand van de Heilige Geest kan geloven,

hopen en liefhebben, dat wil zeggen, geloof, hoop en liefde hebben, zoals het behoort, opdat hem de genade van de rechtvaardigmaking ten deel valt, die zij vervloekt.
k. Zo iemand zegt dat de mens gerechtvaardigd wordt zonder de gerechtigheid van Christus, waarmee Hij voor ons verdienste verworven heeft, die zij vervloekt.
Behalve meer plaatsen, in het bijzonder over de verbinding van het geloof en de naastenliefde of de goede werken en over de verdoemenis van de scheiding daarvan.

6. Van de Vrije Wil.

a. Dat de vrije wil door de zonde van Adam volstrekt niet vernietigd is, hoewel zij in haar krachten verzwakt en gebogen werd.
b. Zo iemand zegt dat de door God bewogen en opgewekte vrije keuze van de mensen in niets kan meewerken door gehoor te geven aan God, die hem opwekt en roept, waardoor hij zich tot verkrijging van de genade van de rechtvaardigmaking geschikt maakt en voorbereidt, noch dat hij zijn toestemming kan weigeren, zo hij wil, maar dat hij zou zijn als een levenloos ding, geheel niets doende en uitsluitend zich passief houdende, die zij vervloekt.

7. De leerstellingen van de rooms-katholieken over de rechtvaardigmaking, verzameld uit de besluiten van het Concilie van Trente zijn in hoofdzaak en in volgorde als volgt: dat de zonde van Adam overgedragen is om het gehele menselijke geslacht, waardoor zijn toestand en dientengevolge ook die van alle mensen verkeerd en van God vervreemd geworden is en zij dus zo tot vijanden en kinderen van de toorn geworden zijn; dat daarom God de Vader uit genade Zijn Zoon gezonden heeft, opdat Hij zou verzoenen, ontzondigen, tevredenstellen, voldoening geven en dus zo verlossen en wel daardoor, dat Hij Gerechtigheid werd.
Dat Christus dit alles volbracht en vervuld heeft, doordat Hij zich aan God de Vader op het hout van het kruis als offer heeft gebracht, dus door Zijn lijden en Zijn bloed.
Dat Christus alléén verdienste heeft en dat deze Zijn verdienste door God de Vader door middel van de Heilige Geest aan de mens, die het aanneemt, uit genade wordt toegerekend, toegekend, toebedeeld en hem ingeplant en dat dus zo de zonde van Adam van de mens verwijderd wordt, hoewel de begeerte als aandrijver tot zonde blijft.
Dat de rechtvaardigmaking de vergeving van de zonden is, en dat er dientengevolge een vernieuwing van de innerlijke mens plaatsvindt, waardoor de mens van vijand een vriend wordt en van een kind van de toorn een kind van de genade, en dat zo een vereniging met Christus tot stand komt en de wedergeborene een levend lid van Zijn lichaam wordt.

8. Dat het geloof door het gehoor komt, wanneer men als waar aanneemt wat op Goddelijke wijze geopenbaard is en de beloften van God gelooft.
Dat het geloof het begin is van het heil van de mensen, de grondslag en de wortel van alle rechtvaardigmaking, zonder welke het onmogelijk is God te behagen en tot de gemeenschap van Zijn kinderen te geraken.
Dat de rechtvaardigmaking geschiedt door het geloof, de hoop en de liefde, en dat het geloof geen levend geloof is, maar een dood geloof, dat niet met Christus verenigt, als de hoop en de liefde er niet mee verbonden zijn.
Dat de mens moet meewerken, dat hij kan toetreden en zich afkeren, en dat hem anders niets geschonken zou kunnen worden, daar hij zou zijn als een zielloos lichaam.
Daar de aanneming van de rechtvaardigmaking de mens vernieuwt en dit geschiedt door toevoeging van de verdienste van Christus aan hem onder medewerking van de mensen, zo volgt daaruit, dat de werken verdienstelijk zijn, maar dat, omdat zij geschieden uit genade en door de Heilige Geest en omdat Christus alleen verdienste heeft, God Zijn gaven bij de mens tot verdienste maakt, waaruit volgt, dat niemand zich enige verdienste toeschrijven kan.

Het Concilie van Trente (Concilium Tridentinum) duurde van 1545 tot 1563 toen het werd bekrachtigd door paus Pius IV.
Het had tot doel de misstanden en misbruiken binnen de Katholieke Kerk aan te pakken. Ook moest duidelijkheid worden geschapen omtrent verschillende door de protestanten betwiste geloofspunten.
Centraal stonden verdieping en verinnerlijking, de juiste formulering van de theologische opvattingen (met nadruk op het absolute gezag van de paus) en het bepalen van de houding ten opzichte van de reformatie.

De leerstellingen van de protestanten over de rechtvaardigmaking volgens de '*Formula Concordiae*'.

9. Het boek waaraan het volgende ontleend is, heet de *Formula Concordiae* en is opgesteld door mannen, die de Augsburgse geloofsbelijdenis toegedaan waren.
De uitgave die gebruikt is, is gedrukt te Leipzig in het jaar 1756.

De Confessio Augustana of Augsburgse Belijdenis werd opgesteld door Melanchton op de Rijksdag van Augsburg. Het is de geloofsbelijdenis van de reformatorische beweging. De tekst is geschreven in het Duits en in het Latijn en werd op 25 juni 1530 voorgelezen aan keizer Karel V.
Het eerste deel bestaat uit 21 artikelen en bevat de hoofdstellingen van de lutherse leer.
Het tweede deel bestond uit een opsomming van wat de lutheranen beschouwden als de belangrijkste misbruiken binnen de Rooms-katholieke Kerk.
De Confessio was gematigd van toon, daar Melanchton en Maarten Luther hoopten op een verzoening met de Rooms-Katholieke Kerk.

10. **Over de Erfzonde**
volgens de *Formula Concordiae*.

a. Dat na de val van Adam alle volgens de natuurwetten voortgebrachte mensen uit hem zondig geboren worden, welke zonde hen, die niet wedergeboren worden, verdoemt en hun de eeuwige dood brengt, en dat de verdienste van Christus het enige middel is, waardoor zij wedergeboren worden, dus het enige geneesmiddel, waardoor zij genezen worden.
b. Dat de erfzonde zo'n grondig verderf van de menselijke natuur is, dat er niets is dat geestelijk gezond in het lichaam of de ziel van de mens is, noch in zijn krachten.
c. Dat zij de bron van alle daadwerkelijke zonden is.
d. Dat zij een algehele ontbering of beroving is van het beeld van God.
e. Dat men het onderscheid in het oog moet houden tussen onze natuur, zoals zij door God geschapen is, en de erfzonde die in de natuur woont.
f. Bovendien wordt de erfzonde daar een werk van de duivel genoemd, een geestelijke vergif, de wortel van alle kwaad, een bijkomende eigenschap en hoedanigheid; maar de natuur wordt daar genoemd Gods werk en schepping, de persoonlijkheid, zelfstandigheid en het wezen van de mens, en er wordt gezegd, dat het verschil hetzelfde is als tussen een mens die door ziekte is aangedaan en de ziekte zelf.

11. Over de Rechtvaardigmaking door het Geloof.

De Algemene Beginselen zijn deze:
a. Dat door het Woord en de Sacramenten de Heilige Geest geschonken wordt, die het geloof voortbrengt waar en wanneer het Hem behaagt in degenen, die het Evangelie horen.
b. Dat achtereenvolgens komen: de wroeging, de rechtvaardigmaking door het geloof, de vernieuwing en de goede werken; dat deze zorgvuldig van elkaar onderscheiden dienen te worden, en dat de wroeging en de goede werken niets bijdragen tot het heil, maar alléén het geloof.
c. Dat de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen bestaat in de vergeving van de zonden, de vrijspraak van de verdoemenis, de verzoening met de Vader, de aanneming tot kinderen en dat dit geschiedt door de toerekening van de verdienste of de gerechtigheid van Christus.
d. Dat dus het geloof zelf die gerechtigheid is, waardoor wij voor God als rechtvaardig aangemerkt worden, en dat het vertrouwen op genade en verzekerdheid is.
e. Dat de vernieuwing, die volgt, de levendmaking is, de wedergeboorte en de heiligmaking.
f. Dat op deze vernieuwing de goede werken volgen, die vruchten van het geloof zijn en op zichzelf werken van de Geest zijn.
g. Dat dit geloof verloren gaat door ernstige zonden.

De Algemene Beginselen ten aanzien van de Wet en het Evangelie zijn deze:

h. Dat men zorgvuldig onderscheid moet maken tussen Wet en Evangelie en tussen de werken van de Wet en de werken van de Geest, die vruchten van het geloof zijn.
i. Dat de Wet de leer is, die aantoont dat de mens in zonde is en dus onder de verdoemenis en onder de toorn van God en dat zij dus verschrikt, en dat het

Evangelie de leer van de verzoening van de zonden en de verdoemenis is door Christus en dat het dus vertroost.
k. Dat de wet drieërlei nut heeft: de goddelozen in de band te houden, de mensen tot erkenning van de zonden te brengen en de wedergeborenen te onderwijzen in de regels van het leven.
l. Dat de wedergeborenen in de wet zijn, maar niet onder de wet maar onder de genade.
m. Dat de wedergeborenen zich moeten oefenen in de wet, omdat zij, zolang zij in de wereld leven, door het vlees tot zonde geprikkeld worden, maar dat zij na de dood rein en volmaakt worden.
n. Dat de wedergeborenen door de Heilige Geest ook bestraft worden en op velerlei wijze te worstelen hebben, maar dat zij de wet vrijwillig volbrengen en dus zo als kinderen van God in de wet leven.
o. Dat bij hen, die niet wedergeboren zijn, de sluier van Mozes op hun aangezicht blijft en dat de oude Adam nog regeert, maar dat bij de wedergeborenen de sluier van Mozes weggenomen en de oude Adam gedood is.

12. Over de Rechtvaardigmaking door het geloof zonder de Werken van de Wet.

Bijzonderheden uit de *Formula Concordiae.*
a. Dat het geloof toegerekend wordt als gerechtigheid zonder de werken wegens de verdienste van Christus, welke het geloof zich toe-eigent.
b. Dat de naastenliefde het geloof, dat rechtvaardigt, volgt, maar dat het geloof niet rechtvaardigt, zoals de pauselijken zeggen, in zover het uit de naastenliefde gevormd is.
c. Dat noch de voorafgaande wroeging, noch de volgende vernieuwing en heiliging, noch de goede werken daarna iets te maken hebben met de rechtvaardigheid van het geloof.
d. Dat het dwaas is te dromen, dat de werken van de tweede tafel van de Tien Geboden voor God rechtvaardig maken, omdat wij daarbij alleen met mensen, niet met God zelf te doen hebben, en in de rechtvaardigmaking hebben wij met God te doen en Zijn toorn te stillen.
e. Indien dus iemand gelooft vergiffenis van zonden te zullen verkrijgen, omdat hij de liefde heeft, die doet Christus smaad aan, omdat het vertrouwen op eigen gerechtigheid goddeloos en ijdel is.
f. Dat de goede werken geheel en al buitengesloten moeten worden, wanneer het gaat om de rechtvaardigmaking en het eeuwige leven.
g. Dat de goede werken niet noodzakelijk zijn als verdienstelijke oorzaak van het heil en geen verband hebben met de handeling van de rechtvaardigmaking.
h. Dat de stelling te verwerpen is, dat de goede werken voor het heil noodzakelijk zijn, want dit neemt de troost van het Evangelie weg en geeft gelegenheid tot twijfel aan de genade van God en vestigt het idee van de eigen gerechtigheid; en ook, omdat zij door de papisten aangenomen worden om een slechte zaak te ondersteunen.
i. Verworpen en veroordeeld wordt de uitspraak, dat de goede werken voor het heil nodig zijn.
k. Dat de uitspraken van de noodzakelijkheid van goede werken voor het heil niet geleerd en verdedigd, maar veeleer door de Kerken als vals afgekeurd en verworpen moeten worden.
l. Dat de werken, die niet uit het ware geloof voortkomen in waarheid zonde voor God, dat wil zeggen, met zonde bevlekt zijn, omdat een kwade boom geen goede vruchten kan voortbrengen.
m. Dat het geloof en het heil niet bewaard, noch vastgehouden kunnen worden door de goede werken, omdat zij slechts een getuigenis zijn, dat de Heilige Geest tegenwoordig is en in ons woont.
n. Dat met recht het besluit van het Concilie van Trente verworpen moet worden, dat de goede werken het heil bewaren, of dat de verworven gerechtigheid van het geloof of het geloof zelf behouden en bewaard worden door onze werken, hetzij geheel, hetzij slechts ten dele.

13. Van de Vruchten van het Geloof.
Bijzonderheden uit de *Formula Concordiae*.

a. Dat er onderscheid gemaakt moet worden tussen de werken van de Wet en de werken van de Geest en dat de werken, die de wedergeborene uit een vrije en gewillige geest doet, geen werken van de Wet, maar werken van de Geest zijn, dat wil zeggen, vruchten van het geloof, omdat de wedergeborenen niet onder de Wet zijn, maar onder de Genade.
b. Dat de goede werken vruchten van de boete zijn.
c. Dat de wedergeborenen door het geloof een nieuw leven ontvangen, nieuwe neigingen en nieuwe werken en dat deze voortkomen uit het geloof, in de boete.
d. Dat de mens na de bekering en de rechtvaardigmaking een vernieuwing ondergaat, aanvankelijk in het gemoed en daarna in het verstand, en dat ook daarbij zijn wil in de dagelijkse oefeningen van de boete niet onwerkzaam is.
e. Dat men boete moet doen, zowel wegens de erfzonde als vanwege de werkelijke zonden.
f. Dat de boete bij de christenen tot aan hun dood voortduurt, omdat zij gedurende hun gehele leven moeten worstelen met de zonde, die in het vlees overgebleven is.
g. Dat de wet van de Tien Geboden in ons een aanvang moet nemen en meer en meer moet vorderen.
h. Dat de wedergeborenen, hoewel verlost van de vloek van de wet, zich toch voortdurend in de Goddelijke wet moeten oefenen.

i. Dat de wedergeborenen niet zonder de wet zijn en toch niet onder de wet, want zij leven naar de wet van de Heer.
k. Dat de wet voor de wedergeborenen de norm van de godsdienst zijn moet.
l. Dat de wedergeborenen de goede werken doen, niet gedwongen, maar uit eigen beweging en vrijwillig, alsof zij geen gebod ontvangen, geen bedreiging gehoord en geen beloning verwacht hadden.
m. Dat het geloof bij zulke mensen altijd werkend is, en dat hij, die zo het goede niet doet, ook het ware geloof niet heeft, want waar het geloof is, daar zijn ook goede werken.
n. Dat de liefde en de goede vruchten op het geloof en de wedergeboorte volgen.
o. Het geloof en de werken stemmen precies overeen en zijn onafscheidelijk verbonden, maar alleen het geloof verwerft de zegen zonder de werken en toch is het niet alleen; vandaar dat het geloof zonder de werken dood is.
p. Dat dit ware en levende geloof, nadat de mens door het geloof gerechtvaardigd is, door de liefde werkzaam is, want de goede werken volgen altijd het rechtvaardigmakende geloof en gaan er zeer zeker altijd mee samen; want het geloof is nooit alleen zonder de liefde en de hoop bij zich te hebben.
q. Wij belijden dat, waar de goede werken niet volgen, het geloof niet echt, maar vals is.
r. Dat het even onmogelijk is om de goede werken van het geloof te scheiden, als warmte en licht van het vuur.
s. Dat, daar de oude Adam altijd in de natuur zelf vast geworteld blijft, de wedergeborenen altijd de voortdurende vermaning van de wet, de leer, bedreigingen en ook tuchtigingen nodig hebben, want zij worden berispt en vermaand door de Heilige Geest door middel van de wet.
t. Dat de wedergeborenen moeten worstelen met de oude Adam en het vleselijke in bedwang gehouden moet worden door vermaningen, bedreigingen en kastijdingen, omdat de vernieuwing van het leven door het geloof in dit leven slechts begint.
u. Dat er een voortdurende strijd blijft tussen het vlees en de geest in de uitverkorenen en waarlijk wedergeborenen.
x. Dat Christus vergeving van de zonden door goede werken belooft, is, omdat deze op de verzoening volgen en ook, omdat de goede vruchten noodzakelijk volgen moeten, en omdat zij tekenen van de belofte zijn.
y. Dat het zaligmakend geloof niet in degene is, in wie de liefde niet is, want de liefde is de vrucht, die het ware geloof ongetwijfeld en noodwendig volgt.
z. Dat de goede werken nodig zijn op velerlei wijze, maar niet als verdienstelijke oorzaak.

aa. Dat de wedergeborene moet samenwerken met de Heilige Geest door de nieuwe krachten en gaven, die hij ontvangen heeft, maar op bepaalde wijze.

bb. In de Nederlandse Geloofsbelijdenis, aangenomen door de Synode van Dordrecht, leest men het volgende: Het heilig geloof kan in de mens niet onwerkzaam zijn, want het geloof is krachtig door de liefde; en de werken, die voortkomen uit de echte wortel van het geloof, zijn goed en aangenaam voor God, als de vruchten van een goede boom; want wij zijn aan God verplicht tot goede werken, maar niet God aan ons, aangezien God deze in ons bewerkt.

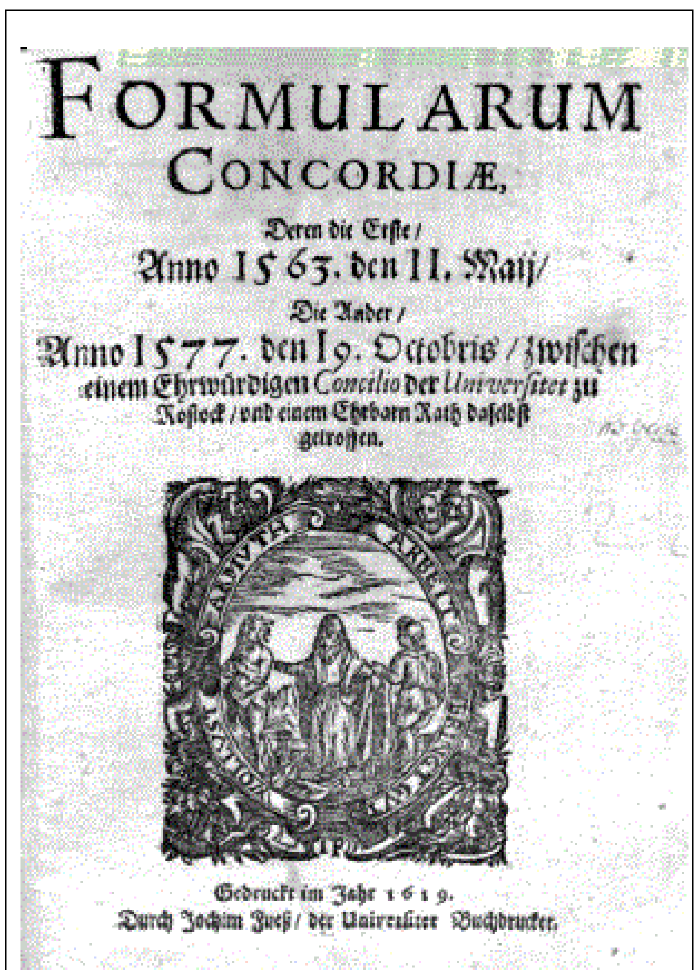

De Synode van Dordrecht, ook wel de Dordtse Synode genoemd, was de laatste landelijke vergadering van de gereformeerde kerk tijdens de Republiek. De Synode was bijeengeroepen in opdracht van de Staten-Generaal. De vergadering werd gehouden van 13 november 1618 tot 9 mei 1619 in de Kloveniersdoelen in Dordrecht en werd ook bijgewoond door vertegenwoordigers van buitenlandse gereformeerde kerken.

Het voornaamste doel van de Synode was een uitspraak in het geschil tussen de remonstranten en *contra-remonstranten, die zich toespitsten op de predestinatieleer, en het vastleggen van geloofsbelijdenissen.*

14. <u>Over de Verdienste volgens de *Formula Concordiae*.</u>

a. Dat het een dwaling is, dat onze werken de vergeving van de zonden verdienen, een dwaling dat de mensen voor rechtvaardig gehouden worden door de gerechtigheid van de rede en een dwaling, dat de rede uit eigen kracht God kan liefhebben boven alle dingen en de wet van God volbrengen.
b. Dat het geloof niet om die reden rechtvaardigt, alsof het op zichzelf zo’n goed werk of zo’n uitnemende deugd zou zijn, maar omdat het volgens de belofte van het Evangelie zich de verdienste van Christus verwerft.
c. Dat d belofte van de vergeving van de zonden en van de rechtvaardigmaking om de wil van Christus, niet in zich sluit de voorwaarde van de verdienste, omdat zij om niet aangeboden wordt.
d. Dat de mens als zondaar voor God gerechtvaardigd of van zijn zonden en van het oordeel van de zeer gerechte verdoemenis vrijgesproken wordt, en aangenomen wordt onder het getal van de kinderen van God, zonder enige verdienste onzerzijds en zonder enige voorafgaande, tegenwoordige of navolgende werken van onze kant, uit louter genade, enkel om de enige verdienste van Christus, welke ons als gerechtigheid toegerekend wordt.
e. Dat op het geloof, de vergeving van de zonden en de wedergeboorte de goede werken volgen en wat daarin bevlekt en onvolkomen is, niet als zonde en gebrek gerekend wordt, en wel om de verdienste van Christus, en dat aldus de gehele mens, zowel wat zijn persoon, als wat zijn werken aangaat, rechtvaardig en heilig is en genoemd wordt, uit louter genade en barmhartigheid in Christus over ons uitgestort, verbreid en vermeerderd, zodat wij ons niet op verdienste beroemen kunnen.
f. Wie zich erop verlaat door zijn werken verdienste te hebben, die veracht de verdienste en de genade van Christus en zoekt zonder Christus door menselijke kracht de weg ten hemel.
g. Zo iemand de goede werken wil vermengen met de stelling van de rechtvaardigmaking en de genade van God daardoor verdienen wil, voor zo’n mens zijn de werken niet slechts nutteloos, maar verderfelijk.
h. De werken van de Tien Geboden worden opgesomd en verscheidene andere die men doen moet, welke God met beloningen kroont.
i. Wij leren, dat de goede werken verdienstelijk zijn, niet met betrekking tot de zondevergeving, de genade en de rechtvaardigmaking, maar tot andere lichamelijke en ook geestelijke beloningen in dit leven en hiernamaals, omdat Paulus zegt: ‘Eenieder zal loon ontvangen, naar dat hij gearbeid heeft’, en Christus: ‘Uw loon zal groot zijn in de hemelen’, en omdat dikwijls gezegd wordt, dat eenieder loon zal ontvangen naar zijn werken. Daarom bekennen wij, dat het eeuwige leven een loon is, omdat het verschuldigd is volgens de belofte en omdat God Zijn gaven kroont, maar niet om onze verdienste.
k. Dat de goede werken in de gelovigen, wanneer zij uit de ware beweeggronden geschieden en met het ware doel, zoals God ze van de wedergeborenen vordert, tekenen zijn van de eeuwige zaligheid, en dat God de Vader ze aanneemt en ze Hem aangenaam zijn om Christus wil en Hij hun heerlijke beloningen voor dit en het toekomende leven belooft.
l. Dat de goede werken, weliswaar beloningen verdienen, maar niet de zondevergeving of de heerlijkheid van het eeuwige leven, noch om hun waarde, noch om hun geschiktheid.
m. Dat Christus in het jongste gericht oordelen zal over de goede en boze werken als de eigen uitkomsten en getuigenissen van het geloof van de mensen.
n. Dat God de goede werken beloont, maar dat het uit genade is, wanneer Hij Zijn gaven kroont (Nederlandse Geloofsbelijdenis).

FORMULARUM
CONCORDIÆ,
Deren die Erste /
Anno 1563. den 11. Maij /
Die Ander /
Anno 1577. den 19. Octobris / zwischen
einem Ehrwürdigen Concilio der Universitet zu
Rostock / und einem Ehrbarn Rath daselbst
getroffen.

Gedruckt im Jahr 1619.
Durch Jochim Fueß / der Universitet Buchdrucker.

Het exemplaar van de ‘Formula Concordiae’ dat door Swedenborg werd gehanteerd, is de te Leipzig gedrukte versie uit het jaar 1756.

15. Over de Vrije Keuze volgens de *Formula Concordiae.*

a. Dat de mens in geestelijke dingen volkomen onmachtig is.
b. Dat de mens vanwege de val van de eerste voorouders zo geheel en al verdorven is, dat hij in geestelijke dingen, die de bekering en het heil betreffen, van nature blind is en het Woord van God voor dwaasheid acht, en dat hij een vijand van God is en blijft, tot hij door de kracht van de Heilige Geest, door middel van het gepredikte en gehoorde Woord, uit louter genade, zonder enige medewerking van zijn kant, bekeerd, met het geloof begiftigd, wedergeboren en vernieuwd wordt.
c. Dat de mens geheel verdorven en dood voor het goede is, zodat in de natuur van de mensen na de val en voor de wedergeboorte geen enkel vonkje geestelijke kracht overgebleven is of standhoudt, waardoor hij tot de genade van God voorbereid kan worden, of de aangeboden genade kan aannemen, of uit zichzelf en door zichzelf voor die genade ontvankelijk kan zijn, of in geestelijke zaken iets kan begrijpen, geloven, omhelzen, denken, willen, aanvangen, volbrengen, doen, werken, medewerken, of zich voor die genade geschikt maken of aanpassen, of iets tot bekering, het zij geheel, hetzij voor de helft of voor het geringste deel uit zichzelf kan bijdragen.
d. Dat de mens in geestelijke en goddelijke dingen, die betrekking hebben op het zielenheil, als de zoutpilaar van Lots vrouw is en gelijk een blok hout of een levenloze steen, die geen gebruik van ogen, noch mond, noch van enig ander zintuig hebben.
e. Dat de mens weliswaar macht heeft om zich te verplaatsen, of dat hij de uitwendige ledematen kan besturen, dat hij naar openbare vergaderingen kan gaan en het Woord en het Evangelie horen, dat hij dit evenwel in zijn onuitgesproken gedachten als een dwaasheid veracht, en hierin erger is dan een blok hout, tenzij de Heilige Geest in hem werkzaam is.
f. Dat het bij de bekering evenwel met de mens niet zo toegaat als wanneer een standbeeld uit steen gehouwen of een zegel in was gedrukt wordt, die geen kennis, noch gevoel, noch wil hebben.
g. Dat de mens bij de bekering alleen passief, niet actief is.
h. Dat de mens bij de bekering in het geheel niet samenwerkt met de Heilige Geest.
Dat de mens na de val de kracht behouden heeft en nog bezit om de natuurlijke dingen te kennen, zo ook de vrije wil om enigermate het natuurlijk en burgerlijk goede te kiezen.
i. Dat de uitspraken van enige Kerkvaders en nieuwere godgeleerden, dat God de mens trekt, maar mèt zijn wil, niet in overeenstemming zijn met de Heilige Schrift.
k. Dat de wedergeboren mens door de kracht van de Heilige Geest meewerkt, hoewel op zeer zwakke wijze, door de nieuwe krachten en gaven, die de Heilige Geest eerst bij de bekering in hem gelegd heeft, evenwel niet gedwongen, maar vrijwillig.
l. Dat in de wedergeborenen niet alleen de gaven van God wonen, maar ook Christus door het geloof, als in hun tempels.
m. Er is een geweldig verschil tussen gedoopte en ongedoopte mensen, want, daar het volgens de leer van Paulus is, dat allen, die gedoopt zijn, Christus hebben aangedaan, en in waarheid wedergeboren zijn, hebben zij reeds een bevrijde wil, dat wil zeggen, zij zijn weer vrij gemaakt zoals Christus betuigt, daarom horen zij niet slechts het Woord van God, maar zij kunnen ook, hoewel niet zonder veel zwakheid, er in toestemmen en het zich in het geloof toe-eigenen.

Men dient wel in het oog te houden, dat het voorafgaande ontleend is aan het boek genaamd *Formula Concordiae*, dat geschreven is door mannen, die de Augsburgse Confessie toegedaan waren, maar dat niettemin dergelijke leerstellingen ten aanzien van de Rechtvaardigmaking door het Geloof-Alleen ook door de hervormden in Engeland en in Holland aangeprezen en geleerd worden; daarom is hetgeen hierna volgt bedoeld voor allen; zie ook hierna nrs. 17 en 18.

Onder de samenstellers van de Augsburgse Belijdenis waren ook Philipp Melanchton en Maarten Luther.

Notitie van de redactie.
Swedenborg plaatste in de tekst van de oorspronkelijke Latijnse uitgave een groot aantal verwijzingen naar de sessies van het Concilie van Trente en naar de bladzijden in de 'Formula Concordiae'.
Omwille van de leesbaarheid zijn die verwijzingen in de tekst van deze nieuwe Nederlandse vertaling weggelaten. Swedenborgs bronvermeldingen zijn samengevat op pagina 52 van dit tijdschrift. (Red.)

SCHETS VAN DE LEERSTELLINGEN VAN DE NIEUWE KERK

16. Er volgt nu een beknopte uiteenzetting van de leer van de Nieuwe Kerk, die met het Nieuwe Jeruzalem in de Openbaring, hoofdstuk 21 en 22, bedoeld wordt.
Deze leer, die niet alleen een leer van het geloof, maar ook van het leven is, zal in het werk zelf in drie delen ingedeeld worden.

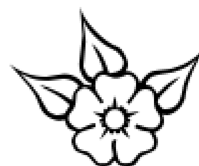
Het Eerste Deel zal handelen:
I. Over de Heer God Heiland en de Goddelijke Drie-eenheid in Hem.
II. Over de Heilige Schrift en haar tweevoudige Zin, de Natuurlijke en de Geestelijke, en over haar daaruit voortvloeiende Heiligheid.
III. Over de Liefde tot God en over de Liefde jegens de Naaste en de overeenstemming van beide.
IV. Over het Geloof en de Verbinding ervan met deze twee soorten van Liefde.
V. De Leer van het Leven volgens de Voorschriften van de Tien Geboden.
VI. Over de Omvorming en de Wedergeboorte.
VII. Over de Vrije Wil en de Samenwerking van de mensen met de Heer daardoor.
VIII. Over de Doop.
IX. Over het Heilig Avondmaal.
X. Over de Hemel en de Hel.
XI. Over de Verbinding van de mensen met beide, en over hun Staat van Leven na de Dood in overeenstemming met die Verbinding.
XII. Over het Eeuwige Leven.

Het Tweede Deel zal handelen:
I. Over de Voleinding van de Eeuw of het Einde van de hedendaagse Kerk.
II. Over de Wederkomst van de Heer.
III. Over het Laatste Oordeel.
IV. Over de Nieuwe Kerk, die het Nieuwe Jeruzalem is.

Het Derde Deel zal aantonen de geschilpunten van de leerstellingen van de hedendaagse Kerk en van de Nieuwe Kerk.
Maar hierbij zullen wij nu even blijven stilstaan, om deze reden, dat geestelijken en leken geloven, dat de huidige Kerk in het eigenlijke licht van het Evangelie is en in zijn waarheden, die niet verzwakt, ontwricht of aangevochten kunnen worden, zelfs niet door een engel, wanneer er een uit de hemel zou nederdalen.
De Kerk ziet heden ten dage ook niets anders, omdat zij het verstand van het geloof gescheiden heeft en niettemin de leerstellingen door een soort voorstelling, lager dan het verstand bevestigd heeft, waar valsheden zozeer bevestigd kunnen worden, dat het waarheden schijnen, en de daar bevestigde valsheden verspreiden een bedrieglijk licht, waarbij het licht van de waarheden als duisternis verschijnt.
Om deze reden zullen wij hier even blijven stilstaan, terwijl wij de geschilpunten aangeven en ze door korte opmerkingen belichten, opdat ze voor het verstand, dat niet door een blind geloof gesloten is, als in de ochtendschemering gezien mogen worden en daarna als in het morgenlicht en eindelijk in het werk zelf, in het daglicht.
De geschilpunten zijn in het algemeen de volgende:

I

17. De Kerken, die zich door de hervorming van de rooms-katholieke Kerk afgescheiden hebben, wijken in velerlei opzicht van elkaar af; maar zij stemmen allen overeen in de artikelen over de Drie-eenheid van de personen in de Godheid, de oorsprong van de zonde uit Adam, de toerekening van de verdienste van Christus en de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen.

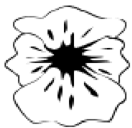

Korte verklaring
18. De Kerken, die zich door de hervorming van de rooms-katholieke Kerk hebben afgescheiden, bestaan uit degenen, die zich evangelischen en hervormden noemen, tezamen pro-

testanten, of naar hun leiders lutheranen en calvinisten, waartussen de Engelse Kerk het midden houdt; over de Griekse Kerk, die reeds vanouds van de rooms-katholieke Kerk gescheiden was, wordt hier niet gesproken.
Dat de Kerken van de protestanten in velerlei opzicht van elkaar afwijken, vooral wat betreft het Heilig Avondmaal, de Doop, de uitverkiezing en de persoon van Christus, is velen bekend; maar dat zij allen in de artikelen over de Drie-eenheid van de personen in de Godheid, de erfzonde, de toerekening van de verdienste van Christus en de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen overeenstemmen, is niet algemeen bekend; de oorzaak is, dat weinigen zich er op toeleggen om de verschillen tussen de leerstellingen van de Kerken en bijgevolg evenmin de overeenstemmingen na te speuren; alleen de geestelijken verdiepen zich in de leerbegrippen van hun Kerk, maar de leken zelden wat betreft het innerlijke daarvan, en dus ook niet wat betreft de geschilpunten.
Dat zij echter in die vier artikelen in het algemeen en in de meeste bijzonderheden overeenstemmen, blijkt uit hun boeken, wanneer men die raadpleegt en uit hun preken, wanneer men ze hoort.
Dit evenwel wordt vooraf gezegd met het oog op wat volgt.

II

19. De rooms-katholieken hadden vóór de hervorming geheel hetzelfde geleerd over de vier bovengenoemde artikelen als de hervormden daarna, namelijk, hetzelfde over de Drie-eenheid van de personen in de Godheid, hetzelfde over de erfzonde, hetzelfde over de toerekening van de verdienste van Christus en hetzelfde over de rechtvaardigmaking door het geloof daarin; alleen met dit onderscheid, dat zij ditzelfde geloof verbonden met de naastenliefde of de goede werken.

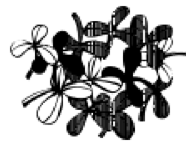

Korte verklaring

20. Dat er zo'n overeenstemming bestaat tussen de protestanten en de rooms-katholieken in deze vier artikelen, dat er nauwelijks een verschil van enige betekenis is, behalve dan dat de rooms-katholieken het geloof met de naastenliefde verbonden en de protestanten ze onderscheiden hebben, is nauwelijks aan iemand bekend; ja, zo onbekend is het, dat zelfs de geleerden zich over deze uitspraak verwonderen zullen.
De oorzaak van deze onwetendheid is, dat de rooms-katholieken zich zelden richten tot God, onze Heiland, maar in Zijn plaats tot de paus als de stedehouder en ook tot de heiligen, vandaar dat zij hun leerstellingen over de toerekening van de verdienste van Christus en van de rechtvaardigmaking door het geloof in diepe slaap hebben gebracht; dat deze echter wel onder hun leerstellingen opgenomen en erkend zijn, blijkt duidelijk uit de besluiten van het Concilie van Trente, die boven onder de nrs. 3-8 aangehaald en ook door paus Pius IV bekrachtigd zijn zie nr. 2.
Wanneer men deze vergelijkt met de in nrs. 9-12 aangehaalde leerstellingen van de Augsburgse Confessie en van de *Formula Concordiae*, kan men zien, dat de bestaande verschillen meer in de woorden, dan in de zaak zelf liggen.
De leraren van de Kerk kunnen nu weliswaar uit lezing en vergelijking van deze plaatsen inzien, dat ze overeenkomen, maar toch niet in het volle licht.
Opdat nu echter dezen en ook de minder geleerden en zelfs de leken het mogen zien, zal er in wat volgt nog iets ter toelichting bijgevoegd worden.

III

21. De leidende hervormers, Luther, Melanchton en Calvijn, hebben alle leerstellingen ten aanzien van de Drie-eenheid van de personen in de Godheid, de erfzonde, de toerekening van de verdienste van Christus en de rechtvaardigmaking door het geloof, zoals zij toen bij de rooms-katholieken waren en geweest waren, vastgehouden, maar zij hebben de naastenliefde of de goede werken van dit geloof gescheiden en verklaard, dat deze niet tevens zaligmakend zijn, en dit met het doel om te breken met de rooms-katholieken in datgene wat het eigenlijke wezen van de Kerk uitmaakt, dat wil zeggen, het geloof en de naastenliefde.

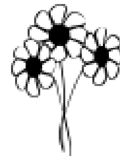
Korte verklaring

22. Dat de eerder genoemde vier artikelen, zoals zij heden ten dage in de hervormde Kerken geleerd worden, niet nieuw waren en niet eerst door die drie leiders uitgebroed zijn, maar dat ze sedert de tijd van het Concilie van Nicea en door de schrijvers na die tijd overgeleverd werden en vandaar in de rooms-katholieke Kerk behouden zijn, blijkt uit de werken over de Kerkgeschiedenis.
Dat de rooms-katholieken en de hervormden in het artikel over de Drie-eenheid van de personen in de Godheid overeenstemmen, komt omdat zij beiden de drie geloofsbelijdenissen: de Apostolische, de Niceaanse en de Athanasiaanse erkennen, waarin een Drie-eenheid geleerd wordt.
Dat zij in het artikel over de toerekening van de verdienste van Christus overeenstemmen, blijkt uit de uittreksels uit het Concilie van Trente, nrs. 3 tot 8, vergeleken met de uittreksels uit de Formula Concordiae, nrs. 10 tot 15.
Dat dit ook het geval is in het artikel over de rechtvaardigmaking, zal nu nader worden toegelicht.

23. Het Concilie van Trente leert over het rechtvaardigmakend geloof het volgende: de katholieke Kerk is voortdurend eenstemmig geweest, dat het geloof de aanvang is van het heil van de mensen, de grondslag en de wortel van alle rechtvaardigmaking, zonder welke het onmogelijk is God te behagen en tot de gemeenschap van Zijn kinderen te geraken, zie eerder nr. 5a.
Verder dat het geloof door het horen van het Woord van God nr. 4c. Dat echter dit rooms-katholieke concilie het geloof en de naastenliefde of het geloof en de goede werken verbonden heeft, kan uit de eerder aangehaalde plaatsen nrs. 4,5,7 en 8 duidelijk gezien worden.
Dat evenwel de hervormde Kerken, op aanstichting van hun leiders, deze gescheiden hebben, doordat zij verklaarden, dat de zaligmakende kracht in het geloof ligt en niet tevens in de naastenliefde of de goede werken, met het doel om te breken met de rooms-katholieken in wat het eigenlijke wezen van de Kerk uitmaakt, dat wil zeggen, het geloof en de naastenliefde, heb ik van de bovengenoemde leiders zelf enige malen gehoord; zo ook, dat zij deze scheiding bevestigden door het volgende: dat niemand het goede, dat tot het heil meewerkt, uit zichzelf kan doen, noch ook de wet kan vervullen, en ook met het doel, dat niet hierdoor enige verdienste van de mensen met het geloof zou gemengd worden.
Dat zij ten gevolge van deze beginselen en met dit doel het goede van de naastenliefde van het geloof en dus ook van het heil gescheiden hebben, staat vast uit de onder nr. 12 hierboven aangehaalde plaatsen uit de *Formula Concordiae*, waaronder ook deze zijn: dat het geloof niet rechtvaardig maakt in zoverre het door de naastenliefde geformeerd is, zoals de pauselijken zeggen, nr. 12b.
Dat de stelling verworpen dient te worden, dat de goede werken nodig zijn voor het heil, om verschillende redenen en ook daarom, omdat zij door de papisten aangenomen worden om een slechte zaak te ondersteunen nr. 12h.
Dat met recht het besluit van het Concilie van Trente verworpen moet worden, dat de goede werken het heil en het geloof bewaren en behouden nr. 12n, behalve nog meer in die plaats.
Dat niettemin de hervormden toch het geloof en de naastenliefde tot één tegelijk zaligmakende kracht verbinden, met het enige verschil in de hoedanigheid van de werken, zal in het volgende artikel gezien worden.

IV

24. Toch hebben de leidende hervormers aan hun geloof de goede werken toegevoegd en ze ook daarmee verbonden, maar in de mens als in een passief persoon, de rooms-katholieken daarentegen in de mens als in een actief persoon; niettemin bestaat tussen beide een werkelijke overeenstemming wat betreft het geloof, de werken en de verdienste.

Korte verklaring

25. Dat de leidende hervormers, hoewel zij het geloof en de naastenliefde gescheiden hebben, ze toch weer samengevoegd en tenslotte verbonden hebben, maar niet willen, dat ze één zouden uitmaken, zodat ze beide tezamen zaligmakend zouden zijn, blijkt uit hun boeken, preken en mondelinge verklaringen; want, nadat zij ze gescheiden hebben, verbinden zij ze weer; ja, zij drukken deze verbinding uit in besliste en ondubbelzinnige woorden, namelijk als volgt: dat het geloof na de rechtvaardigmaking nooit alleen is, of het brengt de naastenliefde of de goede werken met zich mee en zo niet, dan is het geloof niet levend, maar dood , zie eerder in de nrs. 13 o,p,q,r,y,bb.
Ja, dat zij het geloof noodzakelijkerwijs volgen moeten nr.13 x,y,z; verder, dat de wedergeborene uit de nieuwe krachten en gaven met de Heilige Geest samenwerkt nr. 13aa.
Dat de rooms-katholieken geheel hetzelfde leren, blijkt uit de uittreksels uit het Concilie van Trente nrs. 4,6,7,8.

26. Dat de hervormers over de verdienste van de werken bijna hetzelfde leren als de rooms-katholieken, blijkt uit de navolgende stellingen ontleend aan de Formula Concordiae: dat de goede werken vergolden worden uit kracht van de belofte en uit genade en dat zij daarom lichamelijke en ook geestelijke beloningen verdienen (nrs. 14 i,k,l,n; en dat God Zijn gaven kroont met beloning nr. 14h,n.
Iets dergelijks wordt in het Concilie van Trente gezegd, namelijk: dat God uit genade Zijn gaven tot verdienste maakt nr. 5 f; en bovendien dat het heil voortkomt, niet uit de werken, maar uit de belofte en de genade, omdat God ze uitwerkt door de Heilige Geest nrs. 5 e,f,g,h,i,k.

27. Volgens deze en de vorige stellingen schijnt het op het eerste gezicht, alsof er volkomen overeenstemming bestaat, maar om dit te ontgaan, maakten de hervormers onderscheid tussen de werken van de wet, die uit eigen voornemen en wil voortvloeien en de werken van de geest, die uit het geloof als uit een vrije en spontane bron ontspringen, en deze goede werken hebben zij vruchten van het geloof genoemd , zie eerder de nrs. 11h, l en 13a, i, l en 15 k.
Onderzoekt en vergelijkt men deze stellingen nauwkeurig, dan bemerkt men geen onderscheid in de werken zelf, maar alleen in hun aard, in zoverre namelijk deze uit de mens als uit een passief persoon, de andere echter als uit een actief persoon voortkomen, dus als van-

zelf uit het verstand van de mens voortkomend en niet tegelijk uit zijn wil; dit wordt gezegd, omdat het onmogelijk is, dat de mens zich niet bewust is van de werken, terwijl zij gedaan worden omdat hij ze doet en de bewustwording uit het verstand voortkomt.
Daar echter de hervormden ook boetedoening en de strijd met het vlees prediken, nrs. 13 d, e, f, g, h, k, en deze door de mens niet anders gedaan kunnen worden, dan naar zijn voornemen en wil en zo door hem als uit zichzelf, zo volgt hieruit, dat er toch in werkelijkheid overeenstemming bestaat.

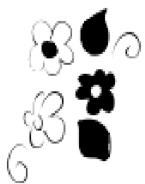
28. Wat echter de vrije wil in de bekering of in het werk van de rechtvaardigmaking aangaat, zo schijnt het alsof zij geheel uiteengaan; maar dat zij niettemin overeenkomen, kan men zien, wanneer men de aan het Concilie van Trente, nr. 6a en b, ontleende stellingen behoorlijk overweegt en vergelijkt met die, ontleend aan de Formulae Concordiae, nr. 15m; want in de christenheid zijn allen gedoopt en dus in de bevrijde wil, zodat zij niet alleen het Woord van God kunnen horen, maar er ook in kunnen toestemmen en het in geloof omhelzen; bijgevolg is daar niemand als een blok hout.

29. Hieruit kan men duidelijk de waarheden zien, uitgesproken in de nrs. 19 en 21, dat de hervormers hun leerstellingen ten aanzien van de Drie-eenheid van de personen in de Godheid, de erfzonde, de toerekening van de verdienste van Christus en de rechtvaardigmaking door het geloof van de rooms-katholieken overgenomen hebben.
Deze dingen zijn aangehaald met het doel om de oorsprong van hun leerstellingen in het licht te stellen, in het bijzonder de oorsprong van de scheiding van het geloof en de goede werken, of de leer van het geloof-alleen, en dat dit enkel gebeurde om te breken met de rooms-katholieken, en dat toch dit verschil meer in woorden dan in wezen bestaat.
Uit het eerder aangehaalde blijkt duidelijk op welke grondslag het geloof van de hervormde Kerken is opgebouwd en uit welke ingeving het is ontstaan.

V

30. De gehele theologie van de hedendaagse christelijke wereld is gegrond op de voorstelling van drie goden, die ontstaat uit de leer van de Drie-eenheid van personen.

Korte verklaring

31. Eerst zal iets gezegd worden over de oorsprong of de bron waaruit de voorstelling van een Drie-eenheid van personen in de Godheid en dientengevolge van drie goden is voortgekomen.

Er zijn drie geloofsbelijdenissen, die de apostolische, de Niceaanse en de athanasiaanse genoemd worden, die in het bijzonder de Drie-eenheid leren; de apostolische en de Niceaanse de Drie-eenheid zelf, maar de athanasiaanse de Drie-eenheid van personen.
Deze drie geloofsbelijdenissen staan in vele psalmboeken; de apostolische in een psalm die gezongen wordt, de Niceaanse na de Tien Geboden en de athanasiaanse afzonderlijk.
De apostolische geloofsbelijdenis is na de tijd van de apostelen geschreven; de Niceaanse geloofsbelijdenis in Nicea, een stad in Bithynië, tijdens het concilie daar, waartoe door keizer Constantijn in het jaar 325 alle bisschoppen van Azië, Afrika en Europa bijeengeroepen waren.
De athanasiaanse geloofsbelijdenis echter is na dat concilie door een of meer personen opgesteld om de arianen geheel te verslaan en is later door de Kerken eveneens als oecumenisch aangenomen.
Uit de eerste twee geloofsbelijdenissen treedt de belijdenis van de Drie-eenheid duidelijk aan het licht, uit de derde of athanasiaanse echter volgde de belijdenis van een Drie-eenheid van personen; dat vandaar de voorstelling van drie goden komt, zal men zien in hetgeen nu volgt.

32. Dat er een Goddelijke Drie-eenheid is, blijkt duidelijk uit de woorden van de Heer in Mattheus: *Jezus zei: Gaat heen, onderwijst al de volken, dezelve dopende in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest* (Mattheüs 28:19) en uit het volgende bij dezelfde: *Toen Jezus gedoopt was, zie, de hemelen werden Hem geopend en Hij zag de Geest van God nederdalen gelijk een duif en op Hem komen, en zie, een stem uit de hemelen, zeggende: Deze is Mijn Zoon, Mijn Geliefde, in welke Ik Mijn welbehagen heb* (Mattheüs 3:16,17).
Dat de Heer de discipelen uitzond om te dopen in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest had zijn grond daarin, dat in Hem, nu Hij verheerlijkt was, een Goddelijke Drie-eenheid was, want Hij zegt in het voorafgaande 18de vers, *'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde',* en in het volgende 20ste vers, 'Ziet Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding van de eeuw', dus Hij spreekt van Zich alléén, en niet van drie; en in Johannes: *'De Heilige Geest was nog niet, overmits Jezus nog niet verheerlijkt was',* (Johannes 7:39); het eerst aangehaalde zei Hij na de verheerlijking en de verheerlijking was de volkomen vereniging met Zijn Vader, welke het Goddelijke Zelf in Hem was uit de ontvangenis; en de Heilige Geest was het Goddelijke, dat van Hem uitging, nadat Hij verheerlijkt was, (Johannes 20: 22).

33. Dat de voorstelling van drie goden voornamelijk voortkwam uit de athanasiaanse geloofsbelijdenis,

waarin een Drie-eenheid van personen geleerd wordt, komt daarvan, dat het woord persoon deze voorstelling voortbrengt, en ook omdat de volgende woorden uit deze geloofsbelijdenis haar inplanten: een andere is de persoon van de Vader, een andere van de Zoon en een andere van de Heilige Geest, en verder: de Vader is God en Heer, de Zoon is God en Heer, en de Heilige Geest is God en Heer, in het bijzonder echter de volgende woorden: Gelijk wij door de christelijke waarheid gehouden zijn iedere persoon in het bijzonder als God en Heer te erkennen, zo is het ons tevens door de katholieke godsdienst verboden te zeggen, dat er drie goden of drie heren zijn, uit welke woorden volgt, dat men volgens de christelijke waarheid drie goden en heren moet belijden en erkennen, dat het echter volgens de katholieke godsdienst niet geoorloofd is drie goden en heren te noemen en uit te spreken; dus men mag wel de voorstelling van drie goden en heren hebben, maar men mag ze niet mondeling belijden.
Dat echter niettemin de leer over de Drie-eenheid van de athanasiaanse geloofsbelijdenis met de waarheid overeenstemt, zodra men slechts daarin de Drie-eenheid van personen vervangt door een Drie-eenheid van één persoon, welke in God, de Heiland Jezus Christus is, kan men zien in ‘de Leer van het Nieuwe Jeruzalem over de Heer’ in het jaar 1763 te Amsterdam uitgegeven, nrs. 55 tot 61.

34. Merk op, dat in de apostolische geloofsbelijdenis gezegd wordt: Ik geloof in God de Vader, in Jezus Christus en in de Heilige Geest; in de Niceaanse geloofsbelijdenis: Ik geloof in één God, de Vader, in een Heer Jezus Christus en in de Heilige Geest, dus alleen in één God, daarentegen in de athanasiaanse geloofsbelijdenis: In God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest, dus in drie goden.
Terwijl echter de opstellers en aanhangers van deze belijdenis duidelijk zagen, dat uit het daarin gezegde onvermijdelijk de voorstelling van drie goden voorkomt, zo zeiden zij om dit goed te maken, dat deze drie één substantie of essentie hebben, maar daaruit volgt geen andere voorstelling, dan dat er drie eensgezinde en eendrachtige goden zijn, want wanneer één enige en ondeelbare substantie of essentie aan drie toegekend wordt, dan heft dit de voorstelling van drie niet op, maar verwart ze, omdat dit een metafysische uitdrukking is, en deze wetenschap kan met al haar kunst uit drie personen, van welke ieder in het bijzonder God is, niet één maken; zij kan er één uit maken in de mond, maar nooit in de voorstelling.

35. Dat de gehele christelijke theologie heden ten dage op de voorstelling van drie goden gegrond is, blijkt duidelijk uit de leer van de rechtvaardigmaking, die het voornaamste deel van de leer van de Kerk vormt bij de christenen, zowel rooms-katholieken als protestanten.
Deze leer beweert, dat God de Vader Zijn Zoon gezonden heeft om de mensen te verlossen en zalig te maken, en dat Hij de Heilige Geest geeft om dit te bewerken.
Ieder mens, die dit hoort, leest of zegt, moet noodzakelijkerwijs in zijn denken, dat wil zeggen, in zijn voorstelling, God in drieën delen en menen, dat de ene God de andere gezonden heeft en door de derde werkt.
Dat ditzelfde denkbeeld omtrent een Goddelijke Drie-eenheid, die in drie personen onderscheiden is, waarvan ieder voor zich God is, ook in de overige leerstellingen van de hedendaagse Kerk is doorgedrongen, als uit het hoofd in zijn lichaam, zal op de betreffende plaatsen aangetoond worden.
Raadpleeg intussen het voorafgaande over de rechtvaardigmaking en raadpleeg de theologische leerstellingen in het algemeen en in het bijzonder en raadpleeg tevens uzelf wanneer u in de Kerken naar de preken luistert, of thuis bidt, of u zich iets anders voorstelt en daaruit over iets anders denkt dan over drie goden; en vooral, wanneer u tot één daarvan in het bijzonder bidt of zingt en dan weer afzonderlijk tot twee andere, zoals dit dikwijls geschiedt?
Hiermede is de waarheid van de stelling bevestigd, dat de gehele theologie van de hedendaagse christenheid gegrond is op de voorstelling van drie goden.

36. Dat een Drie-eenheid van goden in strijd is met de Heilige Schrift, is bekend, want men leest*: ‘Ben Ik het niet, Jehovah? en er is geen God meer behalve Mij, een rechtvaardig God en een Heiland is er niet behalve Mij’,* (Jesaja 45:21,22).
‘Ik ben Jehovah uw God, daarom zoudt gij geen God kennen, dan Mij alleen, want er is geen Heiland dan Ik’, (Hosea 13:4).
‘Zo zegt Jehovah, de Koning van Israël en zijn Verlosser, Jehovah Zebaoth: Ik ben de Eerste en de Laatste, en behalve Mij is er geen God’, (Jesaja 44:6).
‘Jehovah Zebaoth is Zijn naam, en de Heilige Israëls is uw Verlosser; Hij zal de God van de ganse aardbodem genaamd worden’, (Jesaja 54:5).
‘Te dien dage zal Jehovah tot Koning over de ganse aarde zijn; te dien dage zal Jehovah één zijn en Zijn naam één’, (Zacharia 14:9), behalve nog meer andere plaatsen.

37. Dat een Drie-eenheid van goden tegen de verlichte rede is, kan uit vele dingen blijken: welk mens met gezond verstand kan het aanhoren, dat drie goden de wereld geschapen hebben of wie kan het aanhoren dat de schepping en instandhouding, de verlossing en zaligmaking, de omvorming en de wedergeboorte het werk van drie goden en niet van één God zijn?

En omgekeerd, welk mens met gezond verstand wil niet horen, dat de God, die ons geschapen heeft, ons ook verlost heeft en ons tot wedergeboorte brengt en ons zalig maakt?
Omdat dit laatste en niet het eerste met de rede overeenkomt, is er ook op de gehele aardbol geen volk, dat godsdienst en gezond verstand heeft, dat niet één God erkent.
Dat de Mohammedanen en enige volken in Azië en Afrika het christendom verafschuwen, omdat zij geloven, dat daarin drie goden vereerd worden, is bekend en tevens dat de christenen op dit verwijt alleen antwoorden, dat die drie één wezen hebben, en dat er dus één God is.
Ik kan betuigen, dat ik uit de mij geschonken rede zien kan, dat noch de wereld, noch de engelenhemel, noch de Kerk, noch enig ding in hen, zou hebben kunnen ontstaan en blijven bestaan dan door één God.

38. Hieraan wil ik nog iets toevoegen, dat ontleend is aan de Nederlandse Geloofsbelijdenis, die op de Synode van Dordrecht aangenomen is, namelijk: Ik geloof in één God, die één enig Wezen is, in hetwelk drie Personen zijn, van eeuwigheid af in waarheid en inderdaad onderscheiden, in niet mededeelbare eigenschappen, te weten, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest; de Vader is de oorzaak, oorsprong en het begin van alle dingen, zowel zichtbare als onzichtbare; de Zoon is het Woord, de Wijsheid en het Beeld van de Vader; de Heilige Geest is de eeuwige Kracht en Macht, die van de Vader en de Zoon uitgaat.
Evenwel moet men erkennen, dat deze leer de bevatting van het menselijk verstand ver te boven gaat, maar wij verwachten de volkomen kennis daarvan in de hemelen.

VI

39. De leerstellingen van deze theologie blijken vals te zijn, zodra het denkbeeld van een drie-eenheid van personen en dus van drie goden verworpen is, en het denkbeeld van één God, in wie de Goddelijke Drie-eenheid is, in plaats daarvan is aangenomen.

Korte verklaring

40. Dat de leerstellingen van de hedendaagse Kerk, die gegrond zijn op de voorstelling van drie goden, voortvloeiend uit de leer van de drie-eenheid van personen opgevat zoals ze letterlijk luidt, vals blijken te zijn, zodra het denkbeeld van één God, in wie een Drie-eenheid is, in plaats daarvan is aangenomen, komt, omdat die dwaling niet eerder gezien kan worden; want het is er mee als met iemand, die alleen in de nacht bij het licht van enkele sterren allerlei dingen ziet, voornamelijk schimmen, en gelooft dat het levende mensen zijn; of als iemand, die in de schemering voor zonsopgang en in bed ligt, in de lucht als het ware spookgestalten ziet en gelooft, dat het engelen zijn; of als iemand, die bij het dwaallicht van de fantasie allerlei dingen ziet en meent, dat het werkelijke voorwerpen zijn.
Het is bekend, dat dergelijke dingen zich niet zo voordoen en niet zo waargenomen worden, als zij werkelijk zijn, voordat de mens in het licht van de dag komt, dat wil zeggen, in het licht van het ontwaakte verstand.
Evenzo is het met de geestelijke dingen van de Kerk, die onjuist en vals opgevat en ook bevestigd zijn, wanneer de waarheden zelf in hun eigen licht, dat het licht van de hemel is, zichtbaar worden.
Wie kan niet inzien, dat alle leerstellingen, die gegrond zijn op de voorstelling van drie goden, van binnen uit onjuist en vals zijn?
Er wordt gezegd ‘van binnen uit’, omdat de voorstelling van God doordringt in alle dingen van Kerk, godsdienst en eredienst en omdat in de menselijke geest de theologische dingen hun zetel hebben boven alle andere, en omdat de voorstelling van God daarin de hoogste plaats inneemt, zodat dan ook, wanneer deze vals is, alles wat volgt, door het beginsel, waaruit het voortvloeit, eveneens vals of vervalst is; want het hoogste, dat tevens het meest innerlijke is, maakt het eigenlijke wezen uit van hetgeen volgt en het wezen, evenals de ziel, vormt dit tot een lichaam naar zijn evenbeeld en wanneer het in zijn neerdalen waarheden ontmoet, dan steekt het deze ook aan met zijn mismaaktheid en dwaling.
De voorstelling van drie goden in de theologie, kan vergeleken worden met een ziekte, die in het hart of in de longen zetelt, waarbij de zieke meent, dat hij gezond is, omdat de arts, die dit niet weet, het hem wijs maakt; kent de arts de ziekte echter wel en doet hij hem niettemin geloven dat hij gezond is, dan is hij met recht van vergaande boosheid te beschuldigen.

VII

41. Dan wordt het werkelijk zaligmakende geloof, dat is het geloof in één God, verenigd met goede werken, erkend en aangenomen.

Korte verklaring

42. Dat dit geloof, dat wil zeggen, het geloof in één God, als werkelijk zaligmakend erkend en aangenomen wordt, zodra het vorige geloof, namelijk dat in drie goden, verwijderd is, komt omdat het laatste niet eerder in zijn ware gedaante kan gezien worden; want het hedendaagse geloof wordt als het alleen zaligmakende gepredikt, omdat het een geloof in één God en een geloof in

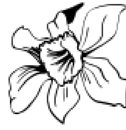
de Heiland is; toch heeft dit geloof twee gedaanten, de ene innerlijk en de andere uiterlijk; de innerlijke is gevormd uit de voorstelling van drie goden; wie stelt het zich anders voor of denkt het zich anders?
Laat eenieder zich dit afvragen.
De uiterlijke echter, uit de belijdenis van één God; wie belijdt en spreekt anders?
Laat eenieder zich dit afvragen.
Deze twee gedaanten zijn geheel verschillend van elkaar, zozeer, dat de uiterlijke niet door de innerlijke erkend, noch de innerlijke door de uiterlijke gekend wordt.
Uit deze tweespalt en uit de verwijdering van de ene uit het gezicht van de andere is een verwarde voorstelling die ontvangen en geboren is over de heilbrengende waarheden in de Kerk.
Anders is het er mee, wanneer de innerlijke en de uiterlijke gedaanten samenstemmen en elkaar wederkerig zien en erkennen als één eensgezind ding; dat dit geschiedt, wanneer één God, in wie een Goddelijke Drie-eenheid is, niet alleen in het gemoed erkend, maar ook met de mond beleden wordt, is vanzelf duidelijk.
Dat dan de stelling van de vervreemding van de Vader van het menselijk geslacht en dientengevolge ook de stelling van zijn verzoening afgeschaft wordt, en een geheel andere leer ten aanzien van de toerekening, de vergeving van de zonden, de wedergeboorte en dus ook van de verlossing daaruit volgt, zal in het werk zelf, in het licht van het door de goddelijke waarheden uit de Heilige Schrift verlichte verstand, duidelijk gezien worden.
Er wordt gezegd, het geloof verenigd met de goede werken, omdat het geloof in één God zonder vereniging daarmee onbestaanbaar is.

VIII

43. En dit geloof is in God, de Heiland Jezus Christus en is in zijn eenvoudige vorm als volgt:

I. Dat er één God is, in wie een Goddelijke Drie-eenheid is, en dat Deze is de Heer Jezus Christus.
II. Dat het zaligmakend geloof is te geloven in Hem.
III. Dat men het boze moet vlieden, omdat het van de duivel en uit de duivel is.
IV. Dat men het goede moet doen, omdat het van God en uit God is.
V. En dat dit gedaan moet worden door de mens als uit zichzelf, maar dat men moet geloven, dat het van de Heer, bij hem en door hem is.

Korte verklaring

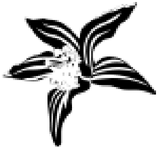

44. Dit is het geloof van de Nieuwe Kerk in zijn eenvoudige vorm; uitvoeriger zal men het vinden in het aanhangsel en vollediger in het werk zelf, in het eerste deel, waarin gehandeld zal worden over de Heer God, de Zaligmaker en de Drie-eenheid in Hem, over de liefde tot God en de liefde jegens de naaste, en over het geloof en de verbinding met deze beide soorten van liefde, en ook in het overige, wat daar in samenhang volgt.
Het is echter van belang om deze voorlopige schets van dat geloof hier in het kort toe te lichten.
Het eerste hiervan, namelijk dat er één God is, in wie een Goddelijke Drie-eenheid is, en dat Hij de Heer Jezus Christus is, wordt door het volgende in het kort toegelicht.
Het is een zekere en vaststaande waarheid, dat God één is en Zijn Wezen ondeelbaar, en dat er een Drie-eenheid bestaat; daar God echter één is en Zijn Wezen ondeelbaar, dan volgt daaruit, dat God één Persoon is en daar Hij één Persoon is, dat de Drie-eenheid in deze is.
Dat Hij de Heer Jezus Christus is, blijkt daaruit, *'dat Hij ontvangen is van God de Vader',* (Lukas 1:34,35), en *'dat Hij dus naar ziel en leven God Zelf is'* en dat dus, naar Hijzelf zei, *'de Vader en Hij één zijn',* (Johannes 10:30); en *'dat Hij in de Vader en de Vader in Hem is'*, (Johannes 14:10,11); *'dat wie Hem ziet en kent, de Vader ziet en kent'*, (Johannes 14:7,9); *'dat niemand de Vader ziet en kent, dan Hij, die in de schoot van de Vader is',* (Johannes 1:18); *'dat alles, wat de Vader heeft van Hem is'*, (Johannes 3:35; 16:15); *'dat Hij de Weg, de Waarheid en het Leven is, en dat niemand tot de Vader komt, dan door Hem',* (Johannes 14:6), dus uit Hem, omdat Hij in Hem is en Hij die Zelf is, en volgens Paulus, *'dat de ganse volheid van de Godheid lichamelijk in Hem woont',* (Kolossenzen 2:9); en volgens Jesaja: *'Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en men noemt Zijn naam God, Vader der Eeuwigheid',* (Jesaja 9:5;) en bovendien, *'dat Hij macht heeft over alle vlees'*, (Johannes 17:2), en *'dat Hij alle macht heeft in hemel en op aarde'*, (Mattheüs 28:18); waaruit volgt, dat Hij de God van de hemel en de aarde is.
Het tweede, dat het zaligmakend geloof het geloof in Hem is, wordt door het volgende toegelicht: *'Jezus zei: Wie in Mij gelooft, zal niet sterven in de eeuwigheid, maar hij zal leven',* (Johannes 11:25,26).
'Dit is de wil van de Vader, dat ieder, die in de Zoon gelooft, het eeuwige leven hebbe', (Johannes 6:40).
'Alzo lief heeft God de Wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat eenieder, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe', (Johannes 3:15,16).

'Wie in de Zoon gelooft, heeft het eeuwige leven, wie echter niet in de Zoon gelooft, zal het leven niet zien, maar de toorn van God blijft op hem', (Johannes 3:36).
De drie overige punten, namelijk dat men het boze vlieden moet, omdat het van de duivel is en van de duivel komt, en dat men het goede doen moet, omdat het van God is en van God komt, dat men echter geloven moet, dat het van de Heer bij de mens en door de mens is; die drie punten nader toe te lichten en te bewijzen is niet nodig, want de gehele Heilige Schrift van het begin tot het einde bewijst het.
Er wordt daarin in hoofdzaak niets anders geleerd dan het boze te vlieden en het goede te doen en in de Heer God te geloven; en bovendien is er geen godsdienst zonder deze drie punten, want de godsdienst is een zaak van het leven en het leven is het boze te vlieden en het goede te doen; en het eerste te vlieden en het laatste te doen, kan de mens niet anders dan als uit zichzelf; verwijdert men dus deze drie dingen van de Kerk, dan verwijdert men van haar de Heilige Schrift en verwijdert van haar ook de godsdienst, en zijn deze verwijderd, dan is de Kerk geen Kerk meer.
Bovendien zie men over het geloof van de Nieuwe Kerk in zijn algemene en in zijn bijzondere vorm hierna de nrs. 116, 117, dit alles zal in het werk zelf bewezen worden.

IX

45. Het hedendaagse geloof heeft de Kerk gescheiden van de godsdienst, die bestaat in de erkenning van één God en in de verering van Hem uit het geloof van de naastenliefde.

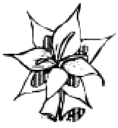

Korte verklaring

46. Welke natie, met godsdienst en gezond verstand, bestaat er op de gehele aardbodem, die niet weet en gelooft, dat er één God is, en dat het doen van het boze tegen Hem is, en het doen van het goede vóór Hem; en dat de mens het eerste moet laten en het laatste doen uit zijn ziel, uit zijn hart en met al zijn kracht, hoewel dit alles invloeit uit God, en dat daarin de godsdienst bestaat?
Wie ziet dus niet, dat het belijden van drie personen in de Godheid en de verklaring, dat de goede werken tot het heil niets bijdragen, is de godsdienst scheiden van de Kerk?
Want dat de goede werken hiertoe niets bijdragen, wordt verklaard in deze woorden, dat het geloof zonder de werken rechtvaardigt, nr. 12 a, b; dat de werken niet nodig zijn tot het heil noch tot het geloof, omdat het heil en het geloof door de goede werken noch bewaard, noch behouden worden, (nr. 12 g, h, m, n); dat er dus geen band van vereniging bestaat van het geloof met de goede werken, al wordt dan achteraf gezegd, dat de goede werken toch vanzelf uit het geloof volgen, zoals de vruchten uit de boom, nr. 13 l, n; wie doet ze dan, ja, wie denkt er aan en wie zal er uit zichzelf toe gebracht worden, terwijl hij weet en gelooft, dat ze niets tot het heil bijdragen en nog bovendien, dat niemand iets goeds tot het heil uit zichzelf kan doen en zo verder?
Zegt men, dat zij toch het geloof met de goede werken verbonden hebben, dan is toch deze verbinding, innerlijk beschouwd, geen verbinding maar een toevoeging en wel als een los aanhangsel, dat niet anders samenhangt noch eraan hangt, dan als de schaduw op een schilderij aangebracht, waardoor het schilderij meer op de werkelijkheid gelijkt; en omdat de godsdienst zaak is van het leven en dit bestaat in goede werken in overeenstemming met de waarheden van het geloof, zo is het duidelijk, dat het leven de godsdienst zelf is en niet zo'n aanhangsel; ja, voor velen is het als een paardenstaart, die, omdat hij tot niets dient, naar believen afgehouwen wordt.
Wie komt redelijkerwijs tot een andere slotsom, wanneer hij het volgende opvat, zoals het letterlijk luidt: Dat het dwaas is om te dromen, dat de werken van de tweede tafel van de Tien Geboden voor God rechtvaardigen, nr. 12 d, en verder: dat, indien iemand gelooft de zaligheid hierdoor te verwerven, dat hij naastenliefde heeft, hij Christus smaad aandoet, nr. 12 e.
Zo ook dit: dat de goede werken volstrekt uitgesloten moeten worden, wanneer het gaat om de rechtvaardigmaking en het eeuwige leven, nr. 12 f, behalve wat daar verder vermeld is.
Wie slaat er dus nog acht op, indien hij later leest, dat de goede werken noodzakelijkerwijs op het geloof volgen, dat, zo ze niet volgen, het geloof vals is en niet waar, nr. 13 p, q, y en dergelijke meer; en zo hij er acht op slaat, doet hij dit dan wel bewust?
Welnu, het goede, dat van de mens uitgaat zonder bewustheid is levenloos, alsof het uitging van een standbeeld.
Graaft men echter dieper naar de oorzaak van die leer, dan schijnt het, alsof de leiders van de hervorming eerst het geloof-alleen als norm hebben aangenomen, om zich, zoals eerder, nr. 21, 22, 23 reeds opgemerkt is, van de rooms-katholieken los te maken en dat ze naderhand de werken van de naastenliefde toegevoegd hebben, opdat het niet tegen de Heilige Schrift zou zijn, dat het zou schijnen, alsof het godsdienst was en dat zo de zaak gezond zou zijn.

X

47. Het geloof van de hedendaagse Kerk kan met de naastenliefde niet verbonden worden, noch enige vruchten voortbrengen, die goede werken zijn.

Korte verklaring

48. Voordat dit nader aangetoond wordt, zal eerst aan het verstand duidelijk gemaakt worden, vanwaar en wat naastenliefde is, vanwaar en wat het geloof is en dus ook vanwaar en wat de goede werken zijn, die vruchten genoemd worden.
Geloof is waarheid, daarom is de leer van het geloof de leer van de waarheid; en de leer van de waarheid is zaak van het verstand, dus van het denken, en vandaar zaak van het spreken; vandaar dat zij leert, wat men willen en doen moet, dus, dat men boosheden vlieden moet en welke boosheden en dat men het goede doen moet en welk goede.
Wanneer de mens dus het goede doet, dan verbindt zich het goede met waarheden, omdat de wil zich verenigt met het verstand, want het goede is zaak van de wil en het ware is zaak van het verstand; uit deze verbinding ontstaat een neiging tot het goede, die in haar wezen naastenliefde is, en een neiging tot het ware, die in haar wezen geloof is en deze twee verenigd, maken een huwelijk uit.
Uit dit huwelijk worden goede werken geboren als vruchten uit een boom en er zijn bijgevolg vruchten van het goede en vruchten van het ware; deze worden in het Woord door druiven, eerstgenoemde door olijven aangeduid.

49. Uit dit ontstaan van de goede werken blijkt, dat het geloof-alleen geenszins enige werken, die vruchten genoemd worden, kan voortbrengen of baren, evenmin als een vrouw alleen zonder een man enig kroost kan voortbrengen of baren; vruchten van het geloof is dus een leeg gezegde en een leeg woord.
Bovendien is in de ganse wereld nooit iets voortgebracht, noch wordt voortgebracht, dan uit een huwelijk, waarin het ene deel betrekking heeft op het goede en het andere op het ware, of in het tegenovergestelde, het ene op het boze en het andere op het valse; en dus kan geen enkel werk ontvangen of geboren worden, dan door een huwelijk van die beide; de goede werken uit een huwelijk van het goede met het ware en de boze werken uit een huwelijk van het boze met het valse.

50. Dat met het geloof van de hedendaagse Kerk de naastenliefde niet verbonden kan worden en dus ook niet uit enig huwelijk een goed werk geboren kan worden, komt omdat de toerekening alles insluit, de zonden vergeeft, rechtvaardigt, tot wedergeboorte brengt, heiligt, het leven van de hemel en dus zo de zaligheid verschaft en dit om niet, zonder enige werken van mensen.
Wat is dan de naastenliefde, die met het geloof een huwelijk behoorde aan te gaan anders dan iets overtolligs en ijdels, wat anders dan een bijzaak en een toegift op de toerekening en rechtvaardigmaking, die toch nergens toe dient?
Bovendien is het geloof, gegrond op het denkbeeld van drie goden, vals zoals eerder in de nrs. 39, 40 aangetoond werd; en met een vals geloof kan naastenliefde, die in zichzelf naastenliefde is, niet verbonden worden.
Men gelooft, dat er geen band tussen dit geloof en de naastenliefde bestaat, om twee redenen: ten eerste, omdat zij hun geloof geestelijk maken, maar de naastenliefde natuurlijk-zedelijk, omdat zij menen, dat er geen verbinding bestaat van het geestelijke met het natuurlijke; ten tweede, opdat er in hun alleenzaligmakend geloof niet iets van de mens en bijgevolg iets van verdienste zou invloeien.
Bovendien bestaat er ook werkelijk geen band tussen naastenliefde en dat geloof, maar die bestaat met het nieuwe geloof, dat hierna in de nrs. 116, 117 wordt getoond.

XI

51. Uit het geloof van de hedendaagse Kerk vloeit een godsverering voort met de mond in plaats van een godsverering door het leven, terwijl toch de verering met de mond de Heer aangenaam is naar gelang van de verering door het leven.

Korte verklaring

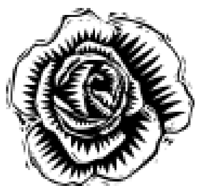
52. Dit toont de ondervinding aan; hoevelen leven heden ten dage naar de voorschriften van de Tien Geboden en van de overige geboden van de Heer uit godsdienst, en hoevelen willen heden ten dage hun boosheden in het gezicht zien en inderdaad boete doen en zo met de godsverering door het leven een begin maken?
Wie van degenen, die naar vroomheid trachten, doet een andere boete dan met de mond en met woorden, en belijdt dat hij een zondaar is en bidt naar de leer van de Kerk, dat God de Vader uit barmhartigheid, om de wil van Zijn Zoon, die voor zijn zonden aan het kruis heeft geleden, haar verdoemenis weggenomen en met Zijn bloed er voor geboet heeft, hem zijn misdaden moge vergeven, opdat hij onbevlekt voor de troon van Zijn gericht moge staan?
Wie ziet niet, dat deze godsverering alleen van de longen is en niet van het hart, dus uiterlijk, niet innerlijk?
Want hij bidt om de vergeving van de zonden en kent toch geen enkele zonde, die bij hem is; en indien hij ze kende, zou hij ze omhullen met welwillendheid en toegeeflijkheid of met het geloof, dat reinigt en vrijspreekt zonder de werken ervan.
Maar het is hiermee als met een knecht, die rondloopt met een gezicht en kleren, besmeerd met roet en mest en voor zijn meester zou komen en zeggen: ‘Heer, was mij af’.

Zal de meester niet tot hem zeggen: ‘Dwaze dienstknecht, wat zegt u? Zie, hier is water, zeep en een handdoek.
Hebt u geen handen en macht om ze te gebruiken?
Was u zelf af!’
God de Heer echter zal zeggen: ‘De middelen ter reiniging zijn van Mij en ook uw willen en kunnen is van Mij, gebruik alzo deze Mijn geschenken en gaven als de uwe en u zult gereinigd worden’.
Nog een voorbeeld ter verduidelijking: wanneer u duizendmaal thuis en in de Kerk zou bidden, dat God de Vader, om de wil van Zijn Zoon, u moge behoeden voor de duivel, en u behoedt u zelf niet voor het boze, dat wil zeggen, voor de duivel, vanuit de vrijheid, waarin u bestendig door de Heer gehouden wordt, zo zult u ook niet door legioenen engelen, van de Heer gezonden, behoed kunnen worden, want de Heer kan niet tegen Zijn Goddelijke orde handelen en Zijn orde is, dat de mens zichzelf onderzoeken, zijn boosheden zien en ze weerstaan zal en dit als uit zichzelf, maar toch uit de Heer.
Dit schijnt weliswaar heden ten dage niet volgens het Evangelie te zijn, niettemin is het zo, want het Evangelie is ‘zalig gemaakt te worden door de Heer’.
Dat de godsverering met de mond de Heer aangenaam is al naar gelang van de verering door het leven komt hiervandaan, dat de spraak van de mensen voor God en de engelen klinkt overeenkomstig de neiging van zijn liefde en geloof en deze beide zijn in de mens overeenkomstig zijn leven.
Daarom, als liefde tot en geloof in God in uw leven zijn, is uw stem als van een duif, maar als liefde tot en vertrouwen op uzelf in uw leven zijn, is uw stem als van een nachtuil, hoe u ook uw stem zult buigen om de stem van een tortelduif na te bootsen; het geestelijke, dat binnenin de klank is, brengt dit teweeg.

XII

53. De leer van de hedendaagse Kerk is samengesteld uit vele paradoxen, die door het geloof omhelsd moeten worden; en daarom dringen haar leerstellingen alleen in het geheugen en geenszins in het verstand binnen, dat daarboven staat, maar alleen in bevestigingen, die daar beneden staan.

Korte verklaring

54. De voorgangers van de Kerk staan er op, dat ‘het verstand gevangen gehouden wordt onder de gehoorzaamheid van het geloof’, ja zelfs, dat het geloof in het onbekende, dat een blind geloof is of een geloof van de nacht, eigenlijk het geloof is.
Dit is de eerste paradox, want het geloof is een zaak van het ware en het ware is een zaak van het geloof; maar het ware moet, om een zaak van het geloof te worden, in zijn licht zijn en moet gezien worden, anders kan men het valse geloven.
De paradoxen, die uit zo’n geloof voortvloeien, zijn vele, bijvoorbeeld dat God de Vader een Zoon van eeuwigheid voortgebracht heeft en dat de Heilige Geest van beiden uitgaat en dat ieder van hen een persoon op zichzelf en God is; dat de Heer zowel naar de ziel als naar het lichaam uit de moeder is; dat deze drie personen, dus drie goden, het heelal geschapen hebben en dat een van hen neergedaald is en het menselijke aangenomen heeft om de Vader te verzoenen en zo de mensen te verlossen, en dat zij verlost worden door toerekening, toevoeging en overdracht van zijn gerechtigheid aan degenen, die uit genade het geloof verwerven en die paradoxen geloven; en dat de mens bij het eerste ontvangen van dit geloof als een standbeeld, een ding of een steen is en dat het geloof invloeit door het enkele horen van het Woord; en dat het geloof-alleen, zonder de werken van de Wet en niet uit naastenliefde gevormd, heilbrengend is en dat het de vergeving van de zonden bewerkt zonder voorafgaand berouw; en dat alleen door deze vergeving van de zonden de onboetvaardige gerechtvaardigd, wedergeboren en geheiligd wordt; en dat daarna vanzelf de naastenliefde, de goede werken en de verandering van het gemoed volgen; en dergelijke dingen meer, die allen, evenals kinderen uit een onwettige verbintenis ontsproten, voortgevloeid zijn uit de leer, gegrond op de voorstelling van drie goden.

55. Welk wijs mens ziet niet, dat dergelijke dingen alleen in het geheugen binnengaan, maar niet in het verstand, dat daarboven staat, hoewel ze door spitsvondigheden, afgeleid uit schijnwaarheden en drogredenen, die beneden het geheugen staan, bevestigd kunnen worden; want het menselijk verstand heeft tweeërlei licht, het ene uit de hemel, het andere uit de wereld; het licht uit de hemel dat geestelijk is, vloeit in de geest van de mensen boven het geheugen, maar het licht uit de wereld dat natuurlijk is, vloeit daar beneden in; dat de mens uit dit licht alles, wat hij maar wil, bevestigen kan en wel valsheden evengoed als waarheden en dat hij na de bevestiging valsheden geheel en al als waarheden ziet, is aangetoond in een Gedenkwaardigheid, die voorkomt in het kort geleden uitgegeven werk over de Echtelijke Liefde nr. 233.

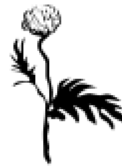
56. Hieraan wordt nog de volgende verborgenheid vanuit de hemel toegevoegd: al die paradoxen kleven de menselijke geest aan naarmate van hun bevestiging, samengevoegd als in een bundel, of ineengestrengeld als in een kluwen en dringen gezamenlijk door in iede-

re afzonderlijke uitspraak van de kerkleer; bijvoorbeeld wanneer er sprake is van het geloof of de naastenliefde of het berouw en meer nog, als er sprake is van de toerekening of rechtvaardigmaking; zij dringen binnen, in wat u maar wilt; deze verknoping of doorelkaar vlechting van die paradoxen ziet de mens zelf niet, wel echter zien de engelen ze bij de mens en ze noemen dit 'malua', dat wil zeggen, verwarring en duisternis.

57. Ik voorzie, dat heden ten dage zeer velen, die doortrokken zijn van de paradoxen van dat geloof, zullen zeggen: Hoe kan de theologie met het verstand begrepen worden; zijn het geen geestelijke dingen, die het verstand te boven gaan?
Verklaar dus, zo u dat kunt, het mysterie van de verlossing en rechtvaardigmaking, zodat het verstand het mag zien en tot rust komt.
Het mag daarom als volgt geopend worden: Wie weet niet, dat God één is en geen ander buiten Hem, en dat God de Liefde zelf en de Wijsheid zelf is, of, dat Hij het Goede zelf en het Ware zelf is; en dat deze God Zelf als het Goddelijk Ware, dat het Woord is, neerdaalde en het Menselijke aangenomen heeft om de hellen en zodoende de verdoemenis van de mensen te verwijderen en dat Hij dit volbracht heeft door bestrijding van en overwinning op de duivel, dat wil zeggen, over al de hellen, die toentertijd ieder mens die in de wereld kwam, benauwden en geestelijk doodden; en dat Hij daarna Zijn Menselijke verheerlijkte, doordat Hij daarin het Goddelijk Ware met het Goddelijk Goede verenigde en zo tot de Vader van wie Hij uitgegaan was terugkeerde?
Heeft men dit begrepen, dan verstaat men ook dit bij Johannes: *'Het Woord was bij God en God was het Woord; en het Woord is vlees geworden'*, (Johannes 1:1,14); en ook dit bij dezelfde: *'Ik ben van de Vader uitgegaan en in de wereld gekomen, wederom verlaat Ik de wereld en ga heen tot de Vader'*, (Johannes 16:28,29).
Hieruit blijkt ook, dat zonder de komst van de Heer in de wereld geen sterveling zalig had kunnen worden en dat diegenen zalig worden, die in Hem geloven en goed leven.
Dit gelaat van het geloof verschijnt voor het gezicht, dat door het Woord verlicht is als in het daglicht, en dit is het gelaat van het geloof van de Nieuwe Kerk.
Zie Het Geloof van de Nieuwe Hemel en van de Nieuwe Kerk in de algemene en in de bijzondere vorm hierna in de nrs. 116, 117.

XIII

58. De leerstellingen van de hedendaagse Kerk kunnen niet dan met grote moeite geleerd en zo begrepen worden, dat men ze niet meer verliest en niet dan met veel zorgvuldigheid en voorzichtigheid gepredikt en geleerd worden, opdat haar naaktheid niet zal verschijnen, om deze oorzaak, dat de ware rede ze niet begrijpt noch aanneemt.

Korte verklaring

59. Dat het verstand gevangen gehouden moet worden onder de gehoorzaamheid van het geloof, is als het ware een aankondiging, voorafgaande aan de leerstellingen van de hedendaagse Kerk, ten teken, dat de innerlijke dingen mysteriën of verborgenheden zijn, die, daar zij het verstand te boven gaan, niet in het hogere gebied van het verstand kunnen invloeien en dus niet begrepen kunnen worden, zie nr. 54.
De dienaren van de Kerk, die wensen uit te munten door een vermaardheid van wijsheid en gehouden willen worden voor orakels in geestelijke dingen, putten en verslinden op de hogescholen vooral zulke dingen, die de bevatting van anderen te boven gaan en zij doen dit met begeerte, hoewel met moeite; en omdat zij daarom voor wijzen worden gehouden, en degenen, die door zulke verborgen schatten beroemd en rijk geworden zijn, met doctorshoeden en bisschopsmantels begiftigd worden, zo overwegen zij in hun gedachten en leren op hun leerstoelen nauwelijks iets anders dan mysteriën ten aanzien van de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen en over de goede werken als volgelingen daarvan; en in overeenstemming met hun geleerdheid in deze beide dingen scheiden zij ze nu eens en verbinden zij ze dan weer op wonderlijke wijze; het is bij vergelijking alsof zij het blote geloof in de ene hand hielden en de werken van de naastenliefde in de andere; en nu eens breiden zij de armen uit en scheiden ze zo van elkaar en dan weer brengen zij de handen bijeen en verbinden ze.
Maar laten voorbeelden dit toelichten; zij leren, dat de goede werken niet nodig zijn voor het heil, omdat ze verdienstelijk zijn, wanneer ze door de mens gedaan worden, maar tevens, dat ze noodzakelijk op het geloof volgen, dat voor hen één is met het heil.
Zij leren, dat het geloof zonder de goede werken, als levend, rechtvaardigt, maar tevens, dat het geloof zonder de goede werken, als dood, niet rechtvaardigt.
Zij leren, dat het geloof niet bewaard en behouden wordt door de goede werken en tevens, dat deze uit het geloof voortkomen als de vruchten uit de boom, het licht uit de zon en de warmte uit het vuur.
Zij leren, dat de bijgevoegde goede werken het geloof volledig maken en tevens, dat zij, verbonden als het ware door een huwelijk of in één vorm, het geloof van zijn heil aanbrengende aard beroven.
Zij leren, dat een christen niet onder de wet is en tevens, dat hij in de dagelijkse uitoefening van de wet is.

Zij leren, dat de goede werken, wanneer zij vermengd worden met het toebrengen van het heil door het geloof, zoals in de vergeving van de zonden, de rechtvaardigmaking, de wedergeboorte, de levendmaking, de zaligmaking, schadelijk zijn, maar als zij niet vermengd worden, nuttig zijn.

Zij leren, dat God Zijn gaven, die goede werken zijn, met beloningen kroont, ook met geestelijke beloningen, niet echter met de zaligheid en het eeuwige leven, omdat Hij daarmee het geloof kroont zonder die goede werken.

Zij leren, dat dit geloof is als een koningin, die groots voortschrijdt, met de goede werken als bedienden in haar gevolg, maar als deze zich van aangezicht tot aangezicht met haar verbinden en haar kussen, dan wordt zij van de troon gestoten en een overspeelster genoemd.

Voornamelijk echter, wanneer zij het geloof en tegelijk de goede werken leren, dan zien zij verdienste aan de ene kant en geen verdienste aan de andere kant en kiezen woorden en maken deze pasklaar in een dubbele betekenis, de ene voor de leken, de andere voor de geestelijken: voor de leken, opdat de naaktheid van het geloof niet te voorschijn zal komen en voor de geestelijken, zodat zij wel te voorschijn komt.

Overweeg, of iemand, die dergelijke dingen hoort, enige leer, die tot het heil leidt, daaruit putten kan en of hij niet door een indruk als van tegenstrijdigheden blind wordt en daarna als iemand, die in de nacht wandelt, naar de dingen van het heil tast.

Wie weet uit zijn werken of hij enig geloof heeft en of het beter is ze te doen uit vrees voor het verlies van het geloof, dan wel ze te laten uit vrees voor de verdienste?

Maar u, mijn vriend, ruk u los van dergelijke dingen en vlied het boze als zonde en doe het goede en geloof in de Heer en u zal de heilbrengende rechtvaardigmaking geschonken worden.

XIV

60. De geloofsleer van de hedendaagse Kerk schrijft aan God menselijke eigenschappen toe, bijvoorbeeld dat Hij de mensen met toorn aanziet, dat Hij verzoend wil worden, dat Hij verzoend wordt door de liefde tot de Zoon en door de tussenkomst, en dat Hij door het zien van het lijden van Zijn Zoon verzoend en zo tot barmhartigheid bewogen wil worden en dat Hij de onrechtvaardige, die smeekt uit het geloof-alleen, Zijn gerechtigheid toerekent, en dat Hij hem zodoende van een vijand tot een vriend en van een kind van de toorn tot een kind van de genade maakt.

Korte verklaring

61. Wie weet niet, dat God de Barmhartigheid en de Goedheid zelf is, omdat Hij de Liefde en het Goede zelf is, en dat deze Zijn ‘Zijn’ of Zijn ‘Wezen’ zijn, en wie ziet dus niet, dat het een tegenstrijdigheid is om te zeggen, dat de Barmhartigheid zelf of het Goede zelf de mens met toorn kan aanzien, zijn vijand worden en zich van hem afwenden en tot zijn verdoemenis besluiten en ondanks dit Zijn Goddelijk ‘Zijn’ of God blijven?

Dergelijke dingen vinden nauwelijks opname in een rechtschapen mens, wel echter in een slecht mens, niet in een engel van de hemel, maar in een engel van de hel en daarom is het afschuwelijk om zoiets aan God toe te schrijven.

Dat men Hem dit toegeschreven heeft, blijkt duidelijk uit de uitspraken van vele kerkvaders en concilies en dus van Kerken van de eerste eeuwen af tot op heden en ook uit de gevolgtrekkingen, die noodzakelijkerwijs voortgevloeid zijn uit een beginsel in afgeleide dingen of uit een oorzaak in het veroorzaakte, zoals van het hoofd in de ledematen, bijvoorbeeld dat Hij verzoend wil worden, dat Hij verzoend wordt door de liefde voor de Zoon en door de tussenkomst of de bemiddeling, dat Hij verzoend wil worden door het zien van Zijn uiterste lijden en zo tot barmhartigheid bewogen en als het ware gedwongen wil worden, opdat Hij van een vijand een vriend wordt en de kinderen van de toorn tot kinderen van de genade aanneemt.

Dat het toerekenen van de gerechtigheid en de verdienste van Zijn Zoon aan de onrechtvaardige, die uit het geloof-alleen om genade smeekt, ook iets zuiver menselijks is, zal men zien in de laatste uiteenzetting van dit werkje.

62. Diegenen, die zagen, dat deze zuiver menselijke eigenschappen God onwaardig zijn en toch Hem toegeschreven worden, zeiden, om het eenmaal aangenomen stelsel van de rechtvaardigmaking te beschermen en te omsluieren door het een andere schijn te geven, dat toorn, wraak, verdoemenis en andere dergelijke dingen attributen van Zijn gerechtigheid zijn en daarom in het Woord dikwijls genoemd en aan God toegeschreven werden.

Maar door de toorn van God wordt in het Woord het boze bij de mens bedoeld, dat omdat het tegen God is, toorn van God genoemd wordt, niet dat God op de mens toornt, maar dat de mens uit zijn boosheid tegen God toornt, en omdat het boze zijn straf in zich draagt, evenals het goede zijn beloning, zo schijnt het, wanneer het boze hem straft, alsof God het doet.

Het is daarmee, als wanneer een misdadiger aan de wet de schuld geeft, dat hij gestraft wordt, of aan het vuur, dat hij zich brandt, wanneer hij de hand er in steekt, of aan de uitgestrekte degen in de hand van degene die pareert, wanneer hij er in loopt; van deze aard is de gerechtigheid van God.

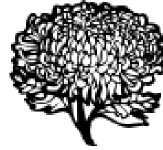
Maar men kan hierover meer vinden in de ‘Onthulde Openbaring’ over de gerechtigheid en het gericht in

God en van God, nr. 668, dat Hem toorn toegeschreven wordt, nr. 635, evenzo wraak, nr. 658; dit echter in de letterlijke zin, omdat deze zin geschreven is overeenkomstig de schijn en in overeenstemmingen, evenwel niet in de geestelijke zin; daarin is de waarheid in haar eigen licht.
Dit kan ik verzekeren, dat de engelen, wanneer zij iemand horen zeggen, dat God uit toorn tot de verdoemenis van het menselijke geslacht besloten heeft en dat Hij als vijand door de Zoon, als een andere door Hem gegenereerde God, weer verzoend wordt, in een toestand geraken door hen, die door een heftige beweging van ingewanden en maag tot braken geprikkeld worden, en zij zeggen dan: 'Hoe kan men onzinniger van God spreken?'

63. De oorzaak, dat zij aan God menselijke eigenschappen toegeschreven hebben, is deze, dat alle geestelijke gewaarwording en verlichting van de Heer alleen komt, want de Heer is het Woord of het Goddelijk Ware, en Hij is het ware Licht, dat ieder mens verlicht (Johannes 1:1,9), en Hij zegt: *'Ik ben tot een Licht in de wereld gekomen, opdat eenieder, die in Mij gelooft in de duisternis niet blijve',* (Johannes 12:46); en dit licht en de innerlijke gewaarwording daaruit vloeit alleen in bij degenen, die Hem erkennen als de God van hemel en aarde en zich tot Hem alleen wenden en niet bij degenen, die de voorstelling van drie goden koesteren, wat al heeft plaatsgevonden vanaf het begin van de stichting van de christelijke Kerk.
Deze voorstelling neemt, daar zij slechts natuurlijk is, geen ander licht in zich op dan het natuurlijke en kan niet voor de toevloeiing en de opname van het geestelijk licht geopend worden; daarvan komt het, dat zij in God geen andere dan natuurlijke eigenschappen gezien hebben.
Bovendien, indien zij gezien hadden, dat deze met het Goddelijk wezen onverenigbaar zijn en indien zij deze uit het artikel van de rechtvaardigmaking verwijderd hadden, dan zouden zij daarmee de godsdienst, die van het begin af op de verering van drie goden gegrond was, geheel verlaten hebben, dus vóór de tijd, die vastgesteld was voor de Nieuwe Kerk, wanneer de volheid en de herstelling zal zijn.

XV

64. Uit het geloof van de hedendaagse Kerk zijn voortgekomen en kunnen nog voortkomen enorme misgeboorten zoals bijvoorbeeld de ogenblikkelijke verlossing uit onmiddellijke barmhartigheid; de voorbestemming; dat God niet op de handelingen van mensen, maar alleen op het geloof ziet; dat er geen verbinding is van naastenliefde en geloof; dat de mens bij de bekering als een boomstronk is, en zo meer; ook met betrekking tot de sacramenten, de Doop en het Heilig Avondmaal, voor wat betreft de redelijke beginselen van hun nut, afgeleid uit de leer van de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen; zo ook wat de persoon van Christus aangaat.
De ketterijen vanaf de eerste eeuwen tot op de dag van heden zijn uit niets anders ontsprongen dan uit de leer, gegrond op de voorstelling van drie goden.

Korte verklaring

65. Dat men heden aan geen andere verlossing gelooft dan aan een ogenblikkelijke uit onmiddellijke barmhartigheid, blijkt daaruit, dat het geloof van de mond alleen en tevens het vertrouwen van de longen en niet tegelijk de naastenliefde, – waaruit het geloof van de mond een werkelijk geloof wordt en het vertrouwen van de longen een vertrouwen van het hart, – het gehele werk van de verlossing volbrengt; want indien de medewerking weggenomen wordt, die door de uitoefening van de naastenliefde van de zijde van de mens als van hemzelf geschiedt, dan wordt de vrijwillige medewerking, die op het geloof vanzelf volgt, tot een passieve handeling, dat een zinloze uitdrukking is, want wat is er dan verder nog nodig dan dit ogenblikkelijke en onmiddellijke, 'God, verlos mij om de wil van het lijden van Uw Zoon, die met Zijn bloed mij van zonden gewassen en mij rein, rechtvaardig en heilig doet staan voor Uw troon!' en dat deze uiting van de mond, in het uiterste sterfuur, zo niet eerder, als zaad van de rechtvaardigmaking, ook waarde heeft.
Dat echter de ogenblikkelijke verlossing uit onmiddellijke barmhartigheid heden een vliegende vurige draak in de Kerk is en dat daardoor de godsdienst vernietigd, een valse zekerheid ingevoerd en de verdoemenis aan de Heer toegeschreven wordt, kan men zien in het werk Over de Goddelijke Voorzienigheid, nr. 340, uitgegeven te Amsterdam in het jaar 1764.

66. Dat de predestinatie of voorbestemming een vrucht van het geloof van de hedendaagse Kerk is, komt omdat zij geboren wordt uit het geloof aan een ogenblikkelijke verlossing uit onmiddellijke barmhartigheid en uit het geloof, dat men in geestelijke dingen volstrekt onvermogend is en geen vrije keuze heeft, waarover hierna, nr. 68.
Dat uit het laatste het eerstgenoemde voortkomt, als de ene vurige draak uit de andere, of de ene spin uit de andere, kan men hiervoor zien.
Daaruit en ook uit de als het ware zielloze bekering van de mens volgt, dat hij als een boomstronk is en dat hij vervolgens niet uit zijn geweten weet of die boomstronk door de genade levend gemaakt is, of niet; want er wordt gezegd, dat God door het horen van het Woord het geloof geeft wanneer en waar Hij wil, nr.

11a, dus naar willekeur, en ook, dat de uitverkiezing geschiedt uit pure genade van God met uitsluiting van de daden van de mens hetzij deze voortkomen uit de krachten van de natuur of uit die van de genade, Formula Concordiae.
De werken, die als getuigen op het geloof volgen, zijn voor het oog, dat ze beschouwt, gelijk aan de werken van het vlees en de geest, die ze bewerkt, openbaart niet uit welke oorsprong zij zijn, maar maakt ze tot werken van de genade en dus van de willekeur, zoals het geloof zelf.
Hieruit blijkt, dat uit het geloof van de hedendaagse Kerk het dogma van de predestinatie voortkwam, als een scheut uit de wortel; en ik kan zeggen, dat zij als een bijna onvermijdelijk gevolg uit dat geloof voortgevloeid is.
Dat is het eerst gedaan door de predestinatianen en vervolgens door Gottschalk en daarna door Calvijn en zijn aanhangers, en tenslotte is zij door de Synode van Dordrecht nadrukkelijk bevestigd en vandaar is zij door de supra- en infralapsariers in hun Kerk gebracht als het palladium van de godsdienst of liever als het hoofd van Gorgo of Medusa op het schild van Pallas Athene gebeeldhouwd.
Wat verderfelijkers kon er echter uitgebroed en wat wreders over God geloofd worden, dan dat enigen uit het menselijk geslacht uit predestinatie verdoemd waren?
Want wreed zou het geloof zijn, dat de Heer, die de Liefde zelf en de Barmhartigheid zelf is, zou willen, dan een menigte mensen voor de hel geboren zou worden, of dat myriaden van myriaden als vervloekten geboren zouden worden, dat wil zeggen, dat zij geboren zouden worden als duivels en satans; en dat Hij naar Zijn Goddelijke Wijsheid, die oneindig is, niet zou hebben voorzien noch zou voorzien, dat degenen, die goed leven en God erkennen, niet in eeuwig vuur en kwelling zouden geworpen worden.
De Heer is toch de Schepper en Heiland van allen en Hij alleen leidt allen en wil de dood van niemand; wat kan er dus onmenselijkers geloofd en gedacht worden, dan dat een menigte van natiën en volken onder Zijn bestuur en onder Zijn ogen, ten gevolge van de voorbeschikking de duivel als buit zou worden overgeleverd en zijn vraatzucht zou voldoen?
Maar dit is een vrucht van het geloof van de hedendaagse Kerk; het geloof echter van de Nieuwe Kerk verafschuwt dit als een monster.

67. Dat God niet op de handelingen van de mens maar alleen op het geloof ziet, is een nieuwe ketterij, voortgesproten uit de twee vorige, waarvan eerder, nrs. 64, 65 sprake was en wat verwonderlijk is, zij is geboren uit het geloof- alleen, – in zoverre dit geheel doorvorst en uitgesponnen is, wat door de scherpzinnigste mannen van deze eeuw is gedaan, – als een derde kind uit een overspelige moeder, dat wil zeggen, de predestinatie.
Omdat zij echter krankzinnig, goddeloos en machiavellistisch is, wordt zij, nog in de vruchtvliezen of de nageboorte, die na de geboorte uit de moeder afgegaan zijn, als het ware ingesloten gehouden, opdat haar wanstaltigheid niet openbaar wordt; maar haar krankzinnigheid en goddeloosheid kan men beschreven en verworpen zien in de Onthulde Openbaring nr. 463.

68. Dat er geen band is tussen de naastenliefde en het geloof, volgt uit de volgende stellingen in hun leer van de rechtvaardigmaking: dat het geloof als gerechtigheid toegerekend wordt zonder de werken, nr. 12a; dat het geloof niet rechtvaardig maakt voor zover het door naastenliefde gevormd is nr. 12b; dat de goede werken geheel buitengesloten moeten worden, wanneer er van de rechtvaardigmaking en het eeuwige leven sprake is, nr. 12f; dat de goede werken niet noodzakelijk zijn voor het heil en dat de bewering van haar noodzakelijkheid door de Kerk volstrekt verworpen moet worden, nrs. 12g, h, i, k; dat het heil en het geloof niet behouden, noch bewaard worden door de naastenliefde en haar werken, nr. 12m, n; dat de goede werken verderfelijk zijn, zo zij met het werk van de rechtvaardigmaking vermengd worden nr. 14g; dat de werken van de geest of van de genade, die op het geloof als de vruchten ervan volgen, ook niets bijbrengen tot het heil, nr. 14d en elders; waaruit onvermijdelijk volgt, dat er geen enkele band is tussen dit geloof en de naastenliefde en als er een was, zou hij het heil verderf aanbrengen, omdat hij het geloof zou verderven, daar dit dan niet het enige middel tot het heil zou zijn.
Dat er ook werkelijk geen band tussen de naastenliefde en dit geloof bestaan kan, is hiervoor in de nrs. 47, 48, 49, 50 aangetoond.
Daarom kan men zeggen, dat het geschiedde uit voorziening en voorbeschikking, dat de hervormers de naastenliefde en de goede werken uit hun geloof naar buiten en zo ver weg geworpen hebben; want als zij die verbonden hadden, zou het geweest zijn, alsof zij een luipaard met een schaap en een wolf met een lam en een havik met een tortelduif samengebonden hadden.
Dat dit geloof in de Openbaring ook door een luipaard voorgesteld wordt, kan men zien in, (Openbaring 13:2) en de uitlegging ervan in nr. 572.
Wat echter de Kerk zonder het geloof en het geloof zonder de naastenliefde, wat dus de Kerk zonder de echtverbintenis van geloof en naastenliefde is, kan men zien in nr. 48.
Dit huwelijk is de Kerk zelf en het is de Nieuwe Kerk, die nu door de Heer opgericht wordt.

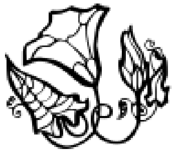
69. Dat de mens bij de bekering als een boomstronk is, erkent het geloof van de hedendaagse Kerk volmondig als haar eigen vrucht in deze stellingen: dat de mens in geestelijke dingen volkomen onmachtig is, nr. 15a, b, c; dat hij in de bekering als een boomstronk, een steen en een standbeeld is en zich niet eens tot het ontvangen van genade aanpassen en bereiden kan, zoals iets, dat geen gebruik van de zinnen heeft, nr. 15c, d; dat de mens alleen de macht heeft om zich te begeven naar de bijeenkomsten, waar hij het Woord en het Evangelie horen kan, nr. 15e; dat echter de wedergeboren mens door de kracht van de Heilige Geest uit de nieuwe krachten en gaven in zekere mate meewerkt, nr. 15k, en dergelijke meer.
Deze beschrijving van de mens in de bekering en het berouw over zijn boze werken is ook een vrucht, voortgekomen uit hetzelfde ei of dezelfde moederschoot, namelijk uit het rechtvaardigmakende geloof-alleen, uitgebroed met de bedoeling, dat de werken van de mens geheel uitgeroeid zouden worden en dat zij zich met het geloof niet zouden verbinden, niet eens met de geringste aanraking.
Maar, daar deze stellingen in strijd zijn met de algemene opvatting van alle mensen over bekering en berouw van mensen, heeft men er dit aan toegevoegd: er is een zeer groot onderscheid tussen gedoopte en ongedoopte mensen; want indien het is zoals Paulus leert, dat allen, die gedoopt zijn, Christus aangedaan hebben en werkelijk wedergeboren zijn, dan hebben zij reeds een bevrijde wil, zodat zij dus het Woord van God niet alleen horen, maar er ook in toestemmen en het in geloof omhelzen kunnen, nr. 15m en in de Formula Concordiae, blz. 675.
Ik beroep mij op de wijzen om te onderzoeken of deze uitspraak op enigerlei wijze te rijmen is met het voorafgaande en of het niet een tegenspraak is als gezegd wordt, dat elke christen in de toestand van bekering als een boomstronk en een steen is, zodat hij tot aanneming van de genade zich niet eens kan aanpassen, terwijl toch iedere christen gedoopt is en door de doop dit deelachtig is geworden, dat hij niet alleen het Woord van God horen, maar er ook in toestemmen en het in het geloof omhelzen kan.
Daarom behoort dan ook de vergelijking van een christelijk mens met een boomstronk en een steen, uit de christelijke Kerken verbannen te worden en vernietigd, zoals een schim in de slaap aan een mens is verschenen en bij het ontwaken verdwijnt; is er ook iets, dat meer in tegenstrijd is met de rede?
Ter verduidelijking hoe de Nieuwe Kerk de bekering van de mens leert, wil ik uit een zekere gedenkwaardigheid, die voorkomt in de Onthulde Openbaring, het volgende aanhalen: ‘Wie ziet niet in, dat ieder mens de vrijheid heeft over God te denken en niet over Hem te denken en dat dus ieder vrijheid heeft, zowel in geestelijke, als in burgerlijke en zedelijke dingen?
De Heer geeft dit voortdurend aan allen; daarom wordt de mens verantwoordelijk en schuldig overeenkomstig zijn denken.
Een mens is mens uit dit vermogen en een beest is beest, omdat het dit niet kan.
Daarom kan de mens zich hervormen en wedergeboren worden als uit zichzelf, mits hij in zijn hart erkent, dat het uit de Heer is.
Ieder, die boete doet, wordt hervormd en wedergeboren.
De mens moet het ene zowel als het andere als uit zichzelf doen; en dit als uit zichzelf is ook uit de Heer, omdat de Heer het willen en kunnen geeft en dit nooit aan iemand ontneemt.
Het is waar, dat de mens niets daartoe bijdragen kan, evenwel is hij toch niet als standbeeld geschapen, maar als mens, opdat hij het zou doen uit de Heer, als uit zichzelf.
Dit is het enige wederkerige van liefde en geloof en dus van de verbinding, hetgeen de Heer volstrekt eist, dat het Hem van de mens gewordt.
Met één woord, doet het uit uzelf en gelooft, dat het uit de Heer is; op deze wijze doet u het als uit uzelf.
Echter, dit te doen is de mens niet van de schepping af ingeplant, want het doen uit zichzelf behoort alleen aan de Heer, maar het wordt voortdurend gegeven; en in zover de mens dan het goede doet en het ware leert als uit zichzelf is hij een engel van de hemel; in zover hij daarentegen het boze doet en daaruit het valse bevestigt, wat ook als uit hemzelf geschiedt, in zover is hij een geest van de hel.
Dat ook dit geschiedt als uit hemzelf, blijkt uit de gebeden, dat hij voor de duivel bewaard wordt, dat deze hem niet verleidt en hem zijn boosheden niet ingeeft.
Maar ieder wordt schuldig, die gelooft, dat hij het uit zichzelf doet, hetzij het goede of het boze; niet schuldig wordt degene echter, die gelooft, dat hij het doet als uit zichzelf, want alles, wat de mens gelooft te doen uit zichzelf, eigent hij zich toe; is het goed, zo eigent hij het zich toe en maakt het tot het zijne, terwijl het toch van God en uit God is; is het boos, zo eigent hij zich ook dit toe en maakt het tot het zijne, terwijl het toch van de duivel en uit de duivel is.’

Dat nog andere ketterijen, ook over de Sacramenten, de Doop en het Heilig Avondmaal, – wat betreft de redelijke beginselen van hun nut, – afgeleid uit de leer van de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen, als ook over de persoon van Christus, en nog vele andere ketterijen van de eerste eeuwen af tot op heden uit niets anders voortgesproten zijn dan uit de leer, gegrond op het denkbeeld van drie goden, zullen wij nalaten in

deze beschrijving te bewijzen, maar zij zullen aangehaald en bewezen worden in het werk zelf.

XVI

70. Onder de voleinding van de eeuw en de daarop volgende wederkomst van de Heer, bij (Mattheus 24:3), wordt de laatste staat van de hedendaagse Kerk, wanneer haar einde gekomen is, verstaan.

Korte verklaring

71. Men leest bij Mattheus*: 'Toen kwamen de discipelen tot Jezus om Hem de gebouwen van de tempel te tonen en Jezus zei tot hen: Voorwaar, Ik zeg u, hier zal niet één steen op de andere steen gelaten worden, die niet afgebroken zal worden.*
En de discipelen zeiden tot Hem: Zeg ons wanneer zullen deze dingen zijn en welk is het teken van Uw Komst en van de Voleinding van de Eeuw?', (Mattheus 24: 1,2,3).
Onder de verwoesting van de tempel wordt heden ten dage door geleerde geestelijken en ontwikkelde leken de verwoesting ervan door Vespasianus verstaan, en onder de Komst van de Heer en de voleinding van de eeuw verstaat men het einde en de ondergang van de wereld.
Maar onder de verwoesting van de tempel wordt niet alleen zijn verwoesting door de Romeinen, maar ook de verwoesting van de tegenwoordige Kerk verstaan en onder de voleinding van de eeuw en de daarop volgende Komst van de Heer wordt verstaan het einde van deze Kerk en de oprichting van een Nieuwe Kerk door de Heer.
Dat deze dingen er door verstaan worden, blijkt uit dat gehele hoofdstuk van het begin tot het einde, waar alleen gehandeld wordt over de achtereenvolgende afwijkingen en het bederf van de christelijke Kerk tot aan haar ondergang, wanneer het einde daar is.
Dat onder de tempel in enge zin de tempel te Jeruzalem verstaan wordt, in ruime zin de Kerk van de Heer, in ruimere zin de engelenhemel en in de ruimste zin de Heer naar Zijn Menselijke, kan men zien in de Onthulde Openbaring nr. 529.
Dat onder de voleinding van de eeuw het einde van de Kerk verstaan wordt, dat daar is, wanneer geen enkele waarheid van de leer uit het Woord overgebleven is, dat niet vervalst en zo vernietigd is, zie nrs. 658, 676, 750.
Dat onder de wederkomst van de Heer Zijn wederkomst in het Woord verstaan wordt en dan de oprichting van een Nieuwe Kerk in plaats van de vorige, die vergaan is, blijkt uit zijn woorden in hetzelfde hoofdstuk van vers 30 tot 34; verder uit de twee laatste hoofdstukken van, (Openbaring 21 en 22), waar ook dit staat: *'Ik, Jezus, ben de wortel en het geslacht van David, de blinkende Morgenster.*
En de Geest en de Bruid zeggen: Kom! En die het hoort, zegt: Kom! En die dorst heeft die komt. Ja, Ik kom haastiglijk. Amen. Ja kom, Heer Jezus!' (Openbaring 22:16,17,20).

72. Dat het einde van de Kerk daar is, wanneer er geen waarheden van het geloof en vandaar niets van het goede van de naastenliefde meer is, spreekt vanzelf.
Dat de valsheden van het geloof de waarheden van de leer uitblussen en de boosheden van het leven de goedheden van de naastenliefde verschroeien, en dat, waar valsheden van het geloof zijn, ook boosheden van het leven zijn en waar boosheden van het leven zijn ook valsheden van het geloof zijn, zal afzonderlijk bewezen worden in de verhandeling daarover.
De reden, dat het tot nu toe verborgen was, dat onder de voleinding van de eeuw het einde van de Kerk verstaan wordt, is, dat men, waar valsheden geleerd worden en de leer uit deze valsheden geloofd en als orthodox geëerd wordt, in het geheel niet weten kan, dat de Kerk tot haar einde komen moet. Want valsheden worden voor waarheden aangezien en waarheden voor valsheden en dan verwerpt het valse het ware en maakt het zwart, zoals inkt het heldere water of roet het witte papier, want zij geloven en door de geleerdste mannen van deze eeuw wordt het eenstemmig verkondigd, dat zij in het zuiverste licht van het Evangelie zijn, ofschoon zij zich met hun gehele aangezicht in de duisternis bevinden; zo heeft dus een vlies de pupil van hun ogen overtrokken.

73. Dat bij Mattheus in het 24ste hoofdstuk, bij Markus in het 13de en bij Lukas in het 21ste hoofdstuk, waar iets dergelijks staat, niet de verwoesting van de tempel en van Jeruzalem beschreven wordt, maar de opeenvolgende toestandsveranderingen van de christelijke Kerk in hun volgorde tot op de laatste toe, wanneer het einde is, zal men in het werk zelf zien, waar deze hoofdstukken verklaard zullen worden.
Voorlopig dient hier het volgende uit bovengenoemde Evangeliën: *'Alsdan zal verschijnen het teken van de Zoon des Mensen, dan zullen alle geslachten van de aarde weeklagen; en zij zullen de Zoon des Mensen zien, komende op de wolken van de hemel met grote kracht en heerlijkheid; en Hij zal Zijn engelen uitzenden met een bazuin van groot geluid en zij zullen Zijn uitverkorenen bijeen vergaderen van het ene uiterste van de hemel tot het andere uiterste deszelven',* (Mattheus 24:30,31; Markus 13:26,27; Lukas 21: 27).
Dat iets dergelijks niet gezien, noch gehoord werd te Jeruzalem toen het verwoest werd en dat men heden gelooft, dat dit zal plaatsvinden ten tijde van het laatste oordeel, is bekend.

Iets dergelijks leest men ook in de Openbaring, waarin van het begin tot het einde alleen over de laatste staat van de Kerk gehandeld wordt en waar geschreven staat: *'Zie, Jezus Christus komt met de wolken en alle geslachten van de aarde zullen over Hem rouw bedrijven',* (Openbaring 1:5,7) wat men in de Onthulde Openbaring nrs. 24 tot 28 woord voor woord uitgelegd vindt en ook wat de geslachten van de aarde en hun weeklagen betekenen (nrs. 27,348,349.

XVII

74. Onder de grote verdrukking, zoals van het begin van de wereld niet geweest is, noch zijn zal, bij (Mattheus 24:21), wordt de aanvechting door valsheden en vandaar de uitroeiing van al het ware, of de verwoesting in de hedendaagse christelijke Kerken verstaan.

Korte verklaring

75. Dat de opeenvolgende afwijkingen en het bederf van de christelijke Kerk bij Mattheus in het 24ste hoofdstuk door de Heer voorzegd en beschreven zijn, kan men hiervoor zien onder nr. 73 en, nadat Hij daar gesproken heeft van de toekomstige valse profeten en van de gruwel van de verwoesting door hen veroorzaakt (vers 11,15), zegt Hij: 'Alsdan zal er een grote verdrukking zijn, hoedanige er niet geweest is van de aanvang van de wereld af tot nu toe, noch zijn zal', (vers 21), waaruit blijkt, dat onder die grote verdrukking, evenals ook hier en daar elders in het Woord de aanvechting van het ware door valsheden verstaan wordt, in zo'n mate, dat er geen enkele echte waarheid, ontleend aan het Woord, meer overgebleven is, die niet vervalst en dus vernietigd is.

Dit is veroorzaakt, doordat de Kerken de Eenheid van God in de Drie-eenheid en Zijn Drie-eenheid in de Eenheid niet in één persoon, maar in drie personen erkenden en dus de Kerk in de geest gegrondvest hebben op een voorstelling van drie goden en in de mond op een belijdenis van één God, want zo hebben zij zich van de Heer afgescheiden en tenslotte zozeer, dat zij geen voorstelling van de Goddelijkheid in Zijn Menselijke natuur overhielden - men zie de Onthulde Openbaring nr. 294 - terwijl toch de Heer naar Zijn Menselijke het Goddelijk Ware zelf en het Goddelijke Licht zelf is, zoals Hij in Zijn Woord duidelijk leert; vandaar komt heden zo'n grote verdrukking.

Dat deze hoofdzakelijk door de leer van de rechtvaardigmaking en van de toerekening door middel van het geloof-alleen in die dingen veroorzaakt werd, zal men zien in hetgeen volgt.

76. Over deze verdrukking of aanvechting van het ware door valsheden wordt in de Openbaring in zeven hoofdstukken gehandeld.

Zij is het, die verstaan wordt door het zwarte paard en het vale paard, voortkomende uit het boek, welks zegelen het Lam opende, (Openbaring 6: 5-8); verder door het beest, opkomende uit de afgrond, dat krijg voerde met de twee getuigen en ze doodde, (Openbaring 11:7); zo ook door de draak, die stond voor de barende vrouw, gereed om haar zoon te verslinden en die haar vervolgde in de woestijn en die uit zijn mond een stroom water wierp als een rivier om haar te verdrinken, (Openbaring 12); en ook door het beest uit de zee, dat naar het lichaam gelijk was aan een luipaard, naar de voeten aan een beer en naar de mond aan een leeuw, (Openbaring 13:2); verder door de drie geesten, kikvorsen gelijk, die uit de mond van de draak, uit de mond van het beest en uit de mond van de valse profeet voortkwamen, (Openbaring 16:13) en bovendien doordat *'er een grote aardbeving ontstond, nadat de zeven engelen de fiolen van de toorn van God, waarin de zeven laatste plagen waren, op de aarde, de zee, de rivieren en fonteinen, de zon, op de troon van het beest, in de Eufraat en ten laatste in de lucht uitgegoten hadden, een aardbeving, desgelijks er niet geweest was, sinds er mensen op aarde waren',* (Openbaring 16).

De aardbeving betekent de omkering van de Kerk, die plaatsvindt door valsheden en vervalsingen van het ware.

Hetzelfde wordt verstaan door het volgende:

'De engel zond zijn sikkel en sneed de druiven af van de wijngaard van de aarde en wierp ze in de grote wijnpersbak van de toorn van God en de wijnpersbak werd getreden en er is bloed uit gekomen tot aan de tomen van de paarden, duizend zeshonderd stadiën ver', (Openbaring 14: 19, 20).

Het bloed betekent het ware, dat vervalst is; behalve meerdere dingen in die zeven hoofdstukken.

Ziet, als u wilt, de verklaringen en de memorabilia aan het eind van die hoofdstukken.

XVIII

77. Dat er in de christelijke Kerk, in haar laatste tijd, wanneer haar einde nabij is, noch liefde, noch geloof, noch enig weten omtrent het Goede en Ware is, wordt in hetzelfde hoofdstuk bij, (Mattheus 24) verstaan door deze woorden:

'En terstond na de verdrukking van die dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten van de hemelen zullen bewogen worden' (vers 29).

Korte verklaring

78. In het profetische Woord wordt van zon, maan en sterren iets dergelijks gezegd als hier bij, (Mattheus 24: 29), bijvoorbeeld bij Jesaja:
‘Zie de dag van Jehovah komt, gruwelijk, de sterren van de hemel en zijn gesternten zullen haar licht niet laten lichten, de zon zal in haar opgang verduisterd worden en de maan zal haar licht niet laten schijnen’, (Jesaja 24: 21,23); bij Ezechiël: *‘Als Ik u zal uitblussen, zal Ik de hemel bedekken en zijn sterren zwart maken; Ik zal de zon met een wolk bedekken en de maan zal haar licht niet laten lichten en Ik zal duisternis over uw land maken’,* (Ezechiël 32:7,8); bij Joël: *‘De dag van Jehovah komt, een dag van duisternis, de zon en de maan worden zwart, de sterren trekken haar glans in’*, (Joël 2:10); bij dezelfde: *‘De zon zal veranderd worden in duisternis en de maan in bloed, eer dat de grote dag van Jehovah komt’*, (Joël 2:31); *‘De dag van Jehovah is nabij in het dal van het oordeel, de zon en de maan zijn zwart geworden*’, (Joël 3:14,15); in de Openbaring: *‘De vierde engel heeft gebazuind en het derde deel van de zon werd geslagen en het derde deel van de sterren en het derde deel van de dag heeft niet gelicht’,* (Openbaring 8:12) en elders: *‘De zon werd zwart als een haren zak en de maan werd als bloed’,* (Openbaring 6: 12).
In al deze plaatsen wordt gehandeld over de laatste tijd van de Joodse Kerk, dat wil zeggen, toen de Heer in de wereld kwam; op dezelfde wijze hier bij Mattheus en in de Openbaring, maar van de laatste tijd van de christelijke Kerk, wanneer de Heer zal wederkomen, maar in het Woord, dat Hij Zelf is en waarin Hij Zelf is.
Daarom volgt er onmiddellijk op de bedoelde woorden bij, (Mattheus 24:29) *‘En alsdan zal verschijnen het teken van de Zoon des Mensen, komende in de wolken van de hemel’,* (Mattheüs 24:29,30).
Onder de zon wordt op deze plaatsen verstaan de liefde, onder de maan het geloof en onder de sterren alle weten omtrent het goede en ware en onder de krachten van de hemel deze drie als grondvesten en steun van de hemel, waar de engelen zijn, en de Kerken, waar de mensen zijn.
Onder deze woorden, in één zin samengevat, wordt dus verstaan, dat in de christelijke Kerk in haar laatste tijd, wanneer haar einde nabij is, noch liefde, noch geloof, noch enig weten omtrent het goede en ware meer overgebleven is.
Dat de zon de liefde betekent, is aangetoond in de Onthulde Openbaring nrs. 53, 54, 413, 796, 831, 961, de maan het geloof, nrs. 53, 332, 413, 423, 533, de sterren alle weten omtrent het goede en ware, nrs. 51,74, 333, 408, 419 954.

79. Dat er in de christelijke Kerken naar de profetie heden zo’n duisternis heerst, dat er geen licht van de zon overdag, noch licht van de maan en de sterren gedurende de nacht is, komt enkel door de ‘Leer van de Rechtvaardigmaking door het Geloof-Alleen’, want deze leert het geloof als het enige middel tot het heil, waarvan invloeiing, voortgang, inwoning, werking en uitwerking nog nooit iemand een teken gezien heeft en waaraan noch de wet van de Tien Geboden, noch de naastenliefde, noch de goede werken, noch berouw, noch het streven naar een nieuw leven deelnemen, of daarmede op enigerlei wijze in verband staan.
Want zij beweren, dat deze dingen vanzelf volgen, zonder bij te dragen tot het behoud van het geloof of tot het verwerven van het heil.
Zij leert ook, dat dit geloof de wedergeborenen of degenen, die het bezitten, met vrijheid begiftigt, zodat zij niet onder de wet zijn en ook, dat Christus hun zonden voor God de Vader bedekt, die ze vergeeft, alsof Hij ze niet gezien had en hen kroont met vernieuwing, heiligheid en het eeuwige leven. Deze en meer dergelijke dingen vormen het innerlijk van die leer; het uiterlijke, dat niet in het innerlijke treedt, bevat de kostbaarheden over de naastenliefde, de goede werken, de boetedoening en de beoefening van de wet; maar deze dingen zijn als slaven en dienaren, die hun heerseres, het geloof, volgen zonder samenhang.
Evenwel, daar zij weten, dat de leken deze dingen samen met het geloof als zaligmakend beschouwen, voegen zij ze aan hun preken en gesprekken ijverig toe en zij doen het voorkomen, alsof zij ze samenvoegen en verbinden met de rechtvaardigmaking, maar zij doen dit alleen om de oren van het volk te strelen en hun profetische uitspraken te steunen, opdat ze niet raadselen zouden schijnen of toverspreuken.

80. Tot staving van hetgeen hierboven gezegd is, zal ik uit de *Formula Concordiae*, waarover eerder nr. 9, de volgende plaatsen aanhalen, opdat men niet meent dat zij ten onrechte van zulke dingen beschuldigd zijn geworden.
Het zijn de volgende:
a. dat de werken van de tweede tafel van de Tien Geboden het burgerlijk leven betreffen en de uiterlijke godsdienst, die de mens volbrengen kan uit zichzelf en dat het een dwaasheid is om te dromen, dat deze werken rechtvaardig maken;
b. dat de goede werken geheel en al uitgesloten moeten worden van het werk van de rechtvaardigmaking door het geloof,
c. dat de goede werken in geen enkel opzicht treden in de rechtvaardigmaking;
d. dat de goede werken noch het heil, noch het geloof bewaren;

e. dat de boetedoening evenmin treedt in de rechtvaardigmaking door het geloof;
f. dat de boete alleen daarin bestaat, dat men God aanroept, het Evangelie belijdt, dank zegt, aan de overheid gehoorzaamt en zijn beroep dient;
g. dat ook de vernieuwing van het leven niet behoort tot de rechtvaardigmaking;
h. dat ook het nastreven van een nieuwe gehoorzaamheid niet treedt in het geloof en niet rechtvaardigt;
i. dat de wedergeborenen niet zijn onder de wet, maar dat zij bevrijd zijn van haar slavernij en dat zij alleen in de wet en onder de genade zijn;
k. dat de zonden van de wedergeborenen door de verdienste van Christus bedekt worden en dergelijke meer.
Het is bekend, dat alle protestanten, zowel de evangelischen als de gereformeerden de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen op dezelfde wijze leren, zie hiervoor de nrs. 17, 18.

81. Het is verwonderlijk, dat de leer van de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen heden in de gehele hervormde christenheid de eerste plaats inneemt, dat wil zeggen, dat zij daar bij de geestelijkheid bijna als het enige dogma heerst.
Deze leer is het, die alle jonge theologen op de gymnasia gretig bestuderen, en in zich opnemen en naderhand, als door hemelse wijsheid geïnspireerd, in de kerken leren en in boeken verspreiden en waardoor zij de roep van een buitengewone geleerdheid en een beroemde naam nastreven, waardoor ook diploma’s, voordelen en beloningen verleend worden.
En dit geschiedt, hoewel alleen door deze leer heden de zon verduisterd is, de maan van zijn licht beroofd en de sterren van de hemel gevallen, dat wil zeggen, vernietigd zijn.
Dat de leer van het geloof aan een toe te rekenen gerechtigheid de gemoederen heden zozeer verblind heeft, dat zij geen enkele Goddelijke waarheid in het licht van de zon, noch in het licht van de maan zien willen en daardoor als het ware niet zien kunnen, maar alleen in het licht van de haard bij nacht, is mij bewezen geworden, waarom ik ook voorspellen kan, dat wanneer de Goddelijke waarheden over de verbinding van de naastenliefde met het geloof, over de hemel, over de Heer en over de daaruit voortspruitende eeuwige gelukzaligheid, ingegrift met zilveren letters en uit de hemel neergelaten werden, de voorstanders van de leer van de rechtvaardigmaking ze niet eens het lezen waard zouden achten; geheel anders daarentegen, zo uit de hel een geschrift over de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen zou gebracht worden.
Men leest ook in de *Formula Concordiae*, dat het artikel over de rechtvaardigmaking door het geloof-alleen of over de gerechtigheid van het geloof het voornaamste is in de gehele christelijke leer en dat de werken van de wet geheel en al van dit artikel uitgesloten moeten worden.

XIX

82. Onder de bokken bij Daniël en bij Mattheus worden diegenen verstaan, die in het hedendaagse geloof van de rechtvaardigmaking zijn.

<u>Korte verklaring</u>

83. Bij Daniël leest men het volgende: *’En ik zag in een gezicht een ram, die twee hoge hoornen had, maar de hoogste kwam het laatste op en dat hij met de hoorn tegen het westen, het noorden en het zuiden stiet en zich groot maakte.*
Hierop zag ik een bok van het westen over het gezicht van de ganse aarde komen, die een hoorn tussen de ogen had en dat hij op de ram aanliep in de grimmigheid van zijn kracht en zijn beide hoornen brak en hem ter aarde wierp en vertrad; dat echter de grote hoorn van de bok brak en in zijn plaats vier hoornen opkwamen en dat uit een daarvan een kleine hoorn voortkwam, welke uitnemend groot werd tegen het zuiden, tegen het oosten en tegen het sierlijke land en tot aan het heir van de hemel en dat hij er sommigen van dat heir, namelijk van de sterren, ter aarde wierp, en ze vertrad, ja, hij verhief zich tot aan de vorst van het heir en van dezelve werd weggenomen het gedurig offer en de woning van zijn heiligdom werd neergeworpen, omdat hij de waarheid ter aarde wierp.
En ik hoorde een heilige spreken: Tot hoe lang zal dat gezicht van het gedurig offer en van de verwoestende afval zijn, dat het heiligdom en het heir ter vertreding zullen overgegeven worden?
En hij zei: Tot aan de avond, aan de morgen, dan zal het heiligdom gerechtvaardigd worden’, (Openbaring 8:2-14).
Dat dit gezicht de toekomstige staten van de Kerk aankondigt, blijkt duidelijk, want er wordt gezegd, dat van de vorst van het heir het bestendig offer weggenomen, de woning van zijn heiligdom neergeworpen is en dat de bok de waarheid ter aarde wierp; dan, dat de heilige zei: Tot hoe lang zal dit gezicht zijn, dat het heiligdom en het heir ter vertreding overgegeven worden en dat dit duren zal tot aan de avond, aan de morgen, wanneer het heiligdom zal gerechtvaardigd worden; want onder avond en morgen wordt het einde van de oude Kerk verstaan, wanneer de nieuwe begint.

84. Bij Mattheus leest men het volgende: *‘Dan zal de Zoon des Mensen zeggen tot de bokken, die aan Zijn linkerhand zijn: Gaat weg van Mij, want Ik was hongerig en gij hebt Mij niet te eten gegeven, Ik was dorstig en gij hebt Mij niet te drinken gegeven, Ik was een*

vreemdeling en gij hebt Mij niet geherbergd, Ik was naakt, en gij hebt Mij niet gekleed, Ik was krank en in de gevangenis en gij hebt Mij niet bezocht, en deze zullen gaan in de eeuwige pijn'.
Dat onder de bokken en de schapen hier niemand anders verstaan wordt dan die, welke onder de bok en de ram bij Daniël te verstaan zijn, blijkt duidelijk. Dat onder de bokken diegenen verstaan worden, die in het hedendaagse geloof van de rechtvaardigmaking zijn, blijkt daaruit, dat bij de schapen de werken van de naastenliefde opgesomd worden en gezegd wordt, dat zij die gedaan hebben, terwijl bij de bokken dezelfde werken van de naastenliefde opgesomd worden en gezegd wordt, dat zij die niet gedaan hebben en dat ze daarom verdoemd worden.
Want zij, die in het hedendaagse geloof van de rechtvaardigmaking zijn, laten de werken na, omdat ze loochenen, dat daarin iets zou zijn, dat betrekking heeft op de zaligheid en op de Kerk.
Wanneer de naastenliefde op deze wijze verwijderd wordt, dan verdwijnen de goede werken, die tot de naastenliefde behoren uit het gemoed en worden zozeer uitgewist, dat men ze zich nooit meer herinnert, noch enige poging doet, om ze uit de Wet van de Tien Geboden in het geheugen terug te roepen. Een algemene regel van de godsdienst is deze, dat in zoverre iemand het goede niet wil en dientengevolge ook niet doet, in zoverre wil hij het boze en doet het dus, en ook omgekeerd, dat in zoverre iemand het boze niet wil en dientengevolge ook niet doet, in zoverre wil hij het goede en doet het dus; deze zijn de schapen, de anderen echter de bokken.
Indien alle bozen hier onder de bokken verstaan waren, dan zouden niet de werken van de naastenliefde, die zij niet gedaan hebben, opgesomd zijn, maar het boze, dat zij wel gedaan hebben.

85. Dat onder de bokken geen anderen dan deze verstaan worden, is mij ook gebleken uit ondervinding in de geestelijke wereld.
In deze wereld verschijnen alle dingen, die in de natuurlijke wereld zijn.
Daar verschijnen huizen en paleizen, er verschijnen paradijzen en tuinen en daarin bomen van allerlei soort, daar verschijnen akkers en braakland, dan ook velden en weiden en ook kudden van groot en klein vee, alles op dezelfde wijze als op onze aarde.
En er bestaat geen ander onderscheid, dan dat deze van natuurlijke, de andere echter van geestelijke oorsprong zijn.
Daar heb ik meermalen schapen en bokken gezien en ook gevechten tussen hen, gelijk aan dat gevecht, dat beschreven wordt bij, (Daniël 8).
Ik heb bokken gezien met voorwaarts gebogen en met achterwaarts gebogen hoornen en hoe zij zich vol woede op de schapen stortten; ik zag bokken met twee en met vier hoornen, waarmee zij de schapen heftig stieten en toen ik toezag, wat dat zijn mocht, zag ik enigen met elkaar strijden over het geloof, dat met de naastenliefde verbonden is en over het geloof, dat hiervan gescheiden is; waaruit bleek, dat het hedendaagse rechtvaardigmakende geloof, dat in zichzelf beschouwd een van de naastenliefde gescheiden geloof is, de bok is en dat het met de naastenliefde verbonden geloof het schaap is.

86. Diezelfden worden ook onder de bokken verstaan bij Zacharia: *'Tegen de herders is mijn toorn ontbrand en over de bokken heb Ik bezoeking gedaan',* (Zacharia 10: 3) en bij Ezechiël: '*Zie, Ik zal richten tussen klein vee en klein vee, tussen de rammen en de bokken.*
Is het u te weinig, dat u de goede weide afweidt?
Zult u nog het overige van uw weide met uw voeten vertreden?
Met uw hoornen stoot u alle zwakke schapen tot u ze verstrooid hebt, daarom zal Ik Mijn kudde verlossen, dat zij niet meer ten roof zij', (Ezechiël 34:17,18, 22) en volgende verzen.

XX

87. In de Openbaring worden onder de draak en zijn twee beesten en onder de sprinkhanen diegenen verstaan, die zich in het hedendaagse rechtvaardigmakende geloof bevestigd hebben en onder de grote stad daar, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, waar de twee getuigen gedood werden, zo ook onder de put van de afgrond, waaruit sprinkhanen tevoorschijn kwamen, wordt dit geloof zelf verstaan, in zoverre het bevestigd is.

<u>Korte verklaring</u>

88. Dat in zeven hoofdstukken van de Openbaring de bedorven staat van de Kerk bij de hervormden behandeld wordt en in twee de bedorven staat van de Kerk bij de rooms-katholieken en dat de staat van beide Kerken, zoals die heden zijn, verdoemd is, is in de verklaring daarvan, die de Onthulde Openbaring genoemd wordt, niet op grond van losse vermoedens, maar door volkomen overtuigende bewijzen aangetoond.
Dat onder de Draak, waarvan in het twaalfde hoofdstuk sprake is, diegenen in de Kerk van de hervormers verstaan worden, die God tot drie en de Heer tot twee maken en die de naastenliefde van het geloof scheiden, doordat zij hun geloof voor geestelijk en zaligmakend verklaren en niet de naastenliefde, zie Onthulde Openbaring nrs. 532-565, 566.
Dat door de twee beesten, het ene opkomend uit de zee en het andere uit de aarde, waarvan in hoofdstuk 13

sprake is, de bovengenoemden verder beschreven worden, zie aldaar, nrs. 567-610, 611.
Zo ook door de sprinkhanen, die uit de put van de afgrond voortkwamen, waarvan in hoofdstuk 9 sprake is, nrs. 419-442.
Dat ditzelfde geloof, in zoverre het bevestigd is, bedoeld wordt met de grote stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, waar de twee getrouwe getuigen gedood werden, waarover in hoofdstuk 11 gehandeld is, zie nrs. 485-530, voornamelijk nrs. 500-503 en het Memorabile nr. 531.
Evenzo door de put van de afgrond, waaruit rook opging als van een grote oven, waardoor de zon en de lucht verduisterd werden en waaruit vervolgens sprinkhanen voortkwamen, hoofdstuk 9, nrs. 421-424.

89. Opdat ik ervan verzekerd zou zijn en volkomen ervan overtuigd mocht worden, dat onder de put van de afgrond niets anders te verstaan is dan dat drakengeloof, dat wil zeggen, het geloof, voortkomend uit de voorstelling van drie goden en zonder enig idee van de Goddelijkheid van de Menselijke Natuur van Christus, dat het alleen rechtvaardigmakend, tot wedergeboorte brengend, levendmakend, heiligend en zaligmakend geloof genoemd wordt, zo is het mij vergund geworden in die afgrond te zien en met degenen, die daar zijn, te spreken en ook de sprinkhanen te zien, die daaruit opkwamen; dus uit eigen aanschouwing is die put en die afgrond in de Onthulde Openbaring, nr. 421 en door mij beschreven en daar een beschrijving uit eigen aanschouwing de juistheid betuigt, zal ik ze hier overnemen.
Zij luidt daar als volgt:
‘Die put, die zich voordoet als de mond van een oven, verschijnt in de zuidelijke streek en de afgrond daaronder breidt zich ver naar het oosten uit. Zij hebben daar licht, maar indien er licht uit de hemel toegelaten wordt, ontstaat er duisternis; daarom is die put van boven gesloten.
In de afgrond verschijnen hutten, als van bakstenen, vol gaten, die verdeeld zijn, cel aan cel en in elke cel is een tafel, waarop papieren met enige boeken liggen.
Iedereen zit aan zijn eigen tafel; iedereen die in de wereld de rechtvaardigmaking en de zaligmaking door het geloof alleen bevestigd had, terwijl hij de naastenliefde tot een zuiver natuurlijk-morele handeling en haar werken alleen tot werken van het burgerlijk leven maakte, waardoor de mensen beloningen in de wereld verkrijgen kunnen; maar als men die zou doen ter wille van het heil, veroordelen zij ze, en sommigen streng, omdat de menselijke reden en wil daarin zijn.
Allen, die in deze afgrond zijn, waren in de wereld geleerden en ontwikkelden en onder hen enige metafysici en scholastici, die daar boven anderen in aanzien waren.
Hun lot is echter het volgende: wanneer zij daar voor het eerst ingeleid worden, zitten zij in de eerste cellen; zodra zij echter het geloof bevestigen met uitsluiting van de werken van de naastenliefde, verlaten zij de eerste plaatsen en gaan in de meer naar het oosten liggende cellen en zo verder en verder tot aan het einde, waar diegenen zijn, die deze leerstellingen uit het Woord bevestigen en omdat zij dan niet anders kunnen dan het Woord vervalsen, zo verdwijnen hun hutten en zij zien zichzelf in een woestijn.
Er is ook een afgrond onder deze afgrond, waar degenen zijn, die op dezelfde wijze de rechtvaardigmaking en zaligmaking door het geloof-alleen bevestigd hebben, maar in hun geest God geloochend en in hun hart om de heilige dingen van de Kerk gelachen hebben.
Zij doen daar niets dan twisten, hun klederen verscheuren, op de tafels klimmen, schoppen met de voeten en elkaar met scheldwoorden bestoken en omdat het niet veroorloofd is een ander kwaad te doen, dreigen zij met de mond en met de vuisten.’

90. Opdat ik ook ervan verzekerd en overtuigd zou worden, dat zij, die zich in het hedendaagse rechtvaardigmakende geloof bevestigd hebben, ook met de draak bedoeld worden, werd het mij gegeven vele duizenden van hen in een groep vergaderd te zien en toen verschenen zij uit de verte als een draak met een lange staart, die met stekels als van een doornstruik bezet scheen, wat de valsheden betekenden.
Eens werd ook een nog grotere draak gezien, die met gekromde rug zijn staart tot aan de hemel ophief in de poging om de sterren van daar naar beneden te trekken; de sterren betekenen hier de waarheden.

XXI

91. Door de woorden: *‘Indien deze dagen niet verkort werden, zo zou geen vlees behouden kunnen worden’,* (Mattheus 24:22), wordt verstaan, dat, tenzij de Nieuwe Kerk door de Heer gesticht wordt, niemand zalig kan worden.

Korte verklaring

92. Met het verkorten van die dagen wordt bedoeld, een einde maken aan de hedendaagse Kerk en een nieuwe grondvesten, want, zoals eerder gezegd werd, is bij, (Mattheus 24) sprake van de opeenvolgende afwijkingen en graden van bederf van de christelijke Kerk tot aan de voleinding en haar einde en van de wederkomst van de Heer, die dan plaatsvindt.
Dat, indien deze dagen niet verkort werden, geen vlees behouden kon worden, komt omdat het geloof van de hedendaagse Kerk gegrond is op het denkbeeld van drie goden en niemand met dit denkbeeld de hemel kan

binnengaan, dus ook niet met dat geloof, omdat dit geloof in zijn geheel en in zijn bijzonderheden van dit denkbeeld doortrokken is en bovendien dit geloof geen leven uit de werken van de naastenliefde in zich heeft.

Dat dit geloof ook niet met de naastenliefde verbonden kan worden en enige vruchten kan voortbrengen, die goede werken zijn, is hiervoor, in de nrs. 47-50 aangetoond.

Twee dingen zijn het, die in de mens de hemel vormen, de waarheden van het geloof en het goede van de naastenliefde; de waarheden van het geloof bewerken de tegenwoordigheid van de Heer en wijzen de weg naar de hemel, en het goede van de naastenliefde bewerkt verbinding met de Heer en leidt de hemel binnen, en eenieder wordt in het licht daar ingeleid naar zijn neiging tot het ware en in de warmte daar naar zijn neiging tot het goede.

Dat de neiging tot het ware het geloof is, in zijn wezen, en de neiging tot het goede, de naastenliefde is, in haar wezen en dat het huwelijk van beide de Kerk uitmaakt, zie nr. 48.

De Kerk en de hemel zijn één.

Dat heden ten dage in de Kerken, gegrond op het geloof-alleen, deze drie dingen niet bestaan, is in het voorafgaande duidelijk aangetoond.

93. Ik sprak in de geestelijke wereld enige malen met voorstaanders van de rechtvaardigmaking van de mensen door het geloof-alleen en zei tot hen, dat hun leer een dwaling is en ook onzinnig en dat zij een valse zekerheid, blindheid, slaap en nacht in geestelijke dingen meebrengt en dus de dood aan de ziel en vermaande hen die leer te laten varen, maar kreeg ten antwoord: ‘Wat laten varen?

Hangt het niet daarvan af, dat de geestelijken boven de leken uitmunten in geleerdheid?’

Ik antwoordde echter, dat zij dus niet het heil van de zielen maar hun eigen voortreffelijkheid op het oog hadden en dat zij door de waarheden van het Woord op hun valse beginselen toe te passen en de andere dus te schenden, engelen van de afgrond geworden zijn, die Abaddons en Apollyons genoemd worden, (Openbaring 9: 11), waaronder de verdervers van de Kerk door de algehele vervalsing van het Woord verstaan worden; zie de uitlegging daar in de nrs. 440, 566.

Zij antwoordden echter: ‘Hoe nu?

Zijn wij geen orakels door de wetenschap van de geheimen van die leer en geven wij niet daaruit, als uit het binnenste heiligdom antwoorden?

Daarom zijn wij niet Apollyons, maar Apollo’s.’

Verontwaardigd antwoordde ik hun: *‘Zo u Appollo’s bent, bent u ook Leviathans, de voornaamsten onder u kronkelende Leviathans en de anderen langwerpige Leviathans, die God met zijn hard en groot zwaard bezoeken zal*’, (Jesaja 27: 1).

Maar zij lachten erom.

Wat het bezocht worden met en het omkomen door het zwaard betekent, zie men in de Onthulde Openbaring, nr. 52.

94. De grote verborgenheid, waarom geen vlees behouden zal kunnen worden, indien niet de Nieuwe Kerk door de Heer gegrond wordt, is deze: zolang de draak met zijn bende in de wereld van de geesten vertoeft, waarheen hij uit de hemel geworpen werd, zolang kan niets van het Goddelijk Ware, verenigd met het Goddelijk Goede, van de Heer tot de mensen op aarde doordringen zonder vernietigd of verdraaid te worden en daarom is er geen heil.

Het is dit, wat in de Openbaring verstaan wordt onder het volgende, *‘en de draak is op de aarde geworpen en zijn engelen zijn met hem geworpen.*

Wee degenen, die de aarde en de zee bewonen, want de duivel is tot hen afgekomen en heeft grote toorn.

En hij vervolgde de vrouw, die het kind gebaard had’, (Openbaring 12:9,12,13).

Nadat de draak echter in de hel geworpen was (Openbaring 20:10), zag Johannes een nieuwe hemel en een nieuwe aarde en hij zag het Nieuwe Heilige Jeruzalem nederdalen van God uit de hemel, (Openbaring 21: 1,2) en volgende verzen.

Wat de draak en de draken zijn, zie hiervoor, nr. 87.

XXII

95. Onder de volgende woorden in de Openbaring: *‘Degene, die op de troon zat, zei: Zie, Ik maak alle dingen nieuw! en Hij zei: Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw* (Openbaring 21:5), wordt de blootlegging en verwerping van de leerstellingen van het geloof van de hedendaagse Kerk en de openbaring en aanneming van de leerstellingen van het geloof van de Nieuwe Kerk verstaan.

Korte verklaring

96. Dit zei Hij, die op de troon zat, dat wil zeggen, de Heer tot Johannes, toen deze het Nieuwe Jeruzalem van God uit de hemel zag nederdalen.

Dat onder het Nieuwe Jeruzalem de Nieuwe Kerk verstaan wordt, zal in de volgende paragraaf bewezen worden.

Dat de valsheden van de leerstellingen van het geloof van de hedendaagse Kerk eerst blootgelegd en verworpen moeten worden, alvorens de waarheden van de leerstellingen van de Nieuwe Kerk geopenbaard en aangenomen kunnen worden, heeft zijn grond daarin, dat zij in geen enkel punt of onderdeel overeenkomen; want de leerstellingen van de hedendaagse Kerk zijn

gegrond op een geloof, waarvan men niet weet, of er iets van het wezenlijke van de Kerk in is.
De wezenlijke dingen van de Kerk, die zich met het geloof aan één God verbinden, zijn naastenliefde, goede werken, berouw en een leven overeenkomstig de Goddelijke wetten en omdat deze tegelijk met het geloof, de wil en het denken van de mensen aandoen en bewegen, verbinden zij de mens met de Heer en de Heer met de mens; en daar geen van deze wezenlijke dingen in het geloof van de hedendaagse Kerk bij zijn begin indringt, welk begin zij het werk van de rechtvaardigmaking noemen, zo kan men ook op generlei wijze te weten komen, of dit geloof in de mens is of niet, dus of het iets werkelijks is of misschien slechts iets denkbeeldigs; want zij zeggen, dat de mens in die handeling van de rechtvaardigmaking als een boomstam is of als een steen en dat hij voor het ontvangen daarvan volstrekt niets willen, denken en meewerken kan, ja zelfs, dat hij er niet eens naar streven, noch zich daarbij aanpassen kan, zie hiervoor nr. 15c, d.
Daar dus niemand vermoeden en nog minder weten kan, of dit geloof in hem is en dus of het als een geschilderde bloem bij hem of als een veldbloem in hem is, of het is als een vogel, die hem voorbij vliegt of als een vogel, die in hem zijn nest heeft gebouwd, zo wordt gevraagd aan welke tekenen of kenmerken hij het weten kan.
Als zij antwoorden: uit de naastenliefde, de goede werken, het berouw en de beoefening van de wet, die op dit geloof volgen, – ofschoon dit geloof geen verband daarmee heeft, – dan laat ik het aan de scherpzinnigen over om te onderzoeken of iets, dat met dit geloof geen verband heeft, een overtuigend kenmerk daarvan kan zijn; want dit geloof wordt door de bovengenoemde dingen noch bewaard, noch behouden, zie hiervoor nr. 12m, n.
Uit dit alles volgt, dat in het hedendaagse geloof niets is van wat de Kerk uitmaakt, dat dus dit geloof niet iets wezenlijks is, maar alleen iets denkbeeldigs.
Daar het nu met dit geloof zo gesteld is, verdient het niet anders dan verworpen te worden, ja, het verwerpt zich zelf als iets, dat geen enkel kenmerk van de Kerk in zich heeft.

97. Het tegenovergestelde echter is het geval bij de dogma’s of leerstellingen van de Nieuwe Kerk.
Zij zijn alle wezenlijke dingen en in elk daarvan is de hemel en de Kerk en het doel, dat zij beogen, is, dat de mens in de Heer en de Heer in de mens zij, naar Zijn woorden bij, (Johannes 14:20; 15:4,5,6) en de christelijke Kerk is niets anders dan deze verbinding.
Uit dit weinige kan men duidelijk zien, wat onder deze woorden van de Heer te verstaan is: ‘En die op de troon zat, zei: Zie, Ik maak alle dingen nieuw! En Hij zei: Schrijf, want deze woorden zijn waarachtig en getrouw.’

98. Dat de christelijke wereld tot een geloof vervallen is, dat alle waarheden en al het goede van de hemel en van de Kerk van zich verwijderd heeft tot volkomen afscheiding toe, heeft zijn enige oorzaak daarin, dat men de Godheid in drieën deelde en niet geloofde, dat de Heer God Heiland één is met God de Vader, en dus zich niet rechtstreeks tot Hem wendde, terwijl toch alleen Hij naar Zijn Menselijke het Goddelijk Ware zelf is, dat het Woord is, dat God bij God was, en het ware Licht dat ieder mens verlicht, en die vlees geworden is (Johannes 1:1,2,9,14).
Dat Hij de Waarheid zelf en dus het Licht zelf is, betuigt Hij ook elders, want Hij zegt: *‘Ik ben het Licht der wereld’*, (Johannes 8:12; 9:5); en elders: *‘Zolang u het Licht hebt, gelooft in het Licht, opdat u kinderen van het Licht mogen zijn.*
Ik ben een Licht in de wereld gekomen, opdat een iegelijk, die in Mij gelooft in de duisternis niet blijft’, (Johannes 12: 36,46).
In de Openbaring: *‘Ik ben de Alpha en de Omega, het Begin en het Einde, de Eerste en de Laatste, de blinkende Morgenster’*, (Openbaring 22:13,16).
En bij Mattheus: *‘Toen Jezus veranderd werd van gedaante, blonk Zijn aangezicht gelijk de zon en Zijn klederen werden wit, gelijk het licht’*, (Mattheüs 17:1,2).
Hieruit wordt de oorzaak duidelijk, waardoor dit waangeloof in de wereld kwam, namelijk omdat men zich niet tot de Heer wendde, en ik kan uit mijn volle ondervinding, dus krachtens getuigenis uit de hemel verzekeren, dat het onmogelijk is om een enkele theologische waarheid, die werkelijk echt is uit een andere bron te nemen dan uit de Heer alleen, en dat het even onmogelijk is om ze uit een andere bron te nemen als van Engeland of Holland naar de Plejaden te zeilen, of te paard te rijden van Duitsland naar Orion in de hemel.

XXIII

99. De Nieuwe Kerk, die door de Heer gesticht zal worden, is het Nieuwe Jeruzalem, waarover in de (Openbaring 21 en 22) gehandeld wordt en dat daar de Bruid en de Vrouw van het Lam genoemd wordt.

Korte verklaring

100. De reden, waarom met het Nieuwe Jeruzalem, dat van God uit de hemel neerdaalt (Openbaring 21) een Nieuwe Kerk bedoeld wordt, is, dat Jeruzalem de hoofdstad was van het land Kanaän en de tempel en het altaar zich daar bevonden en ook de offeranden daar verricht werden, dus de eigenlijke Goddelijke

eredienst die iedere mannelijke Israëliet driemaal per jaar moest bijwonen; verder dat de Heer te Jeruzalem was en in Zijn tempel leerde en daar Zijn Menselijke later verheerlijkte.

Dit is de reden waarom Jeruzalem de Kerk betekent.

Dat onder Jeruzalem de Kerk verstaan wordt blijkt duidelijk uit de profetieën in het Oude Testament over een Nieuwe Kerk, die door de Heer zal worden opgericht en die daar Jeruzalem genoemd wordt.

Slechts die plaatsen zullen hier aangehaald worden, waaruit eenieder, die met innerlijke rede begiftigd is, kan zien, dat daarmee een Kerk bedoeld wordt. Laat ik daarom alleen de volgende plaatsen aanhalen, *'ziet, Ik schep een Nieuwe Hemel en een Nieuwe Aarde en de vorige dingen zullen niet meer gedacht worden; ziet, Ik schep Jeruzalem een verheuging en haar volk een vrolijkheid en Ik zal Mij verheugen over Jeruzalem en vrolijk zijn over Mijn volk.*

De wolf en het lam zullen tezamen weiden.

Zij zullen geen kwaad doen op de ganse berg van Mijn heiligheid', (Jesaja 65: 17,18,19,25).

'Om Zions wil zal ik niet zwijgen en om Jeruzalems wil zal ik niet stil zijn, totdat haar gerechtigheid voortkomen zal als een glans en haar heil brandt als een fakkel.

Dan zullen de heidenen uw gerechtigheid zien en alle koningen uw heerlijkheid; en gij zult met een nieuwe naam genoemd worden, welke de mond van Jehovah verkondigen zal.

En gij zult een sierlijke kroon zijn en een rijksdiadeem in de hand van uw God.

Jehovah heeft een lust aan u en uw land zal getrouwd worden.

Zie uw heil komt; zie, Zijn loon is met Hem en zij zullen hen noemen het volk van de heiligheid, de verlosten van Jehovah en gij zult genoemd worden de gezochte stad, die niet verlaten is', (Jesaja 62: 1-4,11,12).

'Waak op, waak op, trek uw sterkte aan, o Zion! trek uw sierlijke klederen aan, o Jeruzalem, gij heilige stad! want in u zal voortaan geen onbesnedene, noch onreine meer komen; schud u uit het stof, maak u op, zit neer, o Jeruzalem!

Het volk zal in die dag Mijn naam kennen; want Ik ben het Zelf, die spreekt: Zie, hier ben Ik.

Jehovah heeft Zijn volk getroost, Hij heeft Jeruzalem verlost', (Jesaja 52:1,2, 6,9).

'Juich, gij dochter Zions! Wees blij van ganse harte, gij dochter Jeruzalems; de Koning Israëls is in het midden van u, vrees het kwaad niet meer.

Hij zal over u vrolijk zijn met blijdschap, Hij zal rusten in uw liefde, Hij zal zich over u verheugen met gejuich; Ik zal ulieden zetten tot een naam en tot een lof voor alle volken van de aarde', (Zefanja 3:14-17,20).

'Alzo zegt Jehovah, uw Verlosser, tot Jeruzalem zegt Hij: U zult bewoond worden', (Jesaja 44:24,26).

'Alzo zegt Jehovah: Ik zal wederkeren tot Zion en Ik zal in het midden van Jeruzalem wonen, daarom zal Jeruzalem geheten worden een stad van de Waarheid en de berg van Jehovah Zebaoth, een berg van de Heiligheid' (Zacharia 8:3,20-23).

'Dan zult u weten, dat Ik Jehovah uw God ben, wonende op Zion, de berg van de heiligheid en Jeruzalem zal een heiligheid zijn; en het zal te dien dage geschieden, dat de bergen van zoete wijn zullen druipen en de heuvelen van melk vlieten en Jeruzalem zal tronen van geslacht tot geslacht', (Joël 3:17-21).

'Te dien dage zal de spruit van Jehovah zijn tot sieraad en tot heerlijkheid en het zal geschieden, dat de overgeblevene in Zion en de overgelatene in Jeruzalem zal heilig genoemd worden, een iegelijk, die geschreven is ten leven in Jeruzalem' (Jesaja 4:2,3).

'In het laatste der dagen zal de berg van het huis van Jehovah vastgesteld zijn op te top van de bergen; want uit Zion zal de leer uitgaan en het Woord van Jehovah uit Jeruzalem' (Micha 4:1,2,8).

'Te dien tijde zullen zij Jeruzalem noemen de troon van Jehovah en al de heidenen zullen tot Jeruzalem vergaderd worden om de wil van de naam van Jehovah en zij zullen niet meer wandelen naar de bevestiging van hun boos hart', (Jeremia 3:17).

'Aanschouw Zion, de stad van onze bijeenkomsten.

Uw ogen zullen Jeruzalem zien, een geruste woonplaats, een tent, die niet terneer geworpen zal worden, welker pinnen in de eeuwigheid niet zullen uitgetogen worden, noch haar touwen verbroken', (Jesaja 33:20).

Zo ook in andere plaatsen als, (Jesaja 24:23; 37:32; 66:10-14; Zacharia 12:3 en 6-10; 14:8,11,12,21; Maleachi 3:2,4; Psalm 122:1-7; Psalm 137: 4,5,6). Dat daar onder Jeruzalem verstaan wordt de door de Heer te stichten Kerk en niet het door de Joden bewoonde Jeruzalem, blijkt uit de bijzonderheden van zijn beschrijving in de aangehaalde plaatsen, bijvoorbeeld dat Jehovah God een nieuwe hemel en een nieuwe aarde scheppen zal en dan ook Jeruzalem en dat het dan zal zijn een sierlijke kroon en een rijksdiadeem; dat het genoemd zal worden een heiligheid, de stad van de waarheid en Jehovah's troon, de zekere woning en de tent, die niet verstoord zal worden, dat daar de wolf en het lam tezamen weiden zullen en er wordt gezegd, dat de bergen aldaar van wijn druipen zullen en de heuvelen van melk vlieten en dat het tronen zal van geslacht tot geslacht, behalve meer, ook over het volk aldaar, dat het heilig is, eenieder ten leven ingeschreven, dat zij verlosten van Jehovah genoemd zullen worden.

Bovendien wordt in al deze plaatsen gehandeld over de komst van de Heer en in het bijzonder over Zijn tweede komst, op welke tijd het met Jeruzalem zo zijn zal als hier beschreven is; want voor die tijd was het niet in de echt verbonden, dat is bruid en vrouw van het Lam

geworden, zoals dit van het Nieuwe Jeruzalem in de Openbaring gezegd wordt.

De vorige of hedendaagse Kerk wordt verstaan onder Jeruzalem bij Daniël en haar begin wordt als volgt beschreven: *'Weet dan en versta van de uitgang van het Woord tot op het herstel en de wederopbouw van Jeruzalem, tot op Messias, de Vorst, zijn zeven weken, daarna zal het in twee en zestig weken hersteld worden, de straat en de gracht zal gebouwd worden, doch in benauwdheid van de tijden'*, (Daniël 9:25).

Haar einde wordt daar echter met deze woorden beschreven: tenslotte zal over de vogel van de gruwelen verwoesting zijn, ook tot de voleinding en beslissing toe, die zal uitgestort worden over de vernietiging (vers 27).

Het is dit laatste, wat bedoeld wordt met de volgende woorden van de Heer bij Mattheus: *'Wanneer u dan zult zien de gruwel van de verwoesting, die voorzegd is door Daniël, de profeet, staande in de heilige plaats, die het leest, die merke daarop',* (Mattheüs 24:15).

Dat in de hiervoor aangehaalde woorden met Jeruzalem niet bedoeld wordt het door de Joden bewoonde Jeruzalem, kan blijken uit die plaatsen in het Woord, waar hierover gezegd wordt, dat het geheel verdorven is en verwoest moet worden, zoals bij, (Jeremia 5:1; 6: 6,7; 7:17,18 e.v.; 8:6,7,8 e.v.; 9:10, 11,13 e.v.; 13:9,10,14; 14:16; Klaagliederen 1:8,9,17; Ezechiël 4:1 tot het einde; 5:9 tot het einde; 12:18,19; 15:6,7,8; 16:1-63; 23: 1-40; Mattheus 23: 37,38; Lukas 19:41-44; 21:20,21,22; 23,28,29,30) en bovendien in vele andere plaatsen en ook daar, waar het een Sodom genoemd wordt, (Jesaja 3:9; Jeremia 23:14; Ezechiël 16 46,48) en elders.

101. Dat de Kerk van de Heer is en dit uit kracht van een geestelijke echtverbintenis, die van het Goede en het Ware is en dat de Heer Bruidegom en Man en de Kerk Bruid en Vrouw genoemd wordt, is de Christenen uit het Woord bekend, vooral uit de volgende plaatsen, Johannes zegt van de Heer: *'Die de Bruid heeft, is de Bruidegom, maar de vriend van de Bruidegom is degene, die staat en Hem hoort en die Zich verheugt over de stem van de Bruidegom',* (Johannes 3: 29).

Jezus zei: '*Zolang de Bruidegom bij hen is, kunnen de bruiloftskinderen niet vasten',* (Mattheus 9:15; Markus 2:19,20; Lukas 5:34,35).

'*Ik zag de heilige stad, het Nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit de hemel, toebereid als een Bruid, die voor haar Man versierd is',* (Openbaring 21:2).

De Engel zei tot Johannes: *'Kom, en ik zal u tonen de Bruid, de Vrouw van het Lam, en hij toonde mij van de berg de heilige stad Jeruzalem'*, (Openbaring 21:9).

'De tijd van de Bruiloft van het Lam is gekomen en Zijn Vrouw heeft zichzelf bereid; zalig zijn degenen, die geroepen zijn tot het Avondmaal van de Bruiloft van het Lam', (Openbaring 19:7,9).

'Ik ben de wortel en het geslacht van David, de blinkende Morgenster; de Geest en de Bruid zeggen: Kom! en die het hoort, zegt: Kom! en die dorst heeft, kom, en die wil, neem het water van het leven om niet', (Openbaring 22:16,17).

XXIV

102. Het geloof van de Nieuwe Kerk kan volstrekt niet samengaan met het geloof van de vorige Kerk en wanneer zij samengaan, ontstaat er zo'n botsing en strijd, dat al wat tot de Kerk behoort bij de mens te gronde gaat.

<u>Korte verklaring</u>

103. De reden, waarom het geloof van de Nieuwe Kerk volstrekt niet kan samengaan met het geloof van de vorige, dat is dus de hedendaagse Kerk, is, dat zij niet voor een derde, ja niet eens voor een tiende deel overeenstemmen. Het geloof van de vorige Kerk wordt, in Openbaring 12, door de draak en het geloof van de Nieuwe Kerk door de vrouw uitgebeeld, die omgeven is door de zon en op wiens hoofd een kroon van twaalf sterren was, die de draak vervolgde en naar wie hij water uitwierp als een rivier om haar te verzwelgen, zie hiervoor nrs. 87-90.

Deze twee kunnen niet in één stad tezamen zijn, nog minder in één huis en bijgevolg niet in één gemoed; en wanneer zij bijeen waren, dan kan het niet anders, of de vrouw zou voortdurend blootgesteld zijn aan de toorn en de woede van de draak en in vrees zijn, dat hij haar zoon verslinden zou, want er wordt in Openbaring 12, gezegd, dat de draak vóór de vrouw stond, die in barensnood was, om haar vrucht te verslinden en dat de vrouw, nadat zij gebaard had, in de woestijn vluchtte (Openbaring 12:1,4,6,14-17).

Het geloof van de vorige Kerk is een geloof van de nacht, want de menselijke rede begrijpt niets daarvan; waarom men ook zegt, dat het verstand zich gevangen moet geven onder zijn gehoorzaamheid.

Ja, men weet niet eens of het in de mens of buiten hem is, omdat niets van de wil en de rede van de mens zich daarmee verbindt, zelfs ook niet de naastenliefde, de goede werken, het berouw, de wet van de Tien Geboden en nog meer dingen, die werkelijk in het gemoed van de mens bestaan; dat het zo is, zie hiervoor, (nrs. 79, 80, 96, 97, 98).

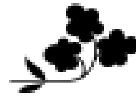
Het geloof van de Nieuwe Kerk echter gaat met al die dingen een echtelijke verbintenis aan en verbindt zich daarmee en omdat het dus in de warmte van de hemel is, is het ook in het licht daarvan en is een geloof van het licht.

En een geloof van de nacht en een geloof van het licht kunnen niet anders samen zijn dan als een nachtuil en een duif in één nest, want dan zou de nachtuil haar eieren leggen en de duif de hare en na het broeden zouden de jongen uitkommen, en dan zou de nachtuil de jongen van de duif verscheuren en aan haar jongen te eten geven, want de nachtuil is een roofvogel.
De reden, dat het geloof van de vorige Kerk en het geloof van de Nieuwe Kerk niet samen kunnen gaan is ook, dat zij heterogeen zijn; want het geloof van de vorige Kerk is geboren uit het denkbeeld van drie goden, zie hiervoor nrs. 30-38, het geloof van de Nieuwe Kerk daarentegen uit het denkbeeld van één God en omdat dientengevolge tussen beide een verschil in aard bestaat, kan het niet anders, of er zou, wanneer zij samen waren, zo'n botsing en strijd ontstaan, dat al wat tot de Kerk behoort te gronde zou gaan, dat wil zeggen, dat de mens in geestelijke dingen of tot delirium of tot bezwijming vervallen zou, zozeer, dat hij nauwelijks zou weten wat de Kerk is en of er een Kerk is. Hieruit volgt, dat degenen, die het geloof van de vorige Kerk bij zich bevestigd hebben, slechts met gevaar van hun geestelijk leven het geloof van de Nieuwe Kerk kunnen omhelzen, indien zij niet het vorige geloof met zijn vruchten of eieren, dat is leerstellingen, vooraf stuk voor stuk verworpen en uitgeroeid hebben; hoedanig die zijn is aangetoond in het voorafgaande, voornamelijk de nrs. 64-69.

104. Hetzelfde zou gebeuren, wanneer iemand het geloof van de Nieuwe Kerk zou omhelzen en het geloof van de vorige Kerk over de toerekening van de gerechtigheid of verdienste van de Heer zou behouden; want hieruit zijn al haar leerstellingen voortgekomen als spruiten uit een wortel.
Indien dit zou gebeuren, dan zou het vergelijkenderwijs zijn, alsof iemand zich losrukte van drie koppen van de draak om in de vier overige zich te verstrikken, of wanneer iemand vluchtte voor een luipaard en een leeuw ten prooi zou vallen, of als iemand, die uit een kuil klimt, waarin geen water is en vallen zou in een kuil met water, waarin hij zou ondergaan.
Dat dit zo is, zal men zien na de uiteenzetting van de volgende paragrafen, waar iets over de toerekening zal worden gezegd.

XXV

105. De rooms-katholieken weten heden ten dage niets van de toerekening van de verdienste van Christus en van de rechtvaardigmaking door het geloof in die verdienste, waarop hun Kerk is gegrondvest, omdat dit geloof geheel verborgen is onder de talrijke uiterlijkheden van de eredienst.
Daarom kunnen zij, wanneer zij zich enigszins los maken van de uiterlijkheden van hun eredienst en zich tot God de Zaligmaker Jezus Christus wenden en ook beide bestanddelen in het Heilig Avondmaal aannemen, eerder dan de hervormden in het Nieuwe Jeruzalem, dat wil zeggen in de Nieuwe Kerk van de Heer ingeleid worden.

Korte verklaring

106. Dat de primaten en voorgangers van de roomse Kerk, wanneer zij tot hun ambt gewijd worden, zweren op de besluiten van het Concilie van Trente, blijkt uit de bul van de roomse paus Pius IV , gegeven op 13 november 1564 over de eedsformule van de geloofsbelijdenis, waarin staat, 'Ik geloof vast en belijd in zijn geheel en in zijn bijzonderheden hetgeen vervat is in de geloofsbelijdenis, waarvan de heilige roomse Kerk zich bedient en hetgeen in de heilige canons en de algemene conciliën en in het bijzonder hetgeen in het hoogheilige Concilie van Trente overgeleverd en verklaard is; dat neem ik zonder twijfel aan, zo waarlijk helpe mij God'.
Dat zij ook zich door een eed verbinden, datgene te geloven en te belijden, wat het Concilie van Trente over de toerekening van de verdienste van Christus en over de rechtvaardigmaking door het geloof daarin vastgesteld heeft, blijkt uit de volgende woorden in dezelfde bul, 'Al hetgeen over de erfzonde en over de rechtvaardigmaking op het hoogheilige Concilie van Trente bepaald en verkondigd is, aanvaard ik en neem het aan'.
Wat dit is, kan gezien worden uit de uittreksels uit dit concilie, zie eerder de nrs. 3,4,5,6,7,8.
Uit deze grondbeginselen die in dat concilie vastgesteld zijn, zijn deze gevolgtrekkingen gemaakt, namelijk: dat de rooms-katholieken vóór de reformatie precies hetzelfde hebben geleerd als de protestanten daarna, over de toerekening van de verdienste van Christus en de rechtvaardigmaking door het geloof daarin, met dit onderscheid alleen, dat zij ditzelfde geloof hebben verbonden met de naastenliefde en de goede werken, zie hiervoor, nrs. 19 en 20.
Verder, dat de leidende hervormers, Luther, Melanchton en Calvijn alle leerstellingen over de toerekening van de verdienste van Christus en over de rechtvaardigmaking door het geloof daarin, zoals zij toentertijd bij de rooms-katholieken waren en geweest waren, overgenomen hebben; dat zij echter de naastenliefde en de goede werken van dat geloof gescheiden en voor niet zaligmakend verklaard hebben, en dit met het doel om te breken met de rooms-katholieken in dat wat het eigenlijke wezen van de Kerk uitmaakt, te weten, het geloof en de liefde, zie hierboven nrs. 21,22,23.
Verder, dat evenwel de bovengenoemde leidende hervormers de goede werken aan hun geloof hebben toegevoegd en er ook mee verbonden, maar in de mens als

een passief persoon, terwijl daarentegen de roomsen ze in de mens verbonden hebben als in een actief persoon, en dat er toch nog tussen de eerst- en de laatstgenoemden inzake het geloof, de werken, de verdienste werkelijke overeenstemming bestaat, zie eerder, nrs. 24-29.
Uit het aangetoonde blijkt ook, dat dit geloof het plechtig bezworen geloof is bij de rooms-katholieken, evenals bij de hervormden.

107. Evenwel is dat geloof heden ten dage bij de rooms-katholieken zo zeer in vergetelheid geraakt, dat zij er nauwelijks een jota van weten, niet dat het door een pauselijk decreet verworpen zou zijn, maar omdat het schuil is gegaan onder de uiterlijkheden van de eredienst, die in het algemeen zijn: de aanbidding van de stedehouder van Christus, de aanroeping van de heiligen, de beeldendienst en bovendien zulke dingen, die de zinnen als heilig aandoen, zoals missen in een onbegrepen taal, gewaden, lichten, wierook, plechtige processies en de mysteriën van de eucharistie.
Door deze en meer dergelijke dingen is het geloof in de rechtvaardigmaking door de toerekening van de verdienste van Christus, hoewel dit het oorspronkelijk geloof van de roomse Kerk is, evenzo uit het gezicht verwijderd en uit de herinnering verdreven, als iets, dat in de aarde begraven en met een steen bedekt is, waarbij door monniken wachters gesteld zijn, opdat dit geloof niet weer opgegraven en teruggeroepen zou worden; want indien het teruggeroepen zou worden, dan zou het geloof aan hun bovennatuurlijke macht om de zonden te vergeven en dus te rechtvaardigen, te heiligen en te verlossen, verdwijnen en daarmee hun heiligheid, hun verhevenheid en hun rijke bronnen van inkomsten.

108. Dat de rooms-katholieken in het Nieuwe Jeruzalem, dat is de Nieuwe Kerk, eerder dan de hervormden kunnen worden ingeleid, daarvan is de eerste oorzaak, dat het geloof in de rechtvaardigmaking door toerekening van de verdienste van Christus, dat een vals geloof is, dat niet kan samengaan met het geloof van de Nieuwe Kerk, zie hiervoor de nrs. 102-104, bij hen uitgewist is, ja in het geheel uitgewist moest worden; bij de hervormden daarentegen is het als ingegrift, omdat het een grondbeginsel van hun Kerk is. De tweede oorzaak is, dat bij de rooms-katholieken meer dan bij de hervormden het denkbeeld bestaat van de Goddelijke majesteit in het Menselijke van de Heer, zoals duidelijk blijkt uit hun zeer heilige verering van de hosties.
De derde oorzaak is, dat zij de naastenliefde hebben, de goede werken, het berouw en het streven naar een nieuw leven, de wezenlijke dingen van het heil, en deze zijn tevens de wezenlijke dingen van de Nieuwe Kerk.
Anders echter is het bij de hervormden, die zich in het geloof alleen bevestigd hebben; bij hen verbinden zij zich noch als wezenlijke, noch als formele dingen met het geloof en dragen dus niets bij tot het heil.
Dit zijn de drie oorzaken, waarom de rooms-katholieken wanneer zij zich niet indirect, maar rechtstreeks tot God, de Heiland Zelf wenden en ook beide bestanddelen in het Heilig Avondmaal aannemen, vóór de hervormden een levend geloof kunnen ontvangen in plaats van een dood geloof en door de Heer, door middel van de engelen, tot de poorten van het Nieuwe Jeruzalem, of de Nieuwe Kerk, gebracht en met vreugde en gejuich daar binnengeleid kunnen worden.

109. De toerekening van de gerechtigheid of de verdienste van Christus doordringt heden ten dage als de ziel ervan de gehele theologie in de christelijke, hervormde wereld; het geloof, dat daar het enige middel van het heil is, wordt uit kracht van toerekening genoemd gerechtigheid voor God, zie nr.11d; en de mens bekleedt zich uit kracht van de toerekening door dat geloof met de gaven van gerechtigheid, evenals een koning na zijn verkiezing met de tekenen van zijn waardigheid.
Maar toch werkt de toerekening door de enkele bewering, dat men rechtvaardig is, niets uit, want zij gaat alleen in de oren en werkt niet in de mens, indien de toerekening van gerechtigheid niet tevens een toevoeging van de gerechtigheid is door mededeling en dus door overdracht; dit volgt uit haar uitwerking, die genoemd wordt de vergeving van de zonden, de wedergeboorte, de hernieuwing, heiliging en dus de verlossing; en nog meer, want er wordt gezegd, dat door dit geloof Christus in de mens woont en de Heilige Geest in hem werkt, en daarom worden zij niet alleen rechtvaardig genoemd, maar ze zijn ook rechtvaardig.
Dat door het geloof in hen, die wedergeboren zijn, niet alleen de gaven van God wonen, doch ook Christus zelf, ja de gehele heilige Drie-eenheid, als in hun tempels, zie nr. 15, en dat de mens, zowel wat zijn persoon, als wat zijn werken aangaat, rechtvaardig is en genoemd wordt, zie nr. 14e, waaruit ontwijfelbaar volgt, dat onder de toerekening van de gerechtigheid van Christus verstaan wordt de toe-eigening en hierdoor haar inplanting, waardoor de mens haar deelachtig wordt.
Daar nu de toerekening de wortel, het beginsel en de grondslag van het geloof en van al zijn werkingen tot het heil en dus heden ten dage in de christelijke tempels als het heilige en het allerheiligste is, daarom is het van belang hier over de Toerekening nog iets als aanhangsel toe te voegen; maar dit zal artikelsgewijs in deze volgorde plaatsvinden:

I. Aan eenieder wordt na de dood het boze toegerekend, waarin hij is en evenzo het goede.
II. De overdracht van het goede van een mens in een ander is onmogelijk.
III. Het geloof in de toerekening of toe-eigening van de gerechtigheid of verdienste van Christus is een waangeloof, omdat het onmogelijk is.

110. I. Aan eenieder wordt na de dood het boze toegerekend, waarin hij is maar evenzo het goede.
Dit zal, opdat het met enige duidelijkheid zal blijken, in de volgende indeling toegelicht worden.

1. Eenieder heeft zijn eigen leven.
2. Aan eenieder blijft zijn eigen leven bij na de dood.
3. Aan de boze wordt dan het boze en aan de goede het goede van zijn leven toegerekend.

Ten eerste, dat eenieder een eigen leven heeft, dus een leven onderscheiden van dat van een ander, is bekend; want er bestaat een voortdurende verscheidenheid en niets is gelijk aan iets anders, dus heeft eenieder zijn eigen wezen.
Dit blijkt duidelijk uit de gezichten van mensen, want het gezicht van de een is nooit geheel gelijk aan dat van een ander, noch kan dit in eeuwigheid voorkomen, omdat er geen twee gelijke gemoederen bestaan en het gezicht komt voort uit het gemoed, want het gezicht is, zoals men zegt, de gelijkenis van het gemoed en het gemoed ontleent zijn oorsprong en vorm aan het leven.
Indien de mens geen eigen leven had, zoals hij een eigen gemoed en een eigen gezicht heeft, dan zou hij na de dood geen leven hebben onderscheiden van dat van een ander.
Ja, dan zou er ook geen hemel zijn, want de hemel bestaat uit verscheidenheden zonder ophouden; zijn vorm ontstaat alleen uit de verscheidenheid van de zielen en gemoederen, die in zo’n orde samengevoegd zijn, dat zij één uitmaken en zij maken één uit door de Éne, Wiens leven daar in allen en in ieder is, zoals de ziel is in de mens.
Indien dit niet zo was, zou de hemel verloren gaan, daar zijn vorm opgelost zou worden.
De Éne uit Wie allen en eenieder het leven hebben en door Wie de vorm samenhangt, is de Heer.

Ten tweede, dat aan eenieder na de dood zijn eigen leven bijblijft is in de Kerk bekend door het Woord en wel uit de volgende plaatsen daar: *‘De Zoon des Mensen zal komen en eenieder vergelden naar zijn doen’,* (Mattheus 16: 27).
‘Ik zag de boeken geopend en allen werden geoordeeld naar hun werken’, (Openbaring 20:12,13).
‘In de dag van het gericht zal God eenieder vergelden naar zijn werken’, (Romeinen 2:6; 2; Corinthiërs 5:10).
De werken, waarnaar eenieder vergolden zal worden, zijn het leven, omdat het leven die uitmaakt en omdat zij overeenkomstig het leven zijn.
Omdat het mij gegeven werd vele jaren achtereen met de engelen samen te zijn en met de nieuw aangekomenen uit de wereld te spreken, zo kan ik met zekerheid getuigen, dat van eenieder daar onderzocht wordt hoedanig zijn leven geweest is en dat het leven, dat ieder in de wereld zich eigen gemaakt heeft, hem in de eeuwigheid bijblijft.
Ik sprak met hen, die eeuwen geleden geleefd hebben, en van wie het leven mij uit de geschiedenis bekend was en zag, dat het overeenstemde met de beschrijving.
Ik hoorde ook van de engelen, dat het leven van niemand na de dood veranderd kan worden, omdat het gevormd is overeenkomstig zijn liefde en geloof en dus overeenkomstig zijn werken en dat, wanneer het veranderd werd, die vorm vernietigd zou worden, wat nooit gebeuren kan en verder dat de verandering van de vorm alleen in het stoffelijke lichaam mogelijk is en dat het volstrekt onmogelijk is in het geestelijke lichaam, nadat het eerstgenoemde afgelegd is.

Ten derde, dat aan de boze mens dan het boze van zijn leven en aan de goede zijn goede toegerekend wordt.
De toerekening van het boze na de dood is niet een verwijt, aanklacht, beschuldiging en vonnis zoals in de wereld, maar het boze doet dit zelf.
Want de bozen scheiden zich vrijwillig af van de goeden, omdat zij niet samen kunnen zijn.
De genoegens van de liefde van het boze zijn vijandig aan de genoegens van de liefde van het goede en de genoegens van eenieder ademen een sfeer uit evenals geuren komen uit alles wat op aarde leeft, want zij worden niet, zoals te voren door een stoffelijk lichaam opgenomen en verborgen, maar zij stromen vrij vanuit hun liefde in de geestelijke atmosfeer.
En omdat het boze hier als door zijn geur waargenomen wordt, zo is het dit, wat aanklaagt, verwijt, beschuldigt en veroordeelt, niet voor de een of andere rechter, maar voor eenieder, die in het goede is, en dit is het, wat onder toerekening verstaan wordt.
De toerekening van het goede geschiedt op dezelfde wijze.
Zij heeft plaats bij diegenen, die in de wereld erkend hebben, dat al het goede in hen van de Heer was en is en niets van henzelf.
Deze worden, nadat zij voorbereid zijn, in de innerlijke genoegens van hun goede geleid en dan wordt hun de weg naar de hemel geopend naar het gezelschap, waar

gelijksoortige genoegens heersen; dit geschiedt door de Heer.

111. II. De overdracht van het goede van de een op een ander is onmogelijk. Dat dit vanzelf spreekt, kan achtereenvolgens aangetoond worden:

1. Ieder mens wordt in het boze geboren.
2. Hij wordt door de Heer door middel van de wedergeboorte in het goede binnengeleid.
3. Dit geschiedt door het geloof in de Heer en door een leven naar Zijn geboden.
4. Daarom kan het goede van de een niet door toevoeging in een ander overgebracht en hem dus zo toegerekend worden.

Ten eerste: dat ieder mens in het boze geboren wordt, is in de Kerk bekend. Men zegt, dat dit boze als erfzonde van Adam afkomstig is; maar het komt van de ouders.
Van hen erft ieder een bepaalde inborst, dat wil zeggen een neiging.
Dat dit zo is, bewijzen ondervinding en rede, want de gelijkenis van de ouders wat gelaat, karakter en gewoonte betreft met de kinderen en hun nakomelingen is bekend.
Daaraan worden families door velen herkend en daarnaar wordt ook over hun gemoed geoordeeld.
Hierdoor wordt het boze, dat de ouders zichzelf toegeeigend hebben, als een neiging daartoe overgebracht op de nakomelingschap door overplanting. Vandaar komt het boze, waarin de mensen geboren worden.

Ten tweede: de mens wordt door de Heer door middel van de wedergeboorte in het goede binnengeleid.
Dat er een wedergeboorte is, en dat, tenzij iemand wedergeboren wordt, hij de hemel niet kan binnengaan, blijkt duidelijk uit de woorden van de Heer bij, (Johannes 3: 3,5).
Dat de wedergeboorte een reiniging van het boze is en dus een vernieuwing van het leven, kan in de christelijke wereld niet verborgen zijn, want ook de rede ziet dat, wanneer zij erkent, dat eenieder in het boze geboren wordt en dat het boze niet zoals vuil, door zeep en water, maar door een verandering van de gezindheid afgewassen en verwijderd kan worden.

Ten derde: dit geschiedt door het geloof in de Heer en door een leven naar Zijn Geboden.
Er zijn vijf geboden van de wedergeboorte, zie hiervoor de nrs. 43,44, waaronder deze: dat men het boze moet schuwen, omdat het van de duivel is en van de duivel komt; dat men het goede doen moet, omdat het van God is en van God komt; en dat men zich tot de Heer wenden moet, opdat Hij ons leidt om zo te doen.
Laat eenieder zichzelf afvragen en overwegen of de mens uit een andere bron het goede kan hebben; heeft hij echter het goede niet, dan is er ook geen heil voor hem.

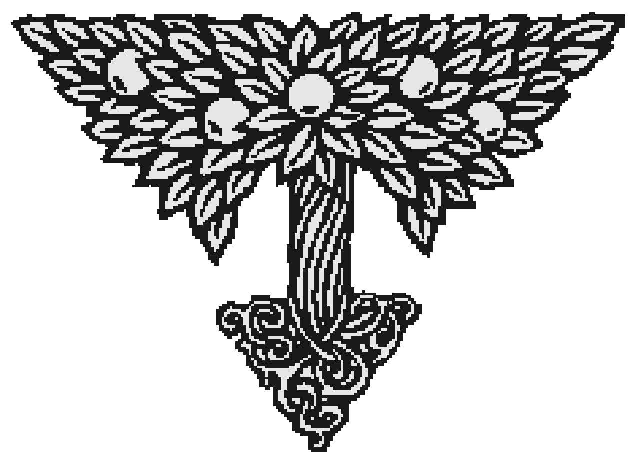
Ten vierde: Daarom kan het goede van de een niet door toevoeging in een ander overgebracht en hem dus zo toegerekend worden.
Uit wat eerder is gezegd volgt, dat de mens door de wedergeboorte naar de geest vernieuwd wordt en dat dit geschiedt door het geloof in de Heer en tevens door een leven naar Zijn geboden.
Wie ziet niet in, dat deze vernieuwing slechts geleidelijk aan kan plaatsvinden, bijna niet anders als een boom uit het zaad geleidelijk wortel schiet en groeit en gevormd wordt.
Zij die de wedergeboorte en de vernieuwing anders opvatten, weten niets van de staat van de mens, noch iets van het boze en het goede, dat deze twee geheel tegenovergesteld zijn en dat het goede niet kan worden ingeplant, behalve voor zover het boze verwijderd wordt.
Ook weten zij niet, dat zolang iemand in het boze is, hij een afkeer heeft van het goede, dat in zichzelf goed is.
Daarom ook, wanneer het goede van de een werd overgebracht en dus ingeplant in iemand, die in het boze is, dan zou het zijn, alsof een lam aan een wolf werd toegeworpen, of alsof een parel gehecht werd aan een varkenssnuit.
Hieruit blijkt, dat de inplanting van het goede van de een in een ander onmogelijk is.

112. III. Het geloof aan de toerekening of toevoeging van de gerechtigheid of van de verdienste van Christus is, daar dit een onmogelijkheid is, een waangeloof.
Dat aan eenieder het boze, waarin hij verkeert, toegerekend wordt en evenzo het goede, is eerder in nr.110 aangetoond.
Daaruit volgt, dat, zo onder toerekening wordt verstaan toe-eigening en dus overplanting van het goede van de een in de ander, dit een waangedachte is. In de wereld kunnen de verdiensten door de mensen als het ware overgedragen worden, dat is ten goede komen aan de kinderen ter wille van de ouders of aan de vrienden van een gunsteling als een gunstbewijs.
Maar het goede van de verdienste kan niet in hun zielen ingeschreven worden, maar alleen uiterlijk worden toegevoegd.
Evenmin is hetzelfde mogelijk bij de mensen wat betreft hun geestelijk leven, dit moet, zoals eerder aangetoond werd, ingeplant worden en als het niet ingeplant wordt door een leven naar de eerder aangehaalde geboden van de Heer, dan blijft de mens in het boze, waarin hij geboren is.

Voordat dit geschied is, kan niets goeds hem bereiken en indien het hem bereikt, wordt het onmiddellijk teruggestoten en het springt terug, evenals een veerkrachtige bal, die op een steen valt, of het verzinkt als een diamant, die in een moeras geworpen wordt.
Een mens, die naar zijn geest niet hervormd is, is als een panter of als een nachtuil en kan vergeleken worden met een doornstruik en een brandnetel; de wedergeboren mens echter is als een schaap of als een duif en kan met een olijfboom en een wijnstok vergeleken worden.
Overweeg, vraag ik, zo u wilt, hoe een mens, die een panter is, veranderd kan worden in een mens, die een schaap is, of een nachtuil in een duif, of een doornstruik in een olijfboom, of een brandnetel in een wijnstok door enige toerekening, als daarmee een overdracht bedoeld wordt?
Moet niet, opdat deze verandering plaatsvindt, eerst de wildheid van de panter en van de nachtuil of het schadelijke van de doornstruik en van de brandnetel weggenomen en zo het waarachtig menselijke en onschadelijke ingeplant worden?
Hoe dit geschiedt leert ook de Heer in Johannes 15:1-7.

113. Hieraan zal nog het volgende toegevoegd worden.
In de Kerk wordt gezegd, dat niemand de wet kan vervullen en des te minder, omdat wie één voorschrift van de Tien Geboden overtreedt, ze alle overtreedt. Maar deze spreekwijze is anders te verstaan dan zij luidt, want men moet dit zo verstaan, dat hij, die met opzet of met voorbedachten rade tegen één gebod handelt, ook tegen de overige handelt, omdat met opzet of met voorbedachte rade handelen zeggen wil, dat men geheel ontkent, dat het zonde is, en wie ontkent, dat het zonde is, hem is het onverschillig, als hij ook tegenover de overige geboden handelt.
Wie weet niet, dat hij, die een hoereerder is, daarom nog niet een moordenaar, een dief en een valse getuige is en het ook niet zijn wil; wie echter een echtbreker is met opzet en met voorbedachten rade, hem is alles onverschillig wat tot de godsdienst behoort, dus ook moord, diefstal en valse getuigenis en hij onthoudt zich daarvan niet, omdat het zonden zijn, maar omdat hij de wet vreest en het oordeel van de mensen.
Evenzo is het, wanneer iemand met opzet of met voorbedachte rade tegen een ander voorschrift van de Tien Geboden handelt, dat hij ook tegen de overige handelt, omdat hij niets voor zonde houdt.
Geheel hetzelfde vindt plaats bij degenen, die in het goede van de Heer zijn; wanneer deze uit hun wil en verstand, dat is met opzet en met voorbedachte rade, zich onthouden van één boosheid, omdat het zonde is, dan onthouden zij zich ook van alle, en nog meer, zo zij zich van verscheidene boosheden onthouden.
Want zodra iemand met opzet of met voorbedachte rade zich van enige boosheid onthoudt, omdat het zonde is, dan wordt hij door de Heer in het voornemen gehouden om zich van de overige te onthouden; want wanneer hij uit onwetendheid of uit enige overheersende begeerte van het lichaam het boze doet, dan wordt hem dit toch niet toegerekend, omdat hij het niet deed met opzet noch met voorbedachte rade.
De mens komt tot dit voornemen, wanneer hij zich eens of tweemaal per jaar onderzoekt en van het boze, dat hij bij zich waarneemt, afstand doet; anders is het met degene, die zichzelf nooit onderzoekt.
Ik kan dit nog bevestigen door het volgende: ik trof in de geestelijke wereld velen aan, die in de natuurlijke wereld evenals anderen geleefd hadden door zich prachtig te kleden, heerlijk te eten en te drinken, evenals anderen winstgevende zaken te drijven, schouwburgen te bezoeken en uit een zekere lust over liefdesaangelegenheden grappen te maken en dergelijke meer en toch rekenden de engelen sommigen dit als zondige boosheden toe en sommigen rekenden zij het niet als boosheden toe, en deze verklaarden zij voor onschuldig, die anderen echter voor schuldig.
Op de vraag waarom dit zo was, terwijl zij toch hetzelfde gedaan hadden, antwoordden zij, dat zij allen naar opzet, voornemen en einddoel onderzoeken en daarnaar onderscheiden en dat zij daarom diegenen verontschuldigen of veroordelen, die het einddoel verontschuldigt of veroordeelt, omdat allen in de hemel het goede en allen in de hel het boze als einddoel hebben.
Hieruit is het nu duidelijk, wie degene is, aan wie de zonde wordt toegerekend en wie hij is, aan wie zij niet wordt toegerekend.

De afbeeldingen in deze publicatie staan niet in het origineel, maar zijn door de redactie toegevoegd ter verluchtiging.

114. Hieraan zullen nog twee Memorabilia toegevoegd worden, ontleend aan de Onthulde Openbaring.

Het eerste is dit: ik (Swedenborg) werd plotseling door een bijna dodelijke krankheid overvallen; heel mijn hoofd was zwaar; een verpestende walm, opgestegen uit de grote stad, die geestelijk genoemd wordt Sodom en Egypte, (Openbaring 11:8) was er in doorgedrongen. Ik was halfdood, onder hevig lijden en wachtte het einde.

Zo lag ik drie en een halve dag in bed; in deze toestand was mijn geest gebracht en dientengevolge mijn lichaam.

Daarop hoorde ik om mij heen stemmen, die zeiden: Zie, daar ligt hij dood op straat van onze stad, hij die de boetedoening tot vergeving van de zonde predikte en dat de mens Christus alleen God is, en zij vroegen aan enigen van de geestelijkheid, of hij een begrafenis waardig was, evenals er staat van de twee in die stad gedode getuigen, (Openbaring 11:8,9,10) en zij zeiden: Neen, laat hem daar liggen en laat hem gezien worden, en zij gingen weg en kwamen terug en spotten.

Dit is mij in waarheid overkomen, toen ik dit hoofdstuk uit de Openbaring verklaarde.

Heftige woorden werden van hen gehoord, voornamelijk deze: ‘Hoe kan men boete doen zonder het geloof?

Hoe kan de mens Christus als God aanbeden worden?

Zo wij uit genade verlost worden zonder enige verdienste van onze kant, wat is er dan nog anders nodig dan het geloof alleen, dat God, de Vader, de Zoon gezonden heeft om de vloek van de wet weg te nemen, ons Zijn verdienste toe te rekenen en ons zo voor Hem te rechtvaardigen en ons van zonde vrij te spreken en ons dan de Heilige Geest te geven, opdat deze al het goede in ons werkt?

Is dit niet in overeenstemming met de Schrift en ook met de rede?’

Dit juichte de bende, die er bij stond, toe.

Ik hoorde het en kon niet antwoorden, omdat ik bijna als dood neerlag.

Maar na drie en een halve dag genas mijn geest en ik ging in de geest van de straat in de stad en zei opnieuw: ‘Doet boete en gelooft in Christus, zo worden u de zonden vergeven en u zult verlost worden, doch indien niet, zo zult u verloren gaan.

Heeft niet de Heer zelf boete tot vergeving van de zonden gepredikt en dat men in Hem geloven moet?

Heeft Hij niet aan Zijn discipelen bevolen hetzelfde te prediken?

Is niet een volkomen verzekerdheid van het leven het gevolg van uw geloofsleer?’

Maar zij zeiden: ‘Wat raaskalt u’.

Heeft niet de Zoon genoeg gedaan?

Heeft de Vader dit niet toegerekend en ons, die dit geloofd hebben, gerechtvaardigd?

Aldus worden wij door de geest van de genade geleid; wat voor zonden hebben wij dan, wat heeft de dood dan nog met ons te maken?

Vat u dit Evangelie niet, u prediker van zonde en boete?’

Toen kwam er evenwel een stem uit de hemel, en zei: ‘Wat is het geloof van een onboetvaardige anders dan een dood geloof?

Het einde is gekomen, het einde is gekomen over u, u gerusten, u onschuldigen in uw eigen oog, u in uw geloof gerechtvaardigden, u duivelen!’, en daarop opende zich plotseling midden in die stad een diepe afgrond en verwijdde zich en het ene huis na het andere stortte daarin en zij werden verzwolgen en spoedig daarna borrelde er water op uit de gapende kloof en overstroomde de verwoeste plaats.

Toen zij dus verzonken waren en men zag, dat zij door het water overstroomd waren, wenste ik te weten, wat hun lot was in de diepte en mij werd uit de hemel gezegd: ‘U zult het zien en horen’; en daarop verdwenen voor mijn ogen de wateren, die hen, zoals men gezien had, overstroomd hadden - want de wateren in de geestelijke wereld zijn overeenstemmingen en verschijnen zo om diegenen heen, die zich in valsheden bevinden - en nu verschenen zij aan mij in een zandwoestijn, waar grote steenhopen lagen, waartussen zij rondliepen en jammerden, dat zij uit hun grote stad naar beneden geworpen waren en zij schreeuwden en riepen: ‘Waarom is ons dit overkomen?

Zijn wij niet door ons geloof zuiver, rein, rechtvaardig, heilig?’ en anderen zeiden: ‘Zijn wij niet door ons geloof gezuiverd, gereinigd, gerechtvaardigd?

En wie het kwade niet ontvliedt, die is in het kwade.

Is niet de zonde de duivelen geheiligd?’ en weer anderen: ‘Zijn wij niet door ons geloof zo geworden, dat wij voor God de Vader en voor de gehele Drie-eenheid als zuiver, rein, rechtvaardig en heilig gelden en aangezien worden en voor de engelen als zodanig verklaard worden?

Zijn wij niet verzoend, begenadigd, ontzondigd en zodoende bevrijd, afgewassen en gereinigd van de zonden?

Is niet door Christus de vloek van de wet weggenomen?

Waarom zijn wij dan als verdoemden hier naar beneden geworpen? Weliswaar, hoorden wij een verwaten heraut van de zonde in onze grote stad roepen: ‘Gelooft in Christus en doet boete!’

Maar hebben wij dan niet in Christus geloofd, als wij in Zijn verdienste geloofden?

En hebben wij niet boete gedaan, toen wij beleden zondaren te zijn?

Waarom is ons dit dan overkomen?’

Maar nu hoorde men van ter zijde een stem tot hen zeggen: ‘Kent u ook een enkele zonde in welke u bent?

Hebt u uzelf ooit onderzocht en dientengevolge ooit enig kwaad als zonde jegens God geschuwd?
Daarom bent u degenen, van wie de Heer gezegd heeft: *‘Alsdan zult ulieden beginnen te zeggen: Wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken en U hebt in onze straten geleerd.’*
‘Maar Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik ken u niet, vanwaar u bent; wijkt van mij af alle u werkers van de ongerechtigheid!’, (Lukas 13:26,27) en verder ook degenen, waarvan in Mattheus, (7:22,23) geschreven staat.
Gaat dus heen eenieder naar zijn plaats, u ziet daar grotten, die toegang geven tot spelonken; gaat daarin en aan eenieder van u zal zijn werk, dat hij te verrichten heeft, aangewezen worden en dan voedsel naar gelang van zijn werk; en wilt u niet, dan zal de honger ulieden wel dwingen daar binnen te gaan’.
Daarop deed zich een stem uit de hemel horen tot enigen daar op de aarde, die zich buiten die grote stad bevonden en van wie ook in vers 13 in dat hoofdstuk sprake is: ‘Hoedt u’, werd luid geroepen, ‘Hoedt u voor de gemeenschap met zulke mensen!
Kunt u niet inzien, dat het boze, dat zonde en misdaad genoemd wordt, de mens onrein en onzuiver maakt?
Hoe kan de mens anders daarvan gereinigd en gezuiverd worden, dan door werkelijke boete en door geloof in de Heer God, de Zaligmaker?
Werkelijke boete is zichzelf onderzoeken, zijn zonden inzien en erkennen, zichzelf voor schuldig verklaren, ze voor de Heer belijden en om hulp en kracht smeken om ze te weerstaan, en er dus afstand van te doen en een nieuw leven te beginnen, en dat alles als uit uzelf.
Doet dit eens of tweemaal per jaar, wanneer u tot het Heilig Avondmaal gaat en wanneer dan die zonden, waaraan u u schuldig verklaard hebt, terugkeren, zo zegt u bij uzelf: ‘Wij willen die niet doen, omdat het zonden tegen God zijn.
Dit is werkelijke boete.
Wie kan niet inzien, dat wie zich niet onderzoekt en zijn zonden niet ziet, daarin blijft?
Want al het boze is van de geboorte af aangenaam; want het is aangenaam om zich te wreken, ontucht te bedrijven, te roven en te lasteren.
Maakt het aangename niet, dat men het niet ziet?
En wanneer soms gezegd wordt, dat het zonde is, verontschuldigt u het dan niet, omdat het zo aangenaam is, ja, staaft u dit niet door valse redeneringen en maakt u uzelf niet wijs, dat het geen zonde is?
En zodoende blijft u daarin en begaat ze daarna meer dan tevoren en wel zolang, tot u niet meer weet, wat zonde is, ja, of er zonde bestaat.
Anders gaat het met ieder, die werkelijk boete doet, deze noemt zijn kwaad, dat hij ingezien en erkend heeft, zonde en begint het dientengevolge te vlieden en te verafschuwen en het aangename daarvan als iets onaangenaams te gevoelen.
En in zoverre dit geschiedt, ziet en bemint hij het goede en tenslotte voelt hij ook het aangename daarvan, dat het aangename van de hemel is; met één woord, in zoverre iemand de duivel achter zich werpt, in zoverre wordt hij door de Heer als kind aangenomen en door Hem geleerd, geleid en van het boze afgehouden en in het goede gehouden.
Dit is de weg en er is geen andere, die van de hel naar de hemel voert’.
Het is verwonderlijk, dat de hervormden een zekere ingeboren tegenzin, aarzeling en afkeer tegen de werkelijke boetedoening hebben, die zo groot is, dat zij zichzelf er niet toe kunnen brengen, om zich te onderzoeken en hun zonden te zien en ze voor God te belijden; het is alsof hen een rilling overvalt, wanneer zij het doen willen.
Ik heb zeer velen in de geestelijke wereld daarover ondervraagd en zij zeiden allen, dat dit boven hun krachten ging.
Als zij hoorden, dat de pauselijken dit niettemin doen, dat zij namelijk zichzelf onderzoeken en openlijk hun zonden voor een monnik belijden, verwonderen zij zich zeer en dan ook daarover, dat de hervormden dat niet eens in het verborgene voor God kunnen doen, ofschoon het hun eveneens geboden is, voor zij tot het Heilig Avondmaal gaan.
En enigen daar onderzochten zich ook, waardoor dit kwam en bevonden dat het geloof-alleen hen in zo’n toestand van onboetvaardigheid gebracht en hun zo’n hart gegeven had.
En toen werd hun gegeven te zien, dat diegenen van de pauselijken zalig worden, die zich tot Christus wenden en Hem aanbidden en de primaten en voorgangers van hun Kerk niet aanbidden, maar alleen eren.
Hierna werd iets gehoord gelijk een donderslag en een stem uit de hemel sprak en zei: ‘Wij staan verbaasd!
Zeg tot de verzameling van de hervormden: Gelooft in Christus en doet boete, en gij zult behouden worden!’
En ik zei het en bovendien: ‘Is de Doop niet een sacrament van de boete en bijgevolg een inleiding in de Kerk?
Wat beloven de doopgetuigen anders voor de dopeling, dan dat hij van de duivel en zijn werken afstand zal doen?
Is het Heilig Avondmaal niet een sacrament van de boete en dus een inleiding in de hemel?
Wordt niet tot de communicanten gezegd, dat zij vóór de toetreding noodwendig boete moeten doen?
Zijn niet de Tien Geboden de algemene leer van de christelijke Kerk en leren zij niet de boete?
Wordt daar in de zes geboden van de tweede tafel niet gezegd, dit en dat boze zult u niet doen, terwijl er niet gezegd wordt, dit en dat goede zult u doen? Daaruit kunt u weten, dat in zoverre iemand het boze vliedt, hij

het goede liefheeft en dat u niet eerder weet wat goed en ook niet wat boos is?'

115. De andere wetenswaardigheid is deze:
Eens zei een engel tegen mij: 'Wilt u duidelijk zien, wat het geloof en de naastenliefde is en dus wat het van de naastenliefde gescheiden geloof is en wat het met de naastenliefde verbonden geloof, zo zal ik het u duidelijk laten zien.'
Ik antwoordde: 'Toon het mij.'
En hij zei: 'Stel u voor in plaats van geloof en naastenliefde, licht en warmte en u zult het duidelijk zien; want geloof is in zijn wezen waarheid, die behoort tot wijsheid, en naastenliefde is in haar wezen genegenheid, die behoort tot liefde.
De waarheid van de wijsheid nu is in de hemel licht en de genegenheid van de liefde is in de hemel warmte.
Het licht en de warmte, waarin de engelen zijn, is niets anders.
Hieruit kunt u duidelijk zien, wat het geloof is, dat van de naastenliefde is afgescheiden, en wat het geloof is, dat met de naastenliefde is verbonden.
Het geloof, dat van de naastenliefde is afgescheiden, is als het licht van de winter en het geloof, dat met de naastenliefde is verbonden, is als het licht van de lente.
Het licht van de winter, dat licht is, afgescheiden van warmte, ontdoet de boom geheel van zijn bladeren, omdat het met de koude verbonden is; het doodt het gras en versteent de aarde en doet het water bevriezen.
Het licht van de lente daarentegen, dat licht is, met warmte verbonden, doet de bomen groeien, eerst de bladeren, dan de bloesems en tenslotte de vruchten, het opent de aarde en maakt haar zacht, zodat zij gras, kruiden, bloemen en struiken voortbrengt, het doet ook het ijs smelten, zodat de bronnen water geven.
Het is volkomen hetzelfde met het geloof en de naastenliefde.
Het van de naastenliefde gescheiden geloof doodt alles en het met de naastenliefde verbonden geloof doet alles leven.
Dit levend maken en dat dood maken kan men in onze geestelijke wereld duidelijk voor ogen zien, omdat hier geloof licht en naastenliefde warmte is; want waar het geloof met de naastenliefde verbonden is, daar zijn paradijselijke tuinen, bloembedden en groene velden, waarvan de schoonheid in overeenstemming is met die verbinding; waar echter het geloof van de naastenliefde afgescheiden is, daar vindt men niet eens gras en waar zich groen vertoont, bestaat het uit doornstruiken en distels.'
Er waren toen in onze nabijheid enigen van de geestelijkheid, die de engel rechtvaardigmakers en heiligmakers van mensen noemde, door het geloof- alleen en ook arcanisten.
Tot hen zeiden wij hetzelfde en we legden het hun uit, tot zij inzagen, dat het zo was.
Toen wij hen echter vroegen: 'Is het niet zo?', wendden zij zich af en zeiden: 'Wij hebben het niet gehoord.'
Wij echter riepen hun toe en zeiden: 'Hoort dan nu.'
Toen hielden zij beide handen voor hun oren en riepen: 'Wij willen niet horen!'

BESLUIT

Uit (Jeremia 7:2,3,4,9,10,11)

Sta in de poort van het Huis van Jehovah en roep aldaar dit woord uit: Zo zegt Jehovah van de heirscharen, de God Israëls: Maakt uw wegen en uw handelingen goed; vertrouwt niet op valse woorden, zeggende: De tempel van Jehovah, de tempel van Jehovah, de tempel van Jehovah is hier (dat wil zeggen de Kerk).
Zult u stelen en doodslaan en overspel bedrijven en valselijk zweren en dan komen en staan voor Mijn aangezicht in dit Huis, dat naar Mijn naam genoemd is en zeggen: wij zijn verlost, terwijl u al deze gruwelen doet?
Is dan dit Huis tot een spelonk van de moordenaars geworden?
Ziet, Ik heb het ook gezien, spreekt Jehovah.

AANHANGSEL TER BEKRONING

116. Het Geloof van de Nieuwe Hemel en van de Nieuwe Kerk in de algemene vorm is als volgt:
De Heer van eeuwigheid, die Jehovah is, is in de wereld gekomen om de hellen te onderwerpen en Zijn Menselijke te verheerlijken; en zonder dit had geen sterveling zalig kunnen worden en diegenen worden zalig, die in Hem geloven.
Er is gezegd 'in de algemene vorm', omdat dit het algemene van het geloof is, en het algemene van het geloof datgene is dat, wat in het geheel en in alle bijzonderheden moet zijn.

Tot het algemene van het geloof behoort, dat God één is in wezen en persoon, in Wie een Drie-eenheid is en dat deze de Heer God Heiland Jezus Christus is.
Tot het algemene van het geloof behoort, dat geen sterveling had kunnen zalig worden, als de Heer niet in de wereld gekomen was.
Tot het algemene van het geloof behoort, dat Hij in de wereld kwam om de hel van de mensen te verwijderen en dat Hij ze verwijderd heeft door ze te bestrijden en te overwinnen; op deze wijze heeft Hij ze onderworpen en in orde gebracht en onder Zijn gehoorzaamheid.
Tot het algemene van het geloof behoort, dat Hij in de wereld kwam om Zijn Menselijke, dat Hij in de wereld heeft aangenomen, te verheerlijken, dat wil zeggen, het met het Goddelijke, waaruit het was, te verenigen; op deze wijze houdt Hij de door Hem onderworpen hel eeuwig in orde en onder Zijn gehoorzaamheid.
Omdat deze beide dingen niet anders konden geschieden, dan door verzoekingen, die tegen Zijn Menselijke toegelaten werden, zelfs tot de uiterste van die verzoekingen toe en deze uiterste het lijden aan het kruis was, daarom heeft Hij ook dat doorstaan.
Dit is het algemene van het geloof over de Heer.
Van de zijde van de mensen is het algemene van het christelijk geloof, dat hij in de Heer geloven moet, want door het geloof in Hem geschiedt een verbinding met Hem en daardoor de verlossing.
In Hem geloven betekent het vertrouwen hebben, dat Hij verlost en omdat niemand vertrouwen kan hebben, tenzij hij goed leeft, daarom wordt ook dit onder het geloof in Hem verstaan.

117. Het Geloof van de Nieuwe Hemel en van de Nieuwe Kerk in de bijzondere vorm is als volgt:
Jehovah God is de Liefde zelf en de Wijsheid zelf, of, Hij is het Goede zelf en het Ware zelf en Hij is naar de Goddelijk ware, hetwelk het Woord is en hetwelk God bij God was, nedergedaald en heeft het Menselijke aangenomen, opdat Hij al hetgeen in de hemel en al hetgeen in de hel en al hetgeen in de Kerk was, in orde zou brengen, omdat toen de macht van de duivel, dat is van de hel, de overhand had over de macht van de hemel en op aarde de macht van het boze de overhand had over de macht van het goede, en daarom een algehele verdoemenis voor de deur stond en dreigde.
Deze aanstaande verdoemenis heeft Jehovah God door Zijn Menselijke, dat het Goddelijk Ware was, weggenomen en dus engelen en mensen verlost; en Hij heeft daarna in Zijn Menselijke het Goddelijk Ware met het Goddelijke Goede verenigd en is zo wedergekeerd in Zijn Goddelijke, waarin Hij van eeuwigheid was, tegelijk met Zijn verheerlijkt Menselijke.
Dit wordt verstaan onder het volgende bij Johannes: Het Woord was bij God en het Woord was God; en het Woord is vlees geworden (Johannes 1:1,14) en onder het volgende bij dezelfde: *‘Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; wederom verlaat Ik de wereld en ga heen tot de Vader’*, (hoofdstuk 16:28).
Hieruit blijkt, dat zonder de komst van de Heer in de wereld niemand verlost had kunnen worden.
Evenzo is het heden ten dage; waarom ook, indien de Heer niet wederom in de wereld zou komen, in het Goddelijk Ware, dat het Woord is, niemand zalig zou kunnen worden.
De bijzonderheden van het geloof van de zijde van de mensen zijn:

I. dat God één is, in Wie de Goddelijke Drie-eenheid is en dat Hij de Heer God Heiland Jezus Christus is;
II. dat het zaligmakend geloof is in Hem te geloven;
III. dat men het boze vlieden moet, omdat het van de duivel is en van de duivel komt;
IV. dat men het goede doen moet omdat het van God is en van God komt;
V. dat dit door de mens gedaan moet worden als uit hemzelf, maar dat men geloven moet, dat het van de Heer bij hem en door hem is.

De twee eerste punten behoren tot het geloof, de twee volgende tot de naastenliefde en het vijfde behoort tot de verbinding van de naastenliefde met het geloof, dat wil zeggen, de verbinding van de Heer met de mens. Raadpleeg ook hieromtrent nr. 44, hiervoor.

Hier volgen drie memorabilia, ontleend aan de Onthulde Openbaring.

118. Het eerste Memorabile.
Toen ik met de uitlegging van hoofdstuk 20 van de Openbaring bezig was en nadacht over de draak, het beest en de valse profeet, verscheen mij een zekere engelengeest en vroeg: ‘Waarover denkt u na?’
En ik zei: ‘Over de valse profeet.’
Toen zei hij: ‘Ik zal u brengen naar de plaats, waar diegenen zijn, die onder de valse profeet verstaan worden; zij zijn’, zei hij, ‘dezelfden die in het 13e hoofdstuk verstaan worden onder het beest uit de aarde, dat twee hoornen had gelijk het lam en sprak als de draak.’
Ik volgde hem en zie, ik zag een schare in het midden waarvan voorgangers van de Kerk waren, die leerden, dat niets de mens kan verlossen dan het geloof in de verdienste van Christus en dat de werken goed waren,

maar niet voor het heil, en dat men ze niettemin uit het Woord onderwijzen moet, opdat de leken, in het bijzonder de eenvoudigen, beter onder de band van de gehoorzaamheid aan de overheid gehouden en zo als het ware uit godsdienst, dus meer innerlijk, tot beoefening van de morele naastenliefde aangespoord zouden worden.
En nu zei een van hen, toen hij mij zag: 'Wilt u onze tempel zien, waarin een beeld is, dat ons geloof voorstelt?'
Ik trad nader en zag, en zie, hij was groots, en in het midden ervan was het beeld van een vrouw, bekleed met een scharlaken kleed, die in de rechterhand een goudstuk hield en in de linkerhand een parelsnoer.
Maar zowel het beeld als de tempel waren door fantasie voortgebracht; want de helse geesten kunnen door fantasieën grootse dingen voorstellen door het innerlijke van het gemoed te sluiten en door alleen het uiterlijke te openen. Toen ik echter bemerkte, dat het zulke drogbeelden waren, bad ik tot de Heer en onmiddellijk werd het innerlijk van mijn gemoed geopend en nu zag ik in plaats van de grootse tempel een huis vol met scheuren van het dak tot de grond, waarin niets samenhing en in plaats van de vrouw zag ik in dat huis een beeld hangen met het hoofd van een draak, het lichaam van een luipaard, de voeten van een beer en de mond van een leeuw, dus volkomen zoals het beest uit de zee in de, (Openbaring 13:2) beschreven wordt en in plaats van de grond was een moeras, waarin een menigte kikvorsen was; en mij werd gezegd, dat onder het moeras een grote gehouwen steen was, waaronder het Woord geheel verborgen lag.
Toen ik dit gezien had, vroeg ik aan de tovenaar: 'Is dit uw tempel?'
Hij zei: 'Ja.'
Maar toen werd ook hem plotseling het innerlijk gezicht geopend, waardoor hij hetzelfde zag als ik.
Toen hij dat zag, riep hij met luide stem: 'Wat is dat en vanwaar komt dat?' Ik zei: 'Dat komt door het licht uit de hemel, dat de hoedanigheid van iedere vorm onthult en zo ook hier de hoedanigheid van uw geloof, dat van de geestelijke naastenliefde afgescheiden is.'
En op hetzelfde ogenblik blies er een oostenwind en nam de tempel met het beeld weg en deed ook het moeras opdrogen en ontblootte dus de steen, waaronder het Woord lag; en daarna waaide er uit de hemel een warme wind als in de lente, en zie, op dezelfde plaats verscheen toen een tent, eenvoudig wat de uitwendige vorm aangaat, en de engelen, die bij mij waren, zeiden: 'Zie de tent van Abraham, zoals zij was toen de drie engelen tot hem kwamen en verkondigden, dat Izaäk zou geboren worden; zij schijnt voor het oog eenvoudig, doch wordt naar de invloeiing van het licht uit de hemel groots, hoe langer hoe meer'.
En het werd hun gegeven om de hemel te openen, waarin zich de geestelijke engelen bevinden, die in wijsheid zijn en toen verscheen uit het licht, dat vandaar invloeide, die tent als een tempel, gelijk aan die te Jeruzalem.
En toen ik hem van binnen bezag, zag ik de grondsteen, waaronder het Woord gelegd was, rondom ingelegd met kostbare stenen, waaruit het als een bliksem op de wanden straalde, waarop gestalten van cherubim waren, die daardoor met prachtige kleuren geschakeerd werden.
Terwijl ik dit bewonderde zeiden de engelen: 'U zult nog groter wonder zien', en het werd hun gegeven de derde hemel te openen, waarin de hemelse engelen waren, die in de liefde zijn en toen verdween die tempel geheel in het licht, dat vandaar invloeide en in plaats daarvan werd de Heer alleen gezien, staande op de grondsteen, die het Woord was, in dezelfde gestalte, waarin Hij aan Johannes verschenen is, (Openbaring 1).
Maar omdat toen het innerlijk gemoed van de engelen met heiligheid vervuld werd, waardoor zij de drang voelden om zich op het aangezicht neer te werpen, zo werd plotseling door de Heer de weg van het licht uit de derde hemel gesloten en de weg van het licht uit de tweede hemel geopend, waardoor het vorige gezicht van de tempel en ook dat van de tent, nu evenwel in de tempel, terugkeerde.
Hierdoor werd aanschouwelijk gemaakt, wat verstaan wordt in het 21ste hoofdstuk van de Openbaring onder deze woorden: 'Zie, de tabernakel van God is bij de mensen en Hij zal bij hen wonen', (vers 3) en ook hieronder: 'Ik zag geen tempel in het Nieuwe Jeruzalem, want de Heer, de almachtige God, is haar tempel en het Lam', (vers 22).

119. Het tweede Memorabile uit de Onthulde Openbaring.
Toen ik eens uit de slaap ontwaakte, verzonk ik in diep nadenken over God; en toen ik opzag, zag ik boven mij in de hemel een zeer wit licht in ovale vorm; en toen ik de blik op het licht vestigde, breidde het zicht naar alle kanten uit en ging naar de omtrek, en zie, toen deed de hemel zich voor mij open en ik zag prachtige dingen, namelijk engelen, staande in de vorm van een kring aan de zuidelijke rand van de opening, die met elkaar spraken.
En daar ik van verlangen brandde om te horen wat zij spraken, zo werd mij eerst gegeven de toon te horen,

die vol van hemelse liefde was, en daarna het spreken, dat vol wijsheid uit die liefde was.

Zij spraken met elkaar over de Enige God en over de Verbinding met Hem en de daaruit voortvloeiende Verlossing.

Zij zeiden onuitsprekelijke dingen, waarvan het meeste niet in woorden van enige natuurlijke taal vallen kan; maar daar ik enige malen verkeerd had met engelen in de hemel zelf en dan, in dezelfde toestand zijnde, ook dezelfde taal met hen gesproken had, zo kon ik ze nu verstaan en aan hun gesprek iets ontlenen, dat in woorden van een natuurlijke taal voor het verstand duidelijk gemaakt kan worden.

Zij zeiden, dat het Goddelijk Zijn Een is, een Zelfde, het Zelf en Ondeelbaar, dus ook het Goddelijke Wezen, omdat het Goddelijke Zijn het Goddelijke Wezen is, dus ook God, want het Goddelijke Wezen, dat ook het Goddelijke Zijn is, is God.

Zij maakten dit duidelijk door geestelijke denkbeelden, en zeiden dat het Goddelijke Zijn niet in verscheidene ‘Goddelijke Zijn’ kan uiteenvallen, waarvan elk het Goddelijk Zijn zou hebben en toch Een, een Zelfde, het Zelf en Ondeelbaar zijn zou; want elk zou uit zijn Zijn, uit Zichzelf en door Zichzelf denken; dacht het dan ook antegelijkertijd eensgezind uit de anderen en door de anderen, zo zouden er verscheidene eensgezinde goden en niet één God zijn.

Want daar de eensgezindheid een overeenkomst is van verscheidenen en wel van allen uit zichzelf en door zichzelf, stemt ze niet overeen met de eenheid Gods, doch met een meervoud…, zij zeiden niet van goden, omdat zij dit niet konden uitspreken; want het licht van de hemel, waaruit hun denken was, en waarin hun spreken zich voortplantte, verzette zich daartegen.

Zij zeiden ook, dat wanneer zij zouden willen uitspreken goden en elk daarvan als een persoon op zichzelf, toch de poging van het uitspreken op één, ja, op de énige God terugviel.

Hieraan voegden zij nog toe, dat het Goddelijk Zijn een Goddelijk Zijn is in Zichzelf, niet uit Zichzelf, omdat een uit Zichzelf een Zijn in Zichzelf uit een ander veronderstelt, dus veronderstelt het een God uit God, wat niet bestaat. Hetgeen uit God is, wordt niet God genoemd, maar het wordt het Goddelijke genoemd, want wat is een God uit God?

Dus wat is een God, die van eeuwigheid uit God geboren is en wat is een God voortgaande uit een God, door een van eeuwigheid geboren God, anders dan woorden, waarin niet het minste licht uit de hemel is?

Verder zeiden zij, dat het Goddelijke Zijn, dat in Zich God is, een Zelfde is, niet een eenvoudige Zelfde, maar een oneindig, dat wil zeggen, een Zelfde van eeuwigheid tot eeuwigheid.

Hij is Dezelfde overal en Dezelfde bij iedereen en in iedereen, maar al het verschil en het veranderlijke is in de ontvanger, de staat van hem, die ontvangt, bewerkt dit.

Dat het Goddelijke Zijn, hetwelk God in Zich is, het Zelf is, lichtten zij asl volgt toe: God is het Zelf, omdat Hij de Liefde Zelf en de Wijsheid Zelf, of wat hetzelfde is, omdat Hij het Goede Zelf en het Ware Zelf en bijgevolg het Leven Zelf is, indien deze niet het Zelf in God waren, zo zouden zij ook niets zijn in de hemel, noch in de wereld, omdat er dan geen betrekking zou bestaan met het Zelf.

Iedere hoedanigheid ontleent haar hoedanigheid daaraan, dat het het Zelf is, waaruit het is en waarop het betrekking heeft, opdat het aldus is.

Dit Zelf, hetwelk het Goddelijke Zijn is, is niet aan plaats gebonden, maar bij degenen en in degenen, die op een plaats zijn, al naar de wijze van opname; want aan de Liefde en de Wijsheid of aan het Goede en het Ware en dus aan het Leven, die het Zelf in God zijn, ja God Zelf, kan geen plaats toegeschreven worden, noch voortbeweging van plaats tot plaats, maar zij zijn zonder plaats; vandaar de Alomtegenwoordigheid, waarom de Heer ook zegt, dat Hij in het midden van hen is en dat Hij in hen is en zij in Hem. Omdat Hij echter door niemand ontvangen kan worden, zoals Hij is in Zichzelf, daarom verschijnt Hij, zoals Hij in Zichzelf is, als Zon boven de hemelen van de engelen en hetgeen als licht van daar uitgaat, is Hij Zelf naar Zijn Wijsheid en hetgeen als warmte van daar uitgaat, is Hij Zelf naar Zijn Liefde.

Hij Zelf is niet die Zon, maar de onmiddellijk van Hem uitgaande Goddelijke Liefde en Goddelijke Wijsheid rondom Hem verschijnen voor de engelen als Zon.

Hij zelf, in die Zon, is Mens, het is onze Heer Jezus Christus, zowel naar het Goddelijke, als naar het Goddelijk Menselijke, omdat het Zelf dat de Liefde Zelf en de Wijsheid Zelf is, Zijn Ziel was van de Vader, dus het Goddelijk Leven, dat Leven in Zich Zelf is.

Anders is het met de mens; in hem is de ziel niet leven, maar ontvanger van het leven.

De Heer leert dit ook, waar Hij zegt: ‘Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven’, en elders:’ Zoals de vader het Leven heeft in Zich Zelf, zo heeft Hij ook de Zoon gegeven het Leven te hebben in Zich Zelf’.

Het leven in Zich Zelf is God. Zij voegden hier nog aan toe, dat zij, die in enig geestelijk Licht zijn, hieruit kunnen gewaarworden, dat het Goddelijk Zijn, dat ook het Goddelijke Wezen is, omdat het Een, een Zelfde, het Zelf en vandaar Ondeelbaar is, niet in verscheidene kan bestaan en zo men zei, dat dit kon, zouden het duidelijk een bijgevoegde tegenspraak zijn.

Toen ik dit gehoord had, bemerkten de engelen in mijn gedachten de gewone voorstellingen van de christelijke Kerk aangaande God, de drie-eenheid van personen in hun eenheid en hun eenheid in de drie-eenheid en dan

ook ten aanzien van de geboorte van de Zoon van God van eeuwigheid.
En toen zeiden zij: ‘Wat denkt u daar?
Denkt u deze dingen niet in het natuurlijke licht, waarmee ons geestelijk licht niet overeenkomt?
Zo u daarom de voorstellingen van dit denken niet verwijdert, sluiten wij u de hemel en gaan weg.’
Maar toen zei ik tot hen: ‘Ik verzoek u, dringt dieper in mijn denken door, en u zult wellicht de overeenkomst zien.’
En zij deden het en zagen, dat ik onder de drie personen de drie Goddelijke attributen versta, die van God uitgaan, welke zijn de Schepping, de Verlossing en de Wedergeboorte, en dat dit attributen zijn van één God, en dat ik onder de geboorte van de Zoon van God van eeuwigheid versta, zijn geboorte, die van eeuwigheid af vooruitgezien is en waarin in de tijd is voorzien.
En toen vertelde ik, dat ik mijn natuurlijk denken over de Drie-eenheid en eenheid van personen en over de geboorte van de Zoon van God van eeuwigheid uit de geloofsbelijdenis van de Kerk had, die haar naam van Athanasius heeft en dat deze leer juist is, mits men in plaats van een drie-eenheid van personen aanneemt een Drie-eenheid van persoon, die alleen bestaat in de Heer Jezus Christus en in plaats van de geboorte van de Zoon van God van eeuwigheid verstaan wordt, zijn geboorte, die van eeuwigheid af vooruitgezien en waarin in de tijd voorzien is, omdat Hij met betrekking tot het Menselijke, dat Hij aangenomen heeft, openlijk de Zoon van God genoemd wordt.
Toen zeiden de engelen: ‘Goed, goed’, en verzochten mij om als uit hun mond te zeggen, dat wie zich niet tot de God van de hemel en de aarde Zelf wendt, niet in de hemel kan komen, omdat de hemel hemel is uit deze enige God en dat deze God Jezus Christus is, die Jehovah is, de Heer, de Schepper van eeuwigheid, de Verlosser in de tijd, en Hij, die tot wedergeboorte brengt in eeuwigheid, die dus tegelijk Vader, Zoon en Heilige Geest is; en dat dit het Evangelie is, dat gepredikt worden moet.
Hierna keerde het hemelse licht, dat tevoren boven de opening gezien was, terug en daalde van daar geleidelijk af en vervulde het innerlijke van mijn gemoed en verlichtte mijn denkbeelden over de Eenheid en de Drie-eenheid van God en toen zag ik, dat de aanvankelijk opgevatte voorstellingen daaromtrent, die alleen natuurlijk waren, afgescheiden werden, zoals het kaf van het koren gescheiden wordt door het wannen, en als met de wind meegevoerd werden naar het noorden van de hemel en verstrooid.

120. Het derde Memorabile uit de Onthulde Openbaring.
Daar het mij van de Heer gegeven werd om de wonderen te zien, die in de hemelen en onder de hemelen zijn, zo moet ik op bevel vermelden wat ik heb gezien.
Er verscheen een groots paleis en in het binnenste daarvan een tempel; en in het midden daarvan stond een tafel van goud, waarop het Woord lag en daarbij stonden twee engelen.
Er omheen waren zetels in drie rijen; de zetels van de eerste rij waren bedekt met zijde van purperen kleur, de zetels van de tweede rij met zijde van hemelsblauwe kleur en de zetels van de derde rij met witte stof.
Onder het dak, hoog boven de tafel verscheen een uitgespannen gordijn, schitterend van kostbare stenen, en uit hun glans schitterde het als een regenboog, wanneer de hemel na de regen opklaart.
Toen verschenen plotseling, zittend op die zetels, evenzovele geestelijken, allen gekleed in priesterlijk gewaad.
Aan de ene kant was een schatkamer, waarvoor een engel de wacht hield en waarin prachtige gewaden in schone orde lagen.
Het was een door de Heer samengeroepen Concilie en ik hoorde een stem uit de hemel roepen: ‘Beraadslaagt!’
Maar zij zeiden: ‘Waarover?’
Het antwoord was: ‘Over de Heer Heiland en over de Heilige Geest’.
Toen zij echter daarover nadachten, waren zij niet in verlichting en daarom baden zij; en toen vloeide licht uit de hemel, dat eerst hun achterhoofd, daarna de slapen en ten slotte hun aangezicht verlichtte.
Toen begonnen zij en wel zoals bevolen was, eerst over de Heer, de Heiland. En de eerste stelling en vraag was: ‘Wie heeft het menselijke aangenomen in de Maagd Maria?’
En de engel, die bij de tafel stond, waarop het Woord lag, las hun het volgende uit Lukas voor: *‘De engel zei tot Maria: Ziet u zult bevrucht worden en een Zoon baren en zult zijn naam heten Jezus. Deze zal groot zijn en de Zoon van de Allerhoogste genaamd worden.*
En Maria zei tot de engel: Hoe zal dat wezen, dewijl ik geen man beken?
En de engel antwoordende, zei: De Heilige Geest zal over u komen en de kracht van de Allerhoogste zal u overschaduwen, daarom ook dat Heilige, dat uit u geboren zal worden, zal Gods Zoon genaamd worden’, (Lukas 1:31,32, 34,35).
Verder ook wat staat bij Mattheus 1:20-25, en hetgeen daar staat in vers 25 las hij met verheffing van stem.
Behalve dat las hij nog verscheidene plaatsen uit de evangelisten, zoals Mattheus 3:17 en Mattheus 17:5; Johannes 20:31 en elders, waar de Heer naar Zijn Menselijke de Zoon van God genoemd wordt, en waar Hij

Zelf uit Zijn Menselijke Jehovah Zijn Vader noemt; zo ook uit de profeten, waar voorzegd wordt, dat Jehovah Zelf in de wereld zou komen en daaronder ook de twee volgende plaatsen uit Jesaja: *'Men zal te dien dage zeggen: Ziet, Deze is onze God; wij hebben Hem verwacht en Hij zal ons zalig maken; Deze is Jehovah, wij hebben Hem verwacht, wij zullen ons verheugen en verblijden in Zijn Zaligheid'* (Jesaja 25:9).

'Een stem van de roependen in de woestijn: bereidt de weg van Jehovah, maakt recht in de wildernis een baan voor onze God; want de heerlijkheid van Jehovah zal geopenbaard worden en alle vlees tegelijk zal het zien; ziet in de sterke komt de Heer Jehovah; gelijk een herder zal Hij Zijn kudde weiden', (Jesaja 40:3,5,10,11).

En de engel zei: 'Omdat Jehovah Zelf in de wereld gekomen is en het Menselijke aangenomen heeft en daardoor de mensen verlost en zalig gemaakt heeft, daarom wordt Hij Zelf bij de profeten Heiland en Verlosser genoemd'.

Toen las hij hun de volgende plaatsen voor: *'Gewisselijk God is in u en er is anders geen God meer. Voorwaar, U bent een God die Zich verborgen houdt, de God van Israël, de Heiland'*, (Jesaja 45:14,15).

'Ben Ik niet Jehovah? en er is geen God meer behalve Mij, een rechtvaardig God en een Heiland; niemand is er dan Ik', (Jesaja 45:21,22).

'Ik ben Jehovah en er is geen Heiland behalve Mij (Jesaja 43: 11).

'Ik ben toch Jehovah, uw God; daarom zou u geen God kennen dan Mij alleen; want er is geen Heiland dan Ik', (Hosea 13:4).

'Alle vlees zal gewaar worden, dat Ik Jehovah, uw Heiland ben en uw Verlosser', (Jesaja 49:26; 60:16).

'De Naam van onze Verlosser is Jehovah Zebaoth', (Jesaja 47:4).

'Hun Verlosser is sterk, Jehovah Zeboath is zijn Naam', (Jeremia 50:34).

'Jehovah mijn Rotssteen en mijn Verlosser', (Psalm 19:15).

'Alzo zegt Jehovah uw Verlosser, de Heilige van Israël: Ik ben Jehovah, uw God', (Jesaja 48:17; 43:14; 49:7; 54:8).

'U Jehovah bent onze Vader, onze Verlosser van ouds af is Uw Naam', (Jesaja 63:16).

'Alzo zegt Jehovah uw Verlosser: Ik ben Jehovah, die alles doe en door Mijzelf alleen', (Jesaja 44:24).

'Zo zegt Jehovah de Koning van Israël en zijn Verlosser, Jehovah Zebaoth: Ik ben de Eerste en de Laatste en behalve Mij is er geen God', (Jesaja 44:6). 'Jehovah Zebaoth is Zijn Naam en uw Verlosser de Heilige Israels.

Hij zal de God van de ganse aardbodem genaamd worden', (Jesaja 54:5). *'Ziet, de dagen komen, dat ik aan David een rechtvaardige spruit zal verwekken, die als koning heersen zal en zijn naam zal zijn: Jehovah onze Gerechtigheid'*, (Jeremia 23:5,6; 33:15,16).

'Te dien dage zal Jehovah koning over de ganse aarde zijn, te dien dage zal Jehovah een zijn en zijn Naam een', (Zacharia 14:9).

Door deze en gene plaatsen bevestigd, zeiden zij, die op de zetels zaten, eenstemmig, dat Jehovah Zelf het Menselijke aangenomen heeft, om de mensen te verlossen en zalig te maken.

Daarop hoorde men echter van een groep rooms-katholieken, die zich achter het altaar verborgen hadden, een stem, zeggende: 'Hoe kan Jehovah, de Vader, een Mens worden?

Is Hij niet de Schepper van het heelal?'

En een van degenen, die op de zetels van de tweede rij zaten, draaide zich om en zei: 'Wie dan?'

En hij achter het altaar, die nu naast het altaar stond, antwoordde: 'De Zoon van eeuwigheid!'

Hij ontving echter als antwoord: 'Is niet de Zoon van eeuwigheid naar uw eigen belijdenis ook Schepper van het heelal? en wat is een van eeuwigheid geboren Zoon of God? en hoe kan het Goddelijke Wezen, dat één en ondeelbaar is, gedeeld worden en een deel van Hem nederdalen en niet tegelijk het geheel?'

De tweede vraag over de Heer was: 'Zijn niet de Vader en Hij alzo één, gelijk ziel en lichaam één zijn?'

Zij zeiden, dat dit daaruit volgt, dat de ziel van de Vader is.

Nu las een van diegenen, die op de zetels van de derde rij zaten, uit de geloofsbelijdenis, die de Athanasiaanse genoemd wordt, het volgende voor: Hoewel onze Heer Jezus Christus, de Zoon van God, God en Mens is, zo zijn er toch niet twee, maar er is één Christus; ja, Hij is volkomen één, Hij is een Persoon; want zoals Ziel en Lichaam een mens uitmaken, zo is God en Mens Een Christus.

De voorlezer zei, dat dit geloof door de gehele christelijke wereld aangenomen is, ook door de rooms-katholieken; en zij zeiden: 'Wat is er verder nodig, God de Vader en Hij zijn één, zoals ziel en lichaam één zijn'. En zij zeiden: 'Omdat dit zo is, zien wij, dat het Menselijke van de Heer Goddelijk is, omdat het het Menselijke van Jehovah is, verder, dat men zich tot de Heer naar Zijn Goddelijk Menselijke wenden moet en dat men zich alleen zo en niet anders tot het Goddelijke, dat Vader genoemd wordt, wenden kan.'

Deze gevolgtrekking van hen bevestigde de engel door verscheidene plaatsen uit het Woord, waaronder de volgende waren: bij Jesaja: *'Een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en Zijn Naam is Wonderlijk, Raad, God, Held, Vader van de Eeuwigheid, Vredevorst'* (Jesaja 9:5) en bij dezelfde: *'Want Abraham weet van ons niet en Israël kent ons niet. U Jehovah bent onze Vader, onze Verlosser van ouds af is Uw Naam'*, (Jesaja 63:16) en uit het Evangelie van Johannes: *'Je-*

zus zei: Die in Mij gelooft, gelooft in Hem, die Mij gezonden heeft en die mij ziet, die ziet degene die Mij gezonden heeft', (Johannes 12:44, 5).
'Filippus zei tot Jezus: Toon ons de Vader.
Jezus zei tot hem: Die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien, en hoe zegt u: Toon ons de Vader.
Gelooft u niet, dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is?
Gelooft Mij, dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is', (Johannes 14:8,9). *'Jezus zei: Ik en de Vader zijn Een',* (Johannes 10:30).
En verder: *'Al wat de Vader heeft is Mijn en al het Mijne is van de Vader'* (Johannes 16:15 en 17:10).
En tenslotte: *'Jezus zei: Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven, niemand komt tot de Vader dan door Mij',* (Johannes 14:6).
Nadat zij dit gehoord hadden, zeiden zij allen uit één mond en hart, dat het Menselijke van de Heer Goddelijk is en dat men zich tot dit Menselijke wenden moet, om tot de Vader te komen, omdat Jehovah God, die de Heer is van eeuwigheid, zich door dit Menselijke in de wereld gezonden heeft en zich voor de ogen van de mensen zichtbaar en voor hen toegankelijk heeft gemaakt.
Op dezelfde wijze heeft Hij zich aan de ouden in menselijke gestalte zichtbaar en toegankelijk gemaakt, toen evenwel door een engel.
Hierop volgde de beraadslaging aangaande de Heilige Geest en eerst werd de voorstelling van velen ten aanzien van God de Vader, de Zoon en de Heilige Geest in het licht gesteld, en deze was, alsof God de Vader in de hoge zetelde en de Zoon aan Zijn rechterhand en alsof Zij de Heilige Geest van zich uitzonden om de mensen te verlichten en te leren.
Toen hoorde men echter een stem uit de hemel zeggen: 'Wij kunnen dit denkbeeld niet verdragen, wie weet niet, dat Jehovah God alomtegenwoordig is?
Wie dit weet en erkent zal ook erkennen, dat Hij Zelf verlicht en leert en dat er niet een bemiddelende God is, die van Hem Zelf of nog minder van twee anderen onderscheiden is, zoals de ene persoon van de andere.
Daarom dient eerst de vorige voorstelling, die leeg is, verwijderd en deze, die juist is, aangenomen te worden en u zult dit duidelijk zien'.
Maar toen werd wederom de stem van de roomskatholieken, die zich achter het altaar van de tempel verborgen hadden, gehoord, zeggende: 'Wat is dan de Heilige Geest, die in het Woord bij de evangelisten en bij Paulus genoemd wordt, door wie zoveel geleerden uit de geestelijkheid, voornamelijk uit de onze, beweren geleid te worden?
Wie loochent heden ten dage in de christelijke wereld de Heilige Geest en Zijn werking?'
Hierop wendde zich een van diegenen, die op de zetels van de tweede rij zaten, om en zei: 'U zegt, dat de Heilige Geest een persoon op zichzelf is en een God op zichzelf; maar wat is een persoon voortkomende en uitgaande van een persoon anders dan een werking, die voortkomt en uitgaat?
Een persoon kan niet uit een ander persoon door een tweede persoon voortkomen en uitgaan, maar een werking kan dat wel.
Of wat is een God, voortkomende en uitgaande van God anders, dan het voortkomende en uitgaande Goddelijke?
Er kan niet een God van een andere God voortkomen en uitgaan, maar het Goddelijke kan dat.
Is het Goddelijk Wezen niet één en ondeelbaar en daar het Goddelijk Wezen of het Goddelijk Zijn God is, is dan God niet één en ondeelbaar?'
Nadat zij dit gehoord hadden, kwamen degenen, die op de zetels zaten, eenstemmig tot de gevolgtrekking, dat de Heilige Geest geen op zichzelf staand persoon en dus ook geen op zichzelf staande God is, maar dat het het Heilig Goddelijke is, dat van de enige alomtegenwoordige God, die de Heer is, voortkomt en uitgaat.
Hierop zeiden de engelen, die bij de gouden tafel stonden, waarop het Woord lag: 'Goed!
Men leest nergens in het Oude Verbond, dat de profeten het Woord uit de Heilige Geest gesproken hebben, maar uit Jehovah, de Heer; en waar in het Nieuwe Verbond de Heilige Geest genoemd wordt, daar wordt het Goddelijk Uitgaande verstaan, hetwelk het verlichtende, onderrichtende, levendmakende, hervormende en tot wedergeboorte brengende Goddelijke is'.
Hierop volgde de tweede bespreking over de Heilige Geest, hetwelk was, 'Van wie gaat het Goddelijke uit, hetwelk de Heilige Geest genoemd wordt? Uit het Goddelijke, dat de Vader genoemd wordt, of uit het Goddelijk Menselijke, dat de Zoon genoemd wordt?'
En toen zij dit bespraken, scheen een licht uit de hemel, waarin zij zagen, dat het Heilige Goddelijke, dat onder de Heilige Geest verstaan wordt, van het Goddelijke in de Heer door Zijn verheerlijkt Menselijke, dat het Goddelijk Menselijke is, uitgaat, evenals, vergelijkenderwijs, bij de mens alle werking van de ziel door het lichaam uitgaat.
Dit bevestigde de engel, die bij de tafel stond, door het volgende: *'Want die de Vader gezonden heeft, die spreekt de woorden van God, want God geeft Hem de Geest niet met mate.*
De Vader heeft de Zoon lief en heeft alle dingen in Zijn hand gegeven' (Johannes 3:34,35).
Er zal een rijsje voortkomen uit de afgehouwen tronk van Isaï, op Hem zal de Geest van Jehovah rusten, de Geest van de wijsheid en van het verstand, de Geest van de raad en van de sterkte (Jesaja 11:1,2).
Dat de Geest van Jehovah op Hem gegeven is, en dat Hij in Hem was, (Jesaja 42:1; Jesaja 59:19,20; Jesaja 61:1; Lukas 4:18).

‘Zo wanneer de Heilige Geest gekomen zal zijn, die Ik u zenden zal van de Vader’, (Johannes 15:26), die zal Mij verheerlijken, want hij zal het uit het Mijne nemen en het u verkondigen; al wat de Vader heeft is Mijn, daarom heb Ik gezegd, dat Hij het uit het Mijne nemen zal en u verkondigen’, (Johannes 16:14,15).
‘Indien Ik heenga, zal Ik de Trooster tot u zenden’, (Johannes 16:7).
‘De Trooster is de Heilige Geest’, (Johannes 14:26).
‘De Heilige Geest was nog niet, aangezien Jezus nog niet verheerlijkt was’, (Johannes 7:39).
‘Na de verheerlijking echter: Jezus blies op hen en zei tot de discipelen: Ontvangt de Heilige Geest’, (Johannes 20:22), en in de Openbaring*: ‘Wie zou Uw naam niet verheerlijken, Heer, want U Alleen bent Heilig’* (Openbaring 15:4).
Omdat de Goddelijke Werking van de Heer uit Zijn Goddelijke Alomtegenwoordigheid onder de Heilige Geest verstaan wordt, daarom zegt Hij ook, terwijl Hij sprak tot Zijn discipelen over de Heilige Geest, die Hij van God de Vader zenden zou: ‘*Ik zal u geen wezen laten, Ik ga heen en kom weer tot u en in die dag zult u bekennen, dat Ik in Mijn Vader ben en u in Mij en Ik in u’,* (Johannes 14:18,20,28) en kort voordat Hij uit de wereld ging, zei Hij: *‘Ziet, Ik ben met u al de dagen tot aan de voleinding van de eeuw’*, (Mattheus 28:20).
Nadat dit hun voorgelezen was, zei de engel: ‘Uit deze en nog meer andere plaatsen in het Woord blijkt, dat het Goddelijke, dat de Heilige Geest genoemd wordt, van het Goddelijke in de Heer, door Zijn Goddelijk Menselijke uitgaat.’
Hierop zeiden degenen, die op de zetels zaten: ‘Dit is de Goddelijke Waarheid.’

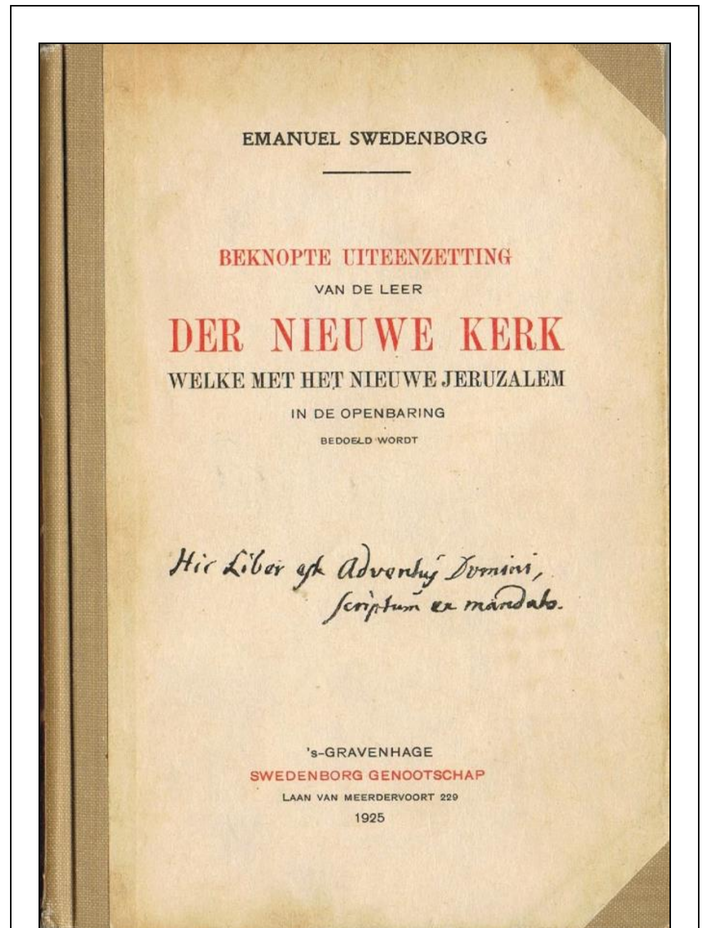
Tenslotte kwamen zij tot dit besluit:
‘Uit de beraadslagingen in dit Concilie hebben wij duidelijk gezien, en erkennen dus als heilige waarheid, dat in de Heer God Heiland Jezus Christus de Goddelijke Drie-eenheid is, namelijk het Goddelijke, dat de Vader genoemd wordt, het Goddelijk Menselijke, dat de Zoon is, en het Goddelijk Uitgaande dat de Heilige Geest is, en zij riepen tezamen uit: *‘In Jezus Christus woont al de volheid van de Godheid Lichamelijk’*, (Kolossenzen 2:9).
Zo is er dus één God in de Kerk.

Nadat in dit grootse Concilie dit besluit genomen was, rezen zij op en de engel, die de wacht hield, kwam uit de schatkamer en bracht voor elk van degenen, die op de zetels bijeen gezeten hadden, blinkende gewaden, hier en daar met gouddraad doorwerkt en zei:
‘Ontvangt de bruiloftsklederen’.
En zij werden in glorie geleid in de Nieuwe christelijke Hemel, waarmee de Kerk van de Heer op aarde, die het Nieuwe Jeruzalem is, verbonden zal zijn.

Zacharia (14 : 7, 8, 9).

> *Het zal een enige dag zijn, die Jehovah bekend zal zijn; het zal noch dag, noch nacht zijn, want ten tijde van de avond zal het licht zijn.*
> *Te dien dage zal het geschieden, dat er levende wateren uit Jeruzalem vlieten zullen, en Jehovah zal tot Koning over de ganse aarde zijn: te dien dage zal Jehovah Eén zijn en Zijn Naam Eén.*

Einde.

De eerste Nederlandse vertaling van de ‘Beknopte Uiteenzetting’ werd gemaakt door Anton Zelling en in 1925 uitgegeven door het Swedenborg Genootschap te ’s-Gravenhage, maar het werkje is al jaren uitverkocht.

Ten behoeve van Swedenborgiana werd deze titel in 2014 door Henk Weevers vertaald in modern Nederlands.
Die nieuwe vertaling vindt u in deze editie en zal binnenkort door het Swedenborg Boekhuis ook worden gepubliceerd als gratis E-boek via onze website www.swedenborg.nl.

Verwijzingen door Swedenborg naar sessies van het Concilie van Trente.

§	Sessie
3 a	5:1,2
3 b	5:3
3 c	6:1
4 a	6:2
4 b	6:3
4 c	6:5
4 c[c]	6:6
4 d	6:7
4 e	6:7 § 2
4 f	6:4
5 a	6:8
5 b	6:7 § 3
5 c	6:16 can. 21
5 d	6:7 § 4
5 e	6:16
5 f	6:16
5 g	14:8
5 h	6:1
5 i	6:2
5 k	6:10
6 a	6:1
6 b	6:4

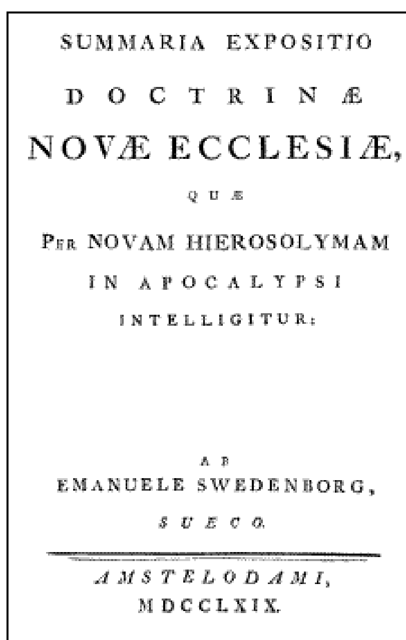

Verwijzingen door Swedenborg naar bladzijden in Formula Concordiae.

§	blz.
10 a	9,10,52,53, 55,317,641,644 en aanhangsel blz. 138,139
10 b	574
10 c	317,577,639,640,642 en aanhangsel 139
10 d	640
10 e	645
12 a	78-80,584,689
12 b	81,89,94,117,688,691 en aanhangsel 169
12 c	688,689
12 d	102
12 e	87,89
12 f	589
12 g	589,590,702,704 en aanhangsel blz. 173
12 h	704
12 i	591
12 k	705
12 l	700
12 m	590,705 en aanhangsel blz. 174
12 n	707
13 a	589,590,721,722
13 b	12
13 c	134
13 d	582,673,700
13 e	321 en aanhangsel blz. 159
13 f	327
13 g	85,86
13 h	718
13 i	722
13 k	596,717 en aanhangsel blz. 156
13 l	596,701
13 m	701
13 n	121,122,171,188,692
13 o	692,693
13 p	586
13 q	336
13 r	701
13 s	719-721
13 t	595,596,724
13 u	675,679
13 x	116,117
13 y	688
13 z	1,17,64,95,133,589,590,702 en aanhangsel 172
13 aa	582,583,674,675 en aanhangsel 144
14 a	64
14 b	76,684
14 c	67
14 d	684
14 e	74,92,93,336
14 f	16-19
14 g	708
14 h	176,198
14 i	96,133-138
14 k	708
14 l	96,135,139 en aanhangsel blz. 174
14 m	134 en aanhangsel blz. 187
14 n	Nederlandse Geloofs- belijdenis
15 a	15,18,219,318,579,656 e.v. en aanhangsel blz. 141
15 b	656.657
15 c	656,658
15 d	661,662
15 e	662,671-673
15 f	662,681
15 g	662,681
15 h	219,579,583,672,676 en aanhangsel blz.143,144
15 h[h]	14,218,641,664 en aanhangsel blz. 142
15 i	582,583
15 k	582,673-675 en aanhangsel blz. 144
15 l	695,697,698 en aanhangsel blz. 130
15 m	675
80 a	84,85,102
80 b	589, 590, 591,704-708
80 c	589,702 en aanhangsel blz. 62, 173
80 d	590,705 en aanhangsel blz. 174
80 e	165,320 en aanhangsel blz. 158
80 f	12,198 en aanhangsel blz. 158,159,172,266
80 g	585,685,688,689 en aanhangsel blz. 17
80 h	90,91,690 en aanhangsel blz. 167
80 i	722 en elders
80 k	641,686,687,719,720

Titelpagina van de eerste druk, 1769.

SUMMARIA EXPOSITIO

DOCTRINÆ

NOVÆ ECCLESIÆ,

QUÆ

PER NOVAM HIEROSOLYMAM

IN APOCALYPSI

INTELLIGITUR:

AB

EMANUELE SWEDENBORG,

SUECO.

AMSTELODAMI,

MDCCLXIX.

Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de Nieuwe Kerk

OVER GOD DE HEILAND JEZUS CHRISTUS

- De theologie van de gehele christelijke wereld is gegrond op de aanbidding van drie goden.
- God is één in wezen en in persoon.
- In Hemzelf is de Drie-eenheid en deze mag niet onderscheiden worden in personen.
- De Goddelijke attributen maken zijn wezen uit.
- Deze zijn vele en volgen ook op elkaar.
- De opeenvolgende Goddelijke attributen zijn: de schepping en de instandhouding, de verlossing en de zaligmaking, de hervorming en de wedergeboorte.
- Deze zijn Goddelijk, maar zij zijn niet als God in Zichzelf.
- Deze éne God wilde een natuurlijk mens worden, dus een volledig mens, om vele redenen, waarvan de voornaamste was de verlossing van engelen en mensen.
- Uitspraken van de Schrift dat er één God is;
- Dat deze Zelf de Verlosser en Heiland is;
- Dat Hijzelf in de wereld zou komen;
- Dat Hij Zichzelf naar Zijn Menselijke Jezus Christus noemde;
- Dat Jehovah Zelf in de wereld gekomen en Heiland en Verlosser geworden is.
- Die éne God is niet alleen de Schepper, maar ook de Verlosser en Hij, die tot wedergeboorte brengt.
- Dat Hijzelf naar het Goddelijk Ware nederdaalde en het Menselijke aannam wordt bevestigd in, (Johannes: 1); eveneens, 'dat Hij was van eeuwigheid', hetgeen ook bevestigd wordt door het verhaal van Zijn geboorte in (Lukas 1: 32, 34, 35).
- Plaatsen uit de Heilige Schrift die aantonen, dat Hij de Waarheid is en het Licht; eveneens dat Hij het Woord is en dat Hij dit geheel heeft vervuld.
- Alle dingen zijn door Hem gemaakt.
- Het Goddelijk Ware wordt in de geestelijke zin de Zoon van God genoemd.
- Het Goddelijk Ware wordt bedoeld met Messias, Christus, Koning, de Gezalfde en ook met David.
- Het Goddelijk Ware wordt bedoeld met Engel en de Gezondene.
- Het Goddelijk Ware wordt bedoeld met Heerlijkheid.
- Op geen andere wijze kon Hij alle dingen in de hemelen en in de hellen in orde brengen.
- Op geen andere wijze kon Hij de oude Kerk vernietigen en een nieuwe Kerk instellen.
- Op geen andere wijze kon Hij verzoekingen in Zichzelf toelaten en dragen.
- Op geen andere wijze kon Hij in een staat van vernedering verkeren en als van Hem gescheiden tot God de Vader bidden.
- Op geen andere wijze kon Hij verlossing en gerechtigheid worden, uit eigen macht.
- Op geen andere wijze kon Hij dus het Menselijke met het Goddelijke verenigen en omgekeerd, en dus het Menselijke in de tijd toevoegen aan het Goddelijke van eeuwigheid.
- Ook kon Hij op geen andere wijze één zijn en worden met de Vader.
- Alle dingen, die in het Goddelijke zijn, zijn in het Menselijke tezamen.
- Hij heeft Zijn Menselijke verheerlijkt, zoals Hij een mens geestelijk maakt of tot een engel.
- Over de twee staten van de wedergeboorte van de mensen.
- Alzo heeft Hij Zijn Menselijke Goddelijk gemaakt.
- Alzo is Hij geworden de Eerste en de Laatste dus het al in alles.
- De Goddelijke werking geschiedt van uit eersten door middel van laatsten, en daar er in de Kerk geen laatsten meer waren, zo heeft Hij Zichzelf tot de Laatste gemaakt.
- De mens kan met God niet verbonden worden dan door middel van een zichtbaar en toegankelijk Menselijke.
- Al wat mannelijk is wordt geboren uit het Ware, als uit een zaad, uit een geestelijke oorsprong.
- De reden, waarom men dit tot nu toe niet begrepen heeft en waarom er zoveel meningen omtrent de Menselijke natuur van Christus hebben bestaan, is, dat men geen duidelijk onderscheiden begrip had van het goede en het ware en van het huwelijk tussen die beiden, noch van de wil en het verstand, noch van de ziel en het lichaam.
- De maagd, waaruit Hij geboren is, betekent ook de Kerk naar de neiging tot het ware.
- Hij moest geboren worden uit de maagd, in wettig huwelijk met Jozef.
- Christus alleen is Mens van eeuwigheid en natuurlijk Mens in de tijd.
- In Hem is alles Goddelijk uit het Goddelijke in Zichzelf.
- Alleen tot Hem moet men zich wenden om verlossing.
- Men moet zich rechtstreeks tot Hem wenden en indien men zich indirect tot Hem wendt, dan wordt de verbinding verbroken.
- Hieraan kunnen de plaatsen toegevoegd worden, die handelen over de grote verdrukking, en wat daarop volgt.
- Drie goden aanbidden is geen God aanbidden.
- Niemand komt tot God of wordt met Hem verenigd, tenzij hij zich tot het Menselijke wendt; op andere wijze is Hij niet te bereiken.
- Omdat God de Vader naar het Menselijke de Verlosser is.
- Wil er verbinding zijn, dan moet er een zichtbaar God zijn en dus een God toegankelijk en bepaald; dit is voor de christenen niet zo duidelijk, maar wel voor alle anderen.
- Het Goddelijk Ware heeft geleden.

"Toen de ***Beknopte Uiteenzetting*** was uitgegeven, verscheen de Hemel der Engelen van het oosten tot het westen en van het zuiden tot het noorden in purperen gloed, met allerschoon-ste bloemen, en een ander maal als vlammende en schoon.

Op alle boeken in de geestelijke wereld was geschreven:

DE KOMST VAN DE HEER.

Op bevel schreef ik hetzelfde ook op twee exemplaren in Holland."

Bron: Kerkgeschiedenis van de Nieuwe Kerk (Historia Ecclesiastica Novae Ecclesiae)

Dit wandtapijt werd in 1988 geweven door Marianne Benkö, als altaarstuk voor de kapel van The Lord's New Church which is Nova Hierosolyma In Bryn Athyn USA.

In 1768 publiceerde Swedenborg in Amsterdam voor het eerst een theologisch werk (*Over de Echtelijke Liefde*) niet anoniem maar onder zijn eigen naam.
Zoals altijd geschiedde het drukken en verspreiden ervan geheel voor zijn eigen rekening.

In 1769 liet Swedenborg in Amsterdam de 'Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de Nieuwe Kerk' drukken en verzond hij het boek aan alle vooraanstaande geestelijken in Holland en Duitsland.
Zijn goede vriend Johann Christian Cuno (1708-1783) maakte zich hierover erg ongerust, zoals blijkt uit de volgende passages uit hoofdstuk 39 van:
'Het Swedenborg Epos' door Cyriel Sigstedt.

Toen Swedenborg aan Cuno zijn voornemen bekend maakte een samenvatting van zijn theologie te publiceren, deed Cuno zijn uiterste best om zijn vriend te overtuigen van het gevaar dat hij liep om een volmaakt systeem van een ketterse leerstelling uit te geven.

'Als uw oprechte vriend moet ik u de raad geven niet met uw nieuwe leer uit te komen, of tenminste de twee jaren die gij aangekondigd hebt te laten verstrijken, of gij zult uzelf aan het gevaar blootstellen van uit de stad verbannen te worden.'
Toen Cuno het exemplaar van de Beknopte Uiteenzetting, dat Swedenborg hem gezonden had, doorliep, vond hij het minder gevaarlijk dan hij gedacht had. Zijn verontwaardiging groeide echter door de verklaring, dat Rooms Katholieken, wat betreft de leer der rechtvaardiging, het Nieuwe Jeruzalem eerder zouden kunnen binnentreden dan de Protestanten.

'Hij zegt ronduit dat zij er verkeerd aan doen drie personen in de Godheid te aanbidden, omdat de Heer alleen God is en dat in zijn Ene Persoon een drievuldig Goddelijk wezen is. Dat moge zijn wat het wil, ik verwacht stellig, dat één van de vele priesters en predikers in onze grote stad tegen hem in opstand zou komen.' ...
'Gij voegt in uw laatste boek niets aan uw systeem toe, dat ik niet kende uit mijn vroegere lezingen... Gij spreekt van grote dingen, die de ongelovige wereld mishagen. Uw lezers - die zich weinig aan hun eeuwige verlossing gelegen laten liggen - lachen om zo'n nieuwe en zo te zeggen tweeslachtige leraar. Het schijnt alsof gij tegenstanders zoekt, maar... ik vrees dat gij die niet zult vinden. Want de meeste mensen verwerpen uw Gedenkwaardigheden – vol wonderen als zij zijn, maar niet voldoende bewezen – en lachen erom als louter voortgesproten uit fantasie. Anderen zijn er verrukt door als poëtische verdichtselen, maar maken er zich niettemin vrolijk over. Weer anderen, zoals men algemeen zegt, veroordelen u als een aartsketter, of, dat gij niet goed bij uw hoofd zijt... Onze eeuw is òf te wijs, òf ziet op godsdienst neer als van weinig waarde...
Welke grote kosten hebt gij gemaakt door uw geschriften aan de pers toe te vertrouwen en nadat ze gedrukt waren om ze ineens te kunnen verspreiden! Maar welke vruchten heeft het opgeleverd? Helaas, gene!...
Niemand wil de engellijke wijsheid, zoals gij dat noemt, erkennen. Uw verhandeling over Het Witte Paard zou mij boven al uw andere werken bevallen, als gij, tegen het einde, niet vermetel de inspiratie ontkent alsmede de Goddelijke autoriteit van de brieven van Paulus, Petrus, Johannes en Judas, omdat die, naar uw mening, geen innerlijke zin hebben...'

'... Zeer eerwaarde man, door mijn gesprekken met u, ben ik overtuigd geworden van uw rechtschapenheid en uw oprechte liefde voor de waarheid. Uw idee van het vleesgeworden Woord, de Verlosser van de mensheid - die nooit genoeg geëerd en geliefd kan worden - heeft mij met de diepste eerbied voor u bezield... Sta mij toe, mijn beste vriend, deze gelofte van uw liefde ten hoogste te waarderen, namelijk dat ik u vrij en openhartig mag zeggen, wat uw hooghartige en afgunstige lezers u niet willen zeggen... Neem mij niet kwalijk, ik heb nooit aan uw eerlijkheid getwijfeld. Maar mij schijnen uw engelen zeer verdacht toe en de wijsheid die gij hun toeschrijft, grenst somtijds aan krankzinnigheid... Ik ben bang, dat zulke boze geesten, waarvan het bestaan somtijds onvoldoende bewezen is, u onder begoocheling gebracht hebben... Als ik er in geslaagd ben uitdrukking te geven aan mijn eerste twijfelingen... ben ik voldaan. Zoek naar redenen... waarbij de overblijvende twijfelingen van uw ongelovige lezers weggenomen kunnen worden... Vaarwel, Joh. Christian Cuno.' (Amsterdam, 8 maart 1769)

Cuno wachtte enige dagen op antwoord. Toen dat niet kwam, ging hij Swedenborg opzoeken. Hij vond hem koel, zelfs een weinig boos. 'Niets scheen hem meer te verbazen dan dat ik zijn eerlijke engelen verdacht had gemaakt en hem als zo simpel beschouwde, dat hij de schelmen onder hen niet betrapt had!'
'Als gij mij niet wilt geloven,' merkte Swedenborg droog op, 'hebt gij u veel te veel moeite gegeven om mijn geschriften zo oplettend te bestuderen, als gij gedaan hebt.' Terwijl hij deze woorden sprak, was de glimlachende en onschuldige uitdrukking, die Cuno gewoonlijk op Swedenborgs gezicht zag, totaal verdwenen.
Cuno was teleurgesteld, maar niettemin voldaan, dat hij alles had gedaan om zichzelf te verdedigen tegen de beschuldiging één van Swedenborgs bekeerlingen te zijn. Hij maakte verscheidene afschriften van zijn brief en verspreidde die onder zijn vrienden, overtuigd dat ieder die het zou lezen, hem tenminste niet als een vleier zou beschouwen…

Swedenborg was van plan geweest twaalf exemplaren van de Beknopte Uiteenzetting aan Dr. Beyer te zenden ter verspreiding onder zijn theologische kennissen, daar 'hetgeen daarin geschreven is, voldoende is om iedereen te overtuigen, dat de bovengemelde leer van het geloof alleen de oorzaak er van is, dat er op de huidige dag geen theologie in het Christendom bestaat.'
Maar voordat de boeken verzonden werden, ontving hij bericht, dat de deken van de Göteborgse Kerkenraad zijn leerstellingen in zulke krachtige termen openlijk veroordeeld had, dat Swedenborg er aan dacht hem gerechtelijk te laten vervolgen. Daarom zond hij maar één exemplaar van het nieuwe werk aan Dr. Beyer, met de waarschuwing, dat hij het voorlopig voor zichzelf moest behouden. 'Wij moeten afwachten welk oordeel er in het buitenland over geveld zal worden, alvorens het algemeen in Zweden bekend te maken,' raadde hij aan.
In de andere wereld echter bracht, naar wij vernomen hebben, de verschijning van de Beknopte Uitzetting grote vreugde: 'Toen deze verhandeling klaar was, verscheen de ganse Hemel mij van oost tot west en van zuid tot noord, bedekt met prachtige bloemen van een diep scharlaken kleur, zodat allen die met mij tegenwoordig waren in de wereld van de geesten er verbaasd over stonden; dit was een teken van de instemming en vreugde van de Nieuwe Hemel...'

Bron:

The Swedenborg Epic
door Cyriel Sigstedt:

ISBN-13:978-1425488192
USA 1981

Van de Redactie

Deze editie van *Swedenborgiana* is in zijn geheel gewijd aan de *Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de Nieuwe Kerk*, hoewel deze titel niet zo beknopt blijk, met meer dan 50 pagina's op A4 formaat. ☺

Omwille van de samenhang tussen de verschillende hoofdstukken is besloten dit geschrift niet in gedeeltes over verschillende edities te publiceren, maar de volledige tekst als één geheel af te drukken.
Want juist door de leerstellingen van de oude kerken naast de nieuwe openbaringen te lezen, wordt goed duidelijk wat er nieuw is in de Leer van de Nieuwe Kerk.
Wij hopen dat u deze extra dikke editie van *Swedenborgiana* op prijs zult stellen.

In navolging van Swedenborgs goede voorbeeld, zijn wij voornemens, in Nederland en België, zowel papieren als digitale versies van dit geschrift te verzenden aan personen en instellingen met theologische aspiraties.
Graag moedigen wij de lezers en abonnees aan hetzelfde te doen, of aan ons voor dit doel relevante adressen toe te zenden per post of via email aan info@swedenborg.nl, zodat het Swedenborg Boekhuis hen een gratis exemplaar kan verzenden.

De *Beknopte Uiteenzetting van de Leer van de Nieuwe Kerk* zal ook digitaal worden aangeboden als gratis E-boek via onze website www.swedenborg.nl, ter bevordering van de verspreiding van Swedenborgs gedachtengoed.

De lezingen die gehouden werden tijdens het **Swedenborg Symposium** in Amersfoort 2006 zijn nog steeds te beluisteren en te downloaden op onze Belgische website www.swedenborg.be.

Wij zullen graag opnieuw een dergelijke ontmoetingsdag organiseren, maar kunnen daarbij enige hulp goed gebruiken. Wie ideeën hierover heeft, of op enige wijze wil bijdragen aan de voorbereiding, financiering, publiciteit, locatie en programma van zo'n bijeenkomst, wordt van harte uitgenodigd contact op te nemen met de redactie.

(GJ)

Steunt u de doelstellingen van dit tijdschrift?
Wilt u het Swedenborg Boekhuis helpen de website www.swedenborg.nl en .be in stand te houden?
Maak dan een donatie over voor dit goede doel.
Iedere bijdrage zal ten zeerste op prijs worden gesteld.

Afbeelding door John Kaczmarczyk uit de getekende biografie: ***Swedenborg the Strange One***. ISBN 0901381527; 32 bladzijden A4; Londen 1982. Een origineel exemplaar kan worden besteld via het Swedenborg Boekhuis; prijs 10 Euro per post.

Op Donderdag 29 Januari 2015 is het **327** jaar geleden dat Swedenborg werd geboren in Stockholm.

HEMELSE VERBORGENHEDEN

Het Swedenborg Boekhuis verzendt wekelijks **gratis** per email teksten uit de geschriften van Swedenborg aan belangstellenden.
In Januari 2015 wordt begonnen met hoofdstuk 24.
Voor een gratis email – abonnement op de ***Arcana*** kunt u zich aanmelden via citaten@swedenborg.nl

NIEUWE BOEKEN in modern Nederlands.

Omdat we steeds verder vorderen in het digitale tijdperk, bieden wij onze papieren nieuwe boeken aan met flinke korting **!**

1. **Hemel en Hel.**
2. **Providentia.**
3. **Hemelse verhalen over de echtelijke liefde.**
4. **Hemelse verhalen over ware christelijke religie.**

Indien u alle vier de bovenstaande staande titels *ineens* bestelt, ontvangt u korting en bedraagt de totaalprijs (inclusief 6% btw en verzendkosten) slechts **72 €uro**.

Internetbankieren:
SWEDENBORG BOEKHUIS
IBAN – NL63 INGB 0001009141

SWEDENBORGIANA
Tijdschrift voor Swedenborg publikaties

Verschijnt 4 x per jaar; abonnementsprijs ook in **2015**:

- €uro 19,50 voor 4 **papieren** edities.
- €uro 15,00 voor 4 **digitale** edities.

In de edities van Jaargang 23 zetten we de publicatie voort van teksten uit:
Canons van de Nieuwe Kerk;
Swedenborgs Geestelijk Dagboek;
Gedenkwaardigheden uit Hemelse Verborgenheden;
en met nieuws wat verder ter tafel mocht komen.

Er is ook een nieuw essay in voorbereiding over de invloed van Swedenborg op de Zweedse cineast ***Ingmar Bergman*** (1918 –2007). Hij was een Zweeds toneel- en filmregisseur met een oeuvre van +40 films.

Wij hopen u ook in 2015 – jaargang 23 – weer als lezer en abonnee van dienst te mogen blijven.

